

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK (MEDENİ HUKUK)
ANABİLİM DALI

TÜRK HUKUKUNDA KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Muhsen SALEH

Ankara-2009

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK (MEDENİ HUKUK)
ANABİLİM DALI

TÜRK HUKUKUNDA KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Zarife ŞENOCAK

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

Doç. Dr. Zarife Şenocak

Prof. Dr. Çiğdem Kırca

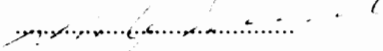
Prof. Dr. Hüseyin Altış

.....

.....

.....

İmzası

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınavı Tarihi ..29..07..2009..

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
KISALTMALAR	IV
BİBLİYOGRAFYA	V

GİRİŞ

§1. Konunun Takdimi ve Sınırlandırılması

I. Konunun Takdimi	1
II. Konunun Sınırlandırılması	2

BİRİNCİ BÖLÜM

EVLAT EDİNMENİN TARİHİ GELİŞİMİ, EVLAT EDİNME KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ, KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNİN YARARI VE SAKINCALARI, KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNİN ÇEŞİTLERİ

§2. Evlat Edinmenin Tarihi Gelişimi	4
§3. Evlat Edinme Kavramı ve Evlat edinmenin Hukuki Niteliği	8
I. Evlat Edinme Kavramı	8
A. Genel Olarak Evlat Edinme Kavramı	8
B. Küçüklerin Evlat Edinilmesi	10
II. Evlat Edinmenin Hukuki Niteliği	12
A. Evlat Edinmenin 743 Sayılı TMK'ya Göre Hukuki Niteliği	12
B. Evlat Edinmenin 4721 Sayılı TMK'ya Göre Hukuki Niteliği	13
§4. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Yararı ve Sakıncaları	15
I. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Yararları	15
II. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Sakıncaları	16
§ 5. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Çeşitleri	18
I. Eşlerin Birlikte Evlat Edinmesi	18
II. Tek Başına Evlat Edinme	19
A. Evli Olmayan Kişinin Tek Başına Evlat Edinmesi	20
B. Evli Kişinin Tek Başına Evlat Edinmesi	21

İKİNCİ BÖLÜM
KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNDE EVLAT EDİNİLEN BAKIMINDAN KOŞULLAR

§6. Rıza Koşulu	22
I. Küçüğün Rızası	22
II. Yasal Temsilcinin Rızası	25
A. Ana Bananın Rızası	25
1. Rızanın Verilmesi Usulü	26
2. Rızanın Zamanı	28
3. Rızanın Aranmaması	30
4. Rızanın Aranmaması Kararı	32
B. Vesayet Dairelerinin Rızası	33
§7. Diğer Koşullar	34
I. Küçüğün Bakılmış ve Eğitilmiş Olması	34
II. Küçüğün Yararına Olması	38
III. Diğer Çocukların Yararlarının Zedelenmemesi.....	41
IV. Başkası Tarafından Evlat Edinilmiş Olmaması.....	43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNDE EVLAT EDİNEN BAKIMINDAN KOŞULLAR VE
EVLAT EDİNMENİN ŞEKLİ KOŞULLARI

§8. Eşlerin Birlikte Evlat Edinmesi Bakımından Evlat Edinmenin Koşulları	45
I. Eşlerin Başkasını Birlikte Evlat Edinmesi Bakımından Koşullar	45
A. Evli Olma Koşulu.....	46
B. En Az Beş Yıldan Beri Evli Olma Koşulu.....	48
C. Otuz Yaşını Doldurmuş Olma Koşulu.....	50
II. Eşlerden Birinin Çocuğunu Diğerinin Evlat Edinmesi Bakımından Koşullar.....	50
§9. Tek Başına Evlat Edinen Bakımından Koşullar	52
I.Evli Olmayan Kişi Bakımından Tek Başına Evlat Edinmenin Koşulları.....	53
A. Gerçek Kişi Olma Koşulu.....	53
B. Ehliyetli Olma Koşulu	54
C. Otuz Yaşını Doldurmuş Olma	55
D. Evlat Edinenin, Evlat Edinilenden En Az Onsekiz Yaş Büyük Olma Koşulu.....	57
II. Evli Olan Kişi Bakımından Tek Başına Evlat Edinmenin Koşulları	60

A. Eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun olması.....	61
B. Eşin iki yıldan beri nerede olduğunun bilinmemesi	61
C. İki yıldan beri mahkeme kararıyla ayrı yaşama	62
§10. Evlat Edinmenin Şekli Koşulları	63
I. Mahkeme Kararı.....	63
II. Nüfus Tescili.....	65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNİN ŞAHSİ VE MALİ SONUÇLARI

§11. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Şahsi Sonuçları.....	69
I. Ana Baba Adı.....	69
II. Adı ve Soyadı.....	70
III. Hısımlık	72
IV. Vatandaşlık	73
§12. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Mali Sonuçları.....	74
I. Bakma Borcu.....	74
II. Yardım Nafakası Verme Yükümlülüğü.....	75
III. Mirasçılık.....	76
§13. Diğer Sonuçlar	79
I. Yerleşim yeri.....	79
II. Velayet.....	80
III. Evlenme Yasağı	82
SONUÇ.....	85
ÖZET	89
ABSTRACT.....	91

KISALTMALAR

b.	: bent
B.	: Bası
Bkz.	: Bakınız
c.	: cilt
E.	: Esas
f.	: Fıkra
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
K.	: Karar
m.	: Madde
No.	: Numara
s.	: sayfa
S.	: Sayı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TMK	: Türk Medeni Kanunu
Vb.	: ve benzeri
Y.	: Yargıtay

BİBLİYOGRAFYA

- AKINTÜRK, Turgut** : Aile Hukuku, Cilt. II. 10. Bası
İstanbul 2002.
- AKINTÜRK, Turgut (Medeni Hukuk)** : Medeni Hukuk, 12. Bası, İstanbul 2006.
- AKİPEK, Jale / AKINTÜRK, Turgut** : Türk Medeni Hukuku, Başlangıç
Hükümleri, Kişiler Hukuku, İstanbul
2002.
- AKYÜZ, Emine** : Evlat Edinmeye İlişkin Uluslar arası
Sözleşmeler, Çağdaş Hukuk Sistemleri ve
Türk Medeni Kanunu, Prof. Hamide
TOPÇUOĞLU'na Armağan, Ankara
1995, s. 153 vd.
- ARDIÇ, Oğuzhan** : Medeni Hukuk, 3. Bası, Ankara 2002.
- ARSALAN, Yunus Emre,** :İslam Hukukunda Kimsesiz Çocuklar,
Sivas 2007.
- ARSEBÜK, Esat** : Medeni Hukuk, II. Cilt, Recep Uluoğlu,
1940.
- AYDOĞDU, Murat** :Evlat Edinme, İzmir, 2006.
- BAŞÖZ, Lütfü / ÇAKMAKCI, Ramazan** : Türk Medeni Kanunu, Ankara 2002.
- BELEN, Herdem** : Yeni Medeni Kanun Hükümleri Uyarınca
Evlat Edinme, 2005.
- BORATAV, Çiğdem** : İlkel Topumlarda Evlat Edinme.
- DEMİR, Sevgi** : Aile Hukuku, Ankara 2004.
- DURAL, Mustafa / ÖĞÜZ, Tufan /
GÜMÜŞ, Alper** : Türk Özel Hukuku, Aile Hukuku,
İstanbul 2005.

- GENÇCAN, Ömer Uğur** : 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, I. Cilt, Ankara 2004.
- GENÇCAN, Ömer Uğur (miras)** : Miras Hukuku, Ankara 2004.
- İŞİK, Mehmet** : Evlat Edinme, Ankara 2005.
- İŞİK, Mehmet (Tez)** : 4721 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre Evlat Edinme, Ankara 2004.
- İNAL, Nihat** : Aile Mahkemeleri Davaları, Ankara 2004.
- İNAL, Nihat (miras)** : Miras Davaları, Ankara 2005.
- İNAN, Ali Naim / ERTAŞ, Şeref / ALBAŞ, Hakan** : Miras Hukuku, Ankara 2006.
- İPEK, Ali İhsan** : Genel Boşanma Sebepleri, Ankara 2008.
- KAÇAK, Nazif** : Yeni Türk Medeni Kanunu, Ankara 2004.
- KARAGÜLMEZ, Ali / URAL, Sezai** : Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri, 2.Baskı, Ankara 2003.
- KAYA, Cengiz** : Türk Hukukunda Evlat Edinme, İstanbul 2009.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M.** : Medeni Kanun'umuzun Aile-Miras ve Eşya Hukukunda Getirdiği Yenilikler, Ankara 2003.
- KILIÇOĞLU, Ahmet(Haklar)** : Kadın ve Çocuk Hakları Açısından Yeni Türk Medeni Kanunu, Ankara 2003.
- KÖSEOĞLU, Bilal** : Aile Mahkemelerinin İşleyişi, Ankara 2005.
- KOCAGÖZ, Ahmet** : Türk Hukukunda Evlat Edinme, Ankara 1986.
- OĞUZMAN, Kemal / DURAL, Mustafa** : Aile Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998.
- OKTAY ÖZDEMİR, Saibe / ELÇİN GRASSİNGER, Gülçin** : Türk Medeni Kanunu & Türk Borçlar Kanunu, İstanbul 2006.

- OSMANOĞLU ARITÜRK, Ebru** : Türk Medeni Kanunu'na Göre Evlat Edinme, İstanbul 1995.
- ÖZKAN, Hasan** : Aile Hukuku Davaları ve Tatbikatı, I. Baskı İstanbul 2004.
- ÖZLÜ, Hakkı** : Türk Medeni Hukukunda Velayetin Kaldırılması, Ankara 2002.
- ÖZMEN, İsmail** : Evlat Edinme Davaları, Ankara 2004.
- ÖZUĞUR, Ali İhsan** : Velayet-Vesayet-Soybağı ve Evlat Edinme Hukuku, Ankara 2002.
- ÖZUĞUR, Ali İhsan (miras)** : Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku,
- ÖZTAN, Bilge (Aile)** : Aile Hukuku, 3. Bası, Ankara 2000.
- ÖZTAN, Bilge** : Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, 28. Bası, Ankara 2008.
- RUHİ, Ahmet Cemal** : Türk Hukukunda Evlat Edinme ve Evlat Edinme İle İlgili Yabancı Mahkeme Kararlarının Türkiye'de Tanınması, Ankara 2004.
- RUHİ, Ahmet Cemal (makale)** : Mukayeseli Olarak Türk Medeni Kanununda ve Türk Medeni Kanunu Tasarısında Evlat Edinmenin Maddi Şartları, Prof. Dr. Fahiman TEKİL'in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s.651-696
- SEROZAN, Rona** : Çocuk Hukuku, İstanbul 2005.
- ŞAHİN, Emin** : Aile Hukuku Davaları, Erek Ofset, 2004.
- ŞİPKA, Şükran** : 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Evlat Edinme"ye İlişkin Hükümlerinin İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk

- ŞİMŞEK, Mustafa** : Fakültesi Mecmuası, Cilt, LVII, Sayı 1-2, 1999, s. 301 vd.
- ŞİMŞEK, Mustafa** : Aile Mahkemelerinin Görevine Giren Davalar ve Yargılama Usulü, Ankara 2005.
- TOPAL, Cemre / KALAYCI, Filiz** : Türk Medeni Kanunu, Ankara 2007.
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi** : Türk Medeni Hukuku, İstanbul 1990.
- TÜRKERİ, Ahmet** : Türk Medeni Hukukunda Evlat Edinmenin Hukuki Sonuçları, Ankara 2007.
- TABEL, Taner** : Türk Hukukunda Evlat Edinme, Ankara 1992.
- YAŞAR, Mert** : Türk Hukukunda Evlat Edinme İlişkisinin Kurulması, İstanbul 2003.
- YEŞİLÖZ, Hicret** : Türk Hukukunda Evlat Edinme, Ankara 1999.
- ZEYTİN, Zafer** : Türk Medeni Hukuku, Ankara 2008.
- YILMAN, Süleyman** : Evlat Edinme ve Evlatlığın Miras Hakkı, Prof. Dr. Şakir BERKİ'ye Armağan, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1996, s. 213 vd.
- ZAPATA, Tan Tahsin** : Medeni Hukuk, Ankara 2006.
- Fıkıh Ansiklopedisi** : Diyanet ve Vakıflar Bakanlığı-Kuveyt 2004.
- Hammurabi kanunu. <http://www.ao-academy.org/docs/hamorabi%20law.doc>.

GİRİŞ

Ş1. Konunun Takdimi ve Sınırlandırılması

I. Konunun Takdimi

Evlat edinme kurumu, çocuğu bulunmayan ya da çocuk sahibi olamayan kişilere çocuk sevgisini ve mutluluğunu yaşatması açısından çok önemli bir kurumdur. Buna ek olarak evlat edinme yoksul ailelerin çocuğuna yuva temin etmek ve evlilik dışı doğan çocuklara soybağı statüsü kazandırmaktadır.

Evlat edinme kurumu ilk kez 1926 yılında 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin Türkiye'ye getirmiş olduğu yeni bir kurumdur. Evlat edinme ile ilgili hükümler 2846 sayılı 16.06.1983 tarihli kanunla değiştirilmiştir. Evlat edinme Kurumu önceki Türk Medeni Kanunu'nda 253. ile 258. maddeler arasında düzenlenmekteydi.

Yürürlükte olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu evlat edinme kurumunu düzenlerken önceki kanundaki düzenlemeden çok farklı bir şekilde düzenlemiş; gerek esasa ilişkin şartlarda, gerek şekle ilişkin şartlarda çok geniş ve köklü değişiklikler yapmıştır. Evlat edinme Kurumu Türk Medeni Kanunu'nda 305. ile 320. maddeler arasında düzenlenmektedir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde evlat edinmenin tarihi gelişimi, evlat edinme kavramı, hukuki niteliği, küçüklerin evlat edinilmesinin yararı ve sakıncaları ve küçüklerin evlat edinilmesinin çeşitleri incelenmektedir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise küçüklerin evlat edinilmesinin evlat edinilen bakımından koşulları ele alınmaktadır. Bu bölümde, anılan koşullar iki kısma

bölünerek işlenmektedir. Birinci kısım rıza koşulu olarak adlandırılmakta, İkinci kısım ise evlat edinilecek küçük açısından diğer koşulları içermektedir.

Üçüncü bölümde; küçüklerin evlat edinilmesinde evlat edinen bakımından koşullar ele alınmaktadır. Konu, eşlerin birlikte evlat edinmesi bakımından evlat edinme koşulları, tek başına evlat edinmenin koşulları ve evlat edinmenin şekli koşulları olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir.

Son bölümde; küçüklerin evlat edinilmesinin sonuçları ele alınmaktadır. Bu bölümde, anılan sonuçlar şahsi sonuçlar, mali sonuçlar ve diğer sonuçlar olmak üzere üç kısma bölünerek incelenmektedir

II. Konunun Sınırlandırılması

Bu çalışmanın konusunu küçüklerin evlat edinilmesi oluşturmaktadır. Bu çalışmada evlat edinme Medeni Hukuk açısından ele alınmaktadır. 743 sayılı Türk Medeni Kanunu bu kurumu tanımaktaydı (m. 253-258). Fakat bizim çalışmamızın alanı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu olduğundan, yürürlükten kaldırılan eski Türk Mendi Kanunu'nun hükümlerine yüzeysel olarak ve yeri geldikçe değinilmektedir. Buna ek olarak, çocukların evlat edinilmesi hakkında yapılan bazı köklü değişiklikler de gerekçesiyle birlikte incelenmektedir.

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu, evlat edinme kurumunu 305. ve 320. maddeler arasında ele almaktadır. Ancak bizim çalışmamız sadece küçüklerin evlat edinilmesi olduğundan dolayı, çalışma konusu dışında kalan 313. madde incelenmeyecektir.

Küçüklerin evlat edinilmesi, miras hukukuna ilişkin birtakım sonuçlar da doğurmaktadır. Bu nedenle, Türk Medeni Kanunu'nun "Miras Hukuku Kitabı"nın evlat edinmeye ilişkin hükümlerine de değinilmektedir. Bunun yanı sıra Türk Medeni

Kanunu'nun yukarıda anılan 15 (305. ile 320.) maddesinin dışında, diğer bazı maddelerine de incelenen konuyu açıklığa kavuşturmak için gerekli olduğu takdirde, değinilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

EVLAT EDİNMENİN TARİHİ GELİŞİMİ, EVLAT EDİNME KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ, KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNİN YARARI VE SAKINCALARI, KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNİN ÇEŞİTLERİ

Çalışmamızın başlangıç bölümünde evlat edinmenin tarihçesini, gelişimini ve hangi toplulukların bu kurumu tanımış olduğu konularını evlat edinmenin tarihi gelişimi başlığı altında ele alacağız. Evlat edinme kavramı, hukuki niteliği, küçüklerin evlat edinilmesinin yararı ve sakıncaları ve küçüklerin evlat edinilmesinin çeşitleri, birinci bölümün diğer konularını oluşturmaktadır.

§2. Evlat Edinmenin Tarihi Gelişimi

Evlat edinme kurumu çok eskiden beri hukuk sistemlerinde yer almaktadır. Bu kurumu birtakım ihtiyaçlar ortaya çıkarmıştır. Bu kurum dini, siyasi ve ekonomik nedenli çeşitli amaçlar için kullanılmıştır. Bu kurum özellikle, soyun devam ettirilmesi ve mirasçı olma amaçlarına hizmet ediyordu¹. Bu amaçlar toplumdaki topluma ve asırdan asra değişmektedir ve ilkel toplumlarda evlat edinme çok yaygın olduğundan ailenin yapısını ve oluşumunu etkilemekteydi².

Evlat edinme kurumunun ortaya çıktığı tarihi belirlemek oldukça zor, hatta imkansızdır. Fakat bu kurumun dini toplumlarda çok yaygın olduğu bilinmektedir. Özellikle ölümden sonra ruhların yaşadığı inancını taşıyan toplumlarda, evlat edinmeye rastlanmaktadır³.

¹ YEŞİLÖZ, Hicret, Türk Hukukunda Evlat Edinme, Ankara 1999, s. 8.

² BORATAV, Çiğdem, İlkel Topumlarda Evlat Edinme, s. 5.

³ ÖZMEN, İsmail, Evlat Edinme Davaları, Ankara 2004, s. 21.

Eski toplumlarda ve uygarlıklarda evlat edinme kurumu görülmektedir. Eski Çin, Hint, Babil, Asur, Sümer, Mısır, İran, Yunan ve Roma Hukukları bu kurumu tanımaktaydı⁴. İslamiyet'ten önceki Türk kavimlerinde de evlat edinme kurumuna rastlamaktaydı. Hammurabi Kanunlarında ve Justinianus Yasalarında da evlat edinmeye yer verilerek, bu kurum önemsenmiştir⁵.

Hammurabi Kanununa baktığımızda, evlat edinme, evlat edinen ile evlatlığın ailesi arasında bir sözleşme ile gerçekleşmektedir. O dönemde evlat edinmenin amaçları arasında yeni hısımlık kazanmak, ailenin ismini taşımak ve ailenin taptığı tanrının tapılmasını devam ettirmek, erkek çocukların eş bulma imkanını kolaylaştırmak ve taşınmaz mal satmak (çünkü kanun bazen mirasçı olmayanlara taşınmaz mal satmayı yasaklamaktaydı) yer almaktaydı⁶.

Roma Hukukunda da evlat edinme kurumu yer almaktaydı ve bu kuruma çok önem verilmekteydi. Bu dönemde, kurumun en önemli amaçlarından birisi ailenin dininin ebediyetini temin etmektir⁷. Roma Hukukunda evlat edinmenin iki türü bulunmaktadır. Birisi, bir ailenin reisinin diğer bir aile reisi velayetine tabi olmasıdır (Adrogatio). Diğeri ise evladın (alieni juris) bir aile reisi tarafından evlat edinilmesidir (adoptio)⁸.

Mukayeseli tarih araştırmaları, evlat edinme kurumunun kaynağının dini olduğunu savunmaktadır⁹. Araplar İslam'dan önce de bu kurumu tanımaktaydılar ve o devirlerde Arap toplumunda evlat edinme çok önem taşımaktaydı. Evlat edinme anlamına gelen (tebenni) tabiri (ibin) oğul kelimesinden türemektedir. Bu da

⁴ ÖZMEN, s. 21; OSMANOĞLU ARITÜRK, Ebru, Türk Medeni Hukuku'na Göre Evlat Edinme, İstanbul 1995, s. 2.

⁵ ÖZMEN, s. 21.

⁶ Hammurabi kanunu. <http://www.ao-academy.org/docs/hamorabi%20law.doc>.

⁷ ARSEBÜK, Esat, Medeni Hukuk, II. Cilt, 1940, s. 497.

⁸ TÜRKERİ, Ahmet, Türk Medeni Kanununda Evlat Edinmenin Hukuki Sonuçları, Ankara 2007, s.7.

⁹ ARSALAN, Yunus Emre, İslam Hukukunda Kimsesiz Çocuklar, Sivas 2007, s. 67.

(tebenni)ye alınan (mütebenna) evlatlık (mütebenni) evlat edinmenin kendi çocuğu gibi anlamına gelmektedir¹⁰.

İslam'dan önceki Arap toplumlarında genelde zenginler evlat edinirdi ve evlat edinileni kendi çocuğu gibi sayardı, bu dönemde evlat edinmenin modern hukuklarda olduğu gibi evlenme yasağı ve miras hakkı gibi hukuki sonuçları görülmektedir. İslam dini kabul edildikten sonra İslam'ın bu kurumu düzeltip yeni koşullar koyduğunu ve evlat edinmenin eski halini yasakladığı görülmektedir.

İslam Hukuku'nda şahsi ve mali sonuçlar doğuran bir evlat edinme kurumu yasaklanmaktadır. Bahsedilen yasağı Ahzab suresinde açık ve net bir şekilde görmekteyiz. Zira evlat edinme kurumu ile güdülen amaçlar başka imkanlar ile sağlanmaktadır¹¹.

Hıristiyanlık evlat edinme kurumuna fazla ilgi göstermemektedir. İncil'de geçen "oğulluk" kelimesi tanrının oğlu anlamında kullanılmaktadır. Aynı durum Yahudilikte de geçerlidir, İbranicede evlatlık anlamında herhangi bir sözcük bulunmamaktadır. Tevrat'ta da bu konuyla ilgili net bir ifade bulunmamaktadır. Böylece araştırmacılar Yahudilikte evlat edinme kurumu olmadığı sonucunu ortaya koymaktadırlar¹².

Eski Türk boylarında ise, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları karşılamak için evlat edinme kurumu kabul edilmiştir¹³. Eski Fransız hukukunda ise bu kurumun neredeyse ortadan kalktığı görülmektedir. Onun da nedeni, bu hukuk sisteminde ailenin ancak kan bağıyla kurulabileceği görüşünün hakim olması ve farazi bir aile tasavvur

¹⁰ Diyanet ve Vakıflar Bakanlığı, Fıkıh Ansiklopedisi, Kuveyt 2004, s. 120.

¹¹ **TÜRKERİ**, s. 8.

¹² **ARSALAN**, s. 67.

¹³ **RUHİ**, Ahmet Cemal, Türk Hukukunda Evlat Edinme İle İlgili Yabancı Mahkeme Kararlarının Türkiye'de Tanınması, 2. B., Ankara 2004, s. 21.

edilememesidir. Onaltıncı asırdan itibaren evlat edinme “adoption” kurumu, evlat edilene sadece miras hakkı temin eden bir mukavele mahiyetini almıştır¹⁴.

Evlat edinme kurumu tarihi gelişimi içinde farklı amaçlar yönünde kullanılmaktadır. Bu amaçlar daha çok evlat edinen ailenin soyunun devam etmesini sağlamak olarak görünmektedir¹⁵. Evlat edinme kurumu, eski zamanlardan günümüze kadar hep sosyal amaçlara bağlanmıştır. Yalnız her dönemde ağırlık taşıyan ayrı bir yön görülmektedir. Bilindiği gibi, evlat edinme kurumu, önceleri neslin devam ettirilmesi ve mirasçı sahibi olmaya hizmet ederken, ondokuzuncu yüzyılla birlikte çocuk sevgisini tatmak ve bu sevginin mutluluğunu yaşamak isteyen ana-babaları bu isteklerine kavuşturmuştur. İlerleyen zamanlarda bu amaca ek olarak diğer amaçlar ortaya çıkmaktadır. Kimsesiz çocukların bir aile ortamına kavuşturulup sağlıklı bir gelişme göstermelerinin sağlanması, evlilik dışında doğmuş çocuklara düzgün soybağı statüsünün kazandırılması amaçlanmıştır¹⁶.

Türkiye’ye gelince evlat edinme kurumu ilk kez 1926 yılında 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi’nin Türkiye’ye getirmiş olduğu çok yeni bir kurumdur. Yargıtay bir kararında¹⁷ “ *Türk Medenisi Yasasının yürürlüğe girmesinden önceki eski hukukumuzda (Mecelle döneminde) evlat edinme müessesesi olmadığından nüfus siciline her ne sebeple olursa olsun bu yolda geçen kayıt ve yapılan şerh hukuki değer taşımaz.*” diyerek 743 sayılı Türk Medeni Kanunu’ndan önce evlat edinme kurumunun olmadığını vurgulamaktadır.

Önceki TMK’daki evlat edinme ile ilgili hükümleri 2846 sayılı 16.06.1983 tarihli kanunla değiştirilmiştir¹⁸. Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu ile evlat

¹⁴ ARSEBÜK, s. 498.

¹⁵ AKYÜZ, Emine, Evlat edinmeye İlişkin Uluslararası Sözleşmeler, Çağdaş Hukuk Sistemleri ve Türk Medeni Kanunu prof. Dr. Hamide TOPÇUOĞLU’na Armağan , Ankara 2005, s. 153.

¹⁶ BELEN, Herdem, Yeni Medeni Kanun Hüümleri Uyarınca Evlat Edinme, İstanbul 2005, s. 3.

¹⁷ Y.2.HD., 8. 11. 1982 t. 7912 / 1813 sayılı karar için bkz. İNAL, Nihat, Aile Mahkemeleri Davaları, Ankara 2004, s. 1278; TÜRKERİ, s. 8.

¹⁸ OSMANOĞLU, s. 5; IŞIK, Mehmet, Evlat Edinme, Ankara 2005, s. 12.

edinme kurumunda sözleşmeye dayalı sistemi terk edilerek, evlat edinmenin “mahkeme kararı” ile oluştuğu yeni bir sisteme geçilmiştir¹⁹ .

§3. Evlat Edinme Kavramı ve Evlat edinmenin Hukuki Niteliği

I. Evlat Edinme Kavramı

Evlat edinme kavramı iki başlık altında ele alınmaktadır. Birincisi genel olarak evlat edinme kavramıdır. İkincisi ise, küçüklerin evlat edinilmesidir.

A. Genel Olarak Evlat Edinme Kavramı

Evlat edinme, evlat edinen ile evlatlığın arasında soybağı ilişkisi kuran hukuki bir kurumdur. Bu kurumun birtakım amaçları bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri, çocuğu olmayan kimselerin bu gereksinimlerini gidererek onların çocuk sevgisini karşılamak, yoksul ailelerin çocuğuna yuva temin etmek²⁰ ve evlilik dışı doğan çocuklara soybağı statüsünü kazandırmaktadır.

Bilindiği gibi eski devirlerde evlat edinme kurumu soyun devam ettirilmesi ya da mirasçı sahibi olma amaçlarına hizmet ediyordu. Günümüzde ise, çocuğun yararları ön plana çıkarılmış olup yetim, yoksul veya evlilik dışı doğmuş çocuklara bir aile temin etmek daha çok önemsenmektedir. Bu nedenle bazı yazarlar bugün “yetiştirme ve muavenet evlat edinmesinden” bahsetmektedir²¹.

743 sayılı (önceki) Türk Medeni Kanunu’da hukuki bir işlem ile gerçekleşen ve evlatlığa evlilik içi doğan çocuk statüsünü kazandıran bu işlemi ifade etmek için

¹⁹ ÖZMEN, s. 24.

²⁰ ÖZMEN, s. 19.

²¹ OĞUZMAN, Kemal / DURAL, Mustafa, Aile Hukuku, B. 2, İstanbul 1998, s. 245.

“evlat edinme” (m. 253 – 258) tabiri kullanılmıştır. Eski Türk Medeni Kanunu’nu yürürlükten kaldıran 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu da aynı şekilde “evlat edinme” (305 – 320) tabirini kullanılmaktadır²². Fakat yürürlükte olan Medeni Kanun evlat edinme kurumunu düzenlerken önceki kanundaki düzenlemeden çok farklı bir şekilde düzenlemiş, gerek esasa ilişkin şartlarda, gerek şekle ilişkin şartlarda çok geniş ve köklü değişiklikler yapmıştır²³.

Evlat edinme, evlat edinen ile evlat edinilen arasında soybağı ilişkisini kurmaktadır. Evlat edinmeyi soybağı kuran diğer yollardan ayıran bir husus vardır. Evlat edinme önceden olmayan bir soybağı yaratıp, ortaya koymaktadır. Soybağını kuran diğer yollar ise (evlilik, tanıma, babalığa hüküm) bir şekilde kan bağına dayanmaktadır²⁴.

Evlat edinme sonucunda evlat edinen ile evlatlığın arasında, doğumla kendiliğinden oluşan soybağı gibi, bir soybağı ilişkisi doğar; yalnız bu soybağı kan bağına değil, evlat edinme olgusuna dayanır. Bu nedenle evlat edinmeden doğan soybağına yapay soybağı denilmektedir²⁵.

Burada şu noktaya da işaret etmemizin yararı vardır. O da beslemelik, manevi evlatlık ve süt evlatlık gibi durumlar, evlat edinme kurumuna dahil değildir²⁶. Beslemelikte genelde zengin aileler fakir bir ailenin çocuğunu yanlarına alarak o çocuğu gözetirler ve onun emeğinden yararlanırlar. Beslemelik evlat edinmenin unsurlarına uymamaktadır. Nitekim besleme alan aile ile besleme arasında nesep ve miras açısından herhangi bir bağ ya da hukuki bir sonuç doğmamaktadır. Bu nedenle beslemelik evlat edinme kurumunun dışındadır²⁷.

²² **AYDOĞDU**, Evlat Edinme, İzmir 2006, s. 1.

²³ **AKINTÜRK**, Turgut, Aile Hukuku, İstanbul 2002, s. 382; **DEMİR**, Sevgi, Aile Hukuku, Ankara 2004, s. 183.

²⁴ **BELEN**, s. 2.

²⁵ **AKINTÜRK**, s. 381; **ARDIÇ**, Oğuzhan, Medeni Hukuk, s. 211.

²⁶ **RUHİ**, s. 20.

²⁷ **AYDOĞDU**, s. 13 vd.; **YEŞİLÖZ**, s. 17.

Manevi evlatlık ise, eski alışkanlıklardan bugüne geçen kanun hükümlerince bilinmeyen bir kurumdur. Bu kurumda taraflar arasında manevi bir takım borçlar doğar. Manevi evlatlık kanuni herhangi bir şarta veya bir şekle dayanmamaktadır. Süt evlatlığı ise, bir kadının kendi çocuğu olmayan bir çocuğu emzirmesi sonucu doğan bir ilişkidir. Bu ilişki hukuken hiçbir önem taşımamaktadır. Bu yüzden evlat edinme kurumuyla hiçbir ilgisi bulunmamaktadır²⁸.

B. Küçüklerin Evlat Edinilmesi

Toplumların varlıklarını devam ettirmeleri ve hayat seviyelerini yükseltebilmeleri bakımından en güvenceli yatırım çocuğa yapılan yatırımdır. Sağlıklı bir toplum yaratmak için, çocuğu tüm yönlerden geliştiren, çocuğu bir bütün olarak ele alan ve yetiştiren eğitim hizmetlerine önem verilmesi gerekmektedir²⁹.

Çocuk hukuku alanında çok önemli olan evlat edinme, çocuğun korunması işlevini üstlenmekte ve onun fiziksel ve ruhsal gelişimi için gerekli bakım olanaklarını sağlamaktadır. İşte çocukların evlat edinilmesi, böyle bir ortamda yetişmekten mahrum kalan çocuklara bu imkanı sağlamaktadır³⁰.

“Küçük” ifadesinin, evlat edinilenin yaşına göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Fiziksel ufaklık bu nitelime kapsamına girmemektedir. Küçüklüğün başlangıcı doğumdur. TMK'nın 11. maddesi “erginlik onsekiz yaşın doldurulmasıyla başlar, evlenme kişiyi ergin kılar ” hükümlerini içermektedir. Buradan, evlenmemiş olması şartıyla, bir kişinin onsekiz yaşına kadar “küçük” ifadesi kapsamına girdiği sonucuna varılmaktadır³¹.

²⁸ YEŞİLÖZ, s. 18.

²⁹ BIYIKLI, Latife, Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve S.O.S Çocuk Köyleri, Prof. Dr. Hamide TOPÇUOĞLU'na Armağan, s. 171.

³⁰ AKYÜZ, s. 153.

³¹ ÖZMEN, s. 24.

Türk Medeni Kanunu, küçüklerin evlat edinilmesi bakımından, evlat edinmenin geçici bir heves uğruna kullanılarak amacından saptırılmasını önlemek ve evlat edinmenin beklenmeyen bir şekilde sona ermesini engellemek için, evlat edinilmek istenen küçüğe bir yıl bakılmış ve eğitilmiş olma koşulu gibi, ağır koşullar getirmektedir³².

Türk Medeni Kanunu, evlat edinme kurumunu düzenlerken, ağırlığı küçüklerin evlat edinilmesi konusuna vermektedir. Zira, 305 ile 312. maddeler arasında evlat edinmenin bu türü düzenlenirken, erginlerin ve kısıtlıların evlat edinmelerine sadece bir madde (m. 313) ayrılmıştır³³. Kanun koyucu, çocukların evlat edinilmesine ilişkin koşulları tek tek saydıktan sonra, evlat edinmenin diğer türlerinde küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanabileceğini belirtmektedir. Böylece küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümler dikkatle ve bünyesine uygun düştüğü oranda erginlerin ve kısıtlıların evlat edinilmesinde de uygulanacaktır. Diğer bir anlatımla, bu hükümler, erginlerin ve kısıtlıların evlat edinilmesinde doğrudan ve bütünüyle uygulanmayacaktır³⁴.

Türk Medeni Kanunu, 305. maddesinde küçüklerin evlat edinilmesini ve evlat edinme koşullarını düzenlemektedir. 282. maddenin üçüncü fıkrasında ise, evlat edinme, soybağının kurulmasını sağlayan kaynaklardan biri olarak gösterilmektedir. Türk Medeni Kanunu, bir küçüğün evlat edinilmesi için üç genel koşul öngörmektedir: Bunlar; evlat edinen tarafından küçüğün bir yıl süreyle bakılmış olması, evlat edinmenin küçüğün yararına olması ve evlat edinmenin diğer çocukların menfaatlerini hakkaniyete aykırı bir şekilde zedelememiş olmasıdır. Evlat edinmenin anılan koşulları, tezin ilerideki bölümlerinde detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

³² **SEROZAN**, Rona, Yeni Medeni Kanun'un Çocuklara İlişkin Düzenlemesi, Ünal TEKİNALP'a Armağan, s, 505. **KAÇAK**, Nazif, Yeni Türk Medeni Kanunu, Ankara 2004, s. 585.

³³ **AKINTÜRK**, s. 383.

³⁴ **BELEN**, s. 7.

II. Evlat Edinmenin Hukuki Niteliği

Evlat edinmenin hukuki niteliği ilk önce 743 sayılı TMK'ya göre incelenecektir. Daha sonra ise konu, 4721 sayılı yürürlükte olan TMK açısından ele alınacaktır.

A. Evlat Edinmenin 743 Sayılı TMK'ya Göre Hukuki Niteliği

743 sayılı önceki Türk Medeni Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde evlat edinme hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür³⁵. Bir görüşe göre evlat edinme bir şart tasarruf niteliğindedir. Buna gerekçe olarak evlat edinmenin özel şekli koşullara bağlı kılınması, evlat edinmenin hakim hükmüyle olması, evlat edinmeyle tarafların belli bir statü içine girmeleri gibi hususlar gösterilmektedir³⁶.

Önceki Türk Medeni Kanunu zamanında doktrinde baskın bir görüşe göre ise, evlat edinme, bir aile hukuku sözleşmesidir³⁷. Kanaatimizce ikinci görüşü isabetlidir. Çünkü evlat edinebilmek için her şeyden önce evlat edinenin irade beyanına ihtiyaç olduğundan, evlat edinme işlemi bir hukuki işlemdir. Ancak bu işlemin meydana gelmesi için evlat edinenin iradesi tek başına yeterli olmadığı için, iki taraflı bir hukuki işlem niteliğindedir. Yargıtay da vermiş olduğu bazı kararlarında aynı görüşü paylaşmaktadır³⁸.

Önceki TMK'nın 257. maddesini kenar başlığında da akdin hükmü ibaresini kullanmak suretiyle evlat edinme ilişkisinin bir sözleşme ile kurulduğu sonucuna ulaşılmaktaydı³⁹. Diğer taraftan evlat edinme, evlat edinenin oturduğu yer sulh hakiminin izni üzerine düzenlenen bir resmi senetle tamamlanmaktaydı. Evlat edinme ilişkisini kuran resmi senet, esas itibarıyla hakim izni alındıktan sonra

³⁵ YEŞİLÖZ, S. 3.

³⁶ ÖZTAN, Bilge, Aile Hukuku, 3. B. Ankara 2000, s. 438.

³⁷ AKINTÜRK, s. 319.

³⁸ YEŞİLÖZ, s. 4.

³⁹ IŞIK, s. 13.

düzenlenebilmekteydi. Bir görüşe göre ise, hakimin izni sözleşmeden sonra da alınabilir.⁴⁰

Evlat edinmeyi bir aile sözleşmesi olarak kabul eden baskın görüş çerçevesinde, önceki TMK'nın 5. maddesi yarınca bu sözleşmenin kuruluşuna, hükümlerine ve sona ermesine ilişkin özel hükümlerin bulunmaması halinde, Borçlar Kanununun genel hükümleri uygulanır. Ancak bu hükümlerin evlat edinme mahiyetine uygun olması gerekmektedir.⁴¹

B. Evlat Edinmenin 4721 Sayılı TMK'ya Göre Hukuki Niteliği

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun evlat edinmeye ilişkin madde ve hükümlerinde sözleşme yapılmasına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Kanuna sözleşme yapılmasına ilişkin bir hüküm konulmaması bilinçli olarak yapılmıştır. Bunun nedeni, İsviçre'de olduğu gibi, sözleşme sisteminden karar sistemine geçilmiş olmasıdır⁴². Böylece TMK evlat edinme kurumunu, taraflar arasında sözleşme ile soybağı ilişkisini kuran bir kurum olmaktan çıkarmıştır⁴³. TMK 315 maddesi I fıkrası "*evlat edinme kararı, evlat edinenin oturma yeri; birlikte evlat edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesince verilir. Mahkeme kararıyla birlikte evlatlık ilişkisi kurulmuş olur*" hükmüne yer vermektedir.

Yürürlükte olan TMK düzenlemelerinde, evlat edinme bir sözleşme değildir, yargı kararı ile oluşmaktadır. Kesinleşmiş mahkeme kararı olmadan evlat edinme gerçekleşmez⁴⁴. Bu netliğe rağmen, evlat edinmenin hukuki niteliğiyle ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre evlat edinme yeni düzenleme karşısında

⁴⁰ TÜRKERİ, s. 5.

⁴¹ YEŞİÖZ, s. 3.

⁴² AYDOĞDU, s. 7.

⁴³ IŞIK, s. 13; KILIÇOĞLU, Kadın ve Çocuk Haklar Açısından Yeni Türk Medeni Kanunu, Ankara 2003, s.126.

⁴⁴ ÖZMEN, s. 19.

sözleşme mahiyetini kısmen kaybetmiştir. Bu sebeple bir medeni hukuki işlemi olarak belirlemektedir⁴⁵. Diğer bir görüşe göre ise evlat edinme, yeni kanunla sözleşme veya işlem özelliğini tamamen kaybetmiştir. ‘İşlem’ ifadesi evlatlık ilişkisinin tarafların işlem iradesiyle kurulacağı kanısını uyandırmaktadır. Oysaki evlat edinme, artık yargısal bir karara dayalı, Aile Hukukuna özgü ilişkidir⁴⁶. Başka bir görüşe göre ise, evlat edinme şekle bağlı bir aile hukuku sözleşmesi olmaktan çıkmıştır ve evlat edinme işlemi özellikli bir aile hukuku işlemidir⁴⁷.

721 sayılı önceki TMK’ya göre, evlat edinmek için, önce sulh mahkemesinden izin alınmakla, sonra noterde sözleşme yapılmaktaydı. Yürürlükte olan TMK’da bu işlemler bir kenara bırakılmıştır. Bugün, asliye mahkemesine açılan davada, hakimin ayrıntılı araştırmasının sonucu verdiği bir kararla evlat edinme gerçekleşmektedir⁴⁸.

Böylece yeni TMK’nın getirdiği bu yeni düzenleme eski kanun dönemindeki evlat edinmenin hukuki niteliği ile ilgili tartışmalara kısmen son vermiştir. Yukarıda belirtildiği gibi önceki TMK döneminde evlat edinmenin hukuki niteliğiyle ilgili olarak onun şart tasarruf mu yoksa bir sözleşme mi olduğu konusunda tartışmalar mevcuttu.

Evlat edinmenin mahkeme kararı ile kurulması ile daha önce mevcut olmayan bir hukuki ilişki doğmaktadır. Dolayısıyla bu karar yenilik doğuran bir karardır⁴⁹. Evlat edinmenin temel amaçlarından uzaklaşmaması ve evlatlığın yararının sonuna kadar korunabilmesi için, hakimin dikkatli araştırma gerekmektedir.⁵⁰

⁴⁵ AKINTÜRK, s. 382.

⁴⁶ AYDOĞDU, s. 8.

⁴⁷ BELEN, s. 6.

⁴⁸ ŞİMŞEK, Mustafa, Soybağı Tanıma ve Babalık Evlat Edinme, Vesayet, Velayet, Ankara 2005, s.143.

⁴⁹ TÜRKERİ, s. 6.

⁵⁰ SEROZAN, Rona, Çocuk Hukuku, 2. B., İstanbul 2005, s. 231.

§4. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Yararı ve Sakıncaları

Küçüklerin evlat edinilmesinin yararı ve sakıncaları, küçüklerin evlat edinilmesini yararları ve küçüklerin evlat edinilmesinin sakıncaları olmak üzere iki başlık altında ele alınmaktadır.

I. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Yararları

Evlat edinme kurumunun birçok yararları olmasına rağmen, birçok sakıncaları da bulunmaktadır. Fakat bu kurumun yararları daha ağır bastığından dolayı, birçok ülkenin kanun sistemlerinde bu kurumu görmekteyiz ve bu kurumu gittikçe kolaylaştıran kanunlar ortaya çıkmaktadır⁵¹.

Evlat edinme kurumu her şeyden önce bir ihtiyaca cevap vermektedir. Evlat edinme evlenmeyen ya da evli olup da çocuk sahibi olamayan kişilerin soyadını devam ettirmesini ve çocuk sevgisini tatma imkanını sağlamaktadır. Öte yandan korunmaya, şefkate ve bakıma muhtaç olan kimsesiz veya kötü durumda kişilerin ve çocukların, bir aileye, sıcak bir yuvaya kavuşması ve topluma yararlı insanlar olarak yetişmeleri sağlanmaktadır⁵².

Evlat edinme kurumu, bir yandan çocuğun korunmasını, bakım ve eğitimi sağlamaktadır. Diğer bir taraftan da çocuğu olmayan veya çocuk yapma kabiliyetinden yoksun olan kimsenin, çocuk sevgisini yaşatmakta ve iki tarafın da psikolojik ihtiyaçlarına hizmet etmektedir⁵³.

İnsanlar arasındaki yardımlaşmayı ve dayanışmayı kolaylaştıran evlat edinme kurumu, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun bir kararında şu cümleyle ifadesini bulmuştur “ Evlat edinme bir evlat sahibi olmayışın üzüntülerinin giderilmesi, evlat

⁵¹ **AYDOĞDU**, s. 66.

⁵² **YEŞİLÖZ**, s. 4.

⁵³ **IŞIK**, s. 27.

sevgisinin tatmini gibi ihtiyaç ve arzuların hak ve yükümlülükleri olan bir müessesedir”⁵⁴.

Evlat edinme kurumunun çok önemli yararlarından birisi, çocuğun psikolojik ve sosyolojik gelişimine katkıda bulunmasıdır. Bu da çocuk suçluluğunun önüne geçmekte etkili olmaktadır. Araştırmalara göre çocuk suçluluğunda çok önemli faktörlerden birisi, çocukların ailesiz bir ortamda yetişmeleri veya ailenin sevgisinden mahrum bulunmalarıdır. Bu nedenle evlat edinme evlatlığın hayatında çok önemlidir⁵⁵.

II. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Sakıncaları

Evlat edinmenin yukarıda bahsettiğimiz yararların yanında birtakım sakıncaları da bulunmaktadır. Evlat edinme birçok kanun dışı menfaatlerin elde edilmesine yol açabilmektedir.

Evlat edinmenin başta gelen en önemli sakıncalarından birisi, evlat edinmenin gizli olarak kanuni mirasçılarının paylarını azaltmak veya ortadan kaldırmak, kanuni mirasçılardan miras kaçırmak amacıyla yapılabilmesidir⁵⁶. Örneğin, evlatlık olmasaydı mirası kardeş, yeğen ve başka kan hısımları alabilecekken, bu imkan evlatlık yüzünden kaybolmakta ya da azalmaktadır⁵⁷.

Evlat edinme kurumunun diğer bir sakıncası, evlatlığa birtakım şeyler vaad edilerek, evlatlığın bir hizmetçi veya hastabakıcı gibi kullanılması yahut evlat edinmenin gayri meşru münasebetler için kullanılmasıdır⁵⁸. Buna örnek olarak genç bir çocuğun bedeninin ve emeğinin kullanılması veya istismar edilmesi

⁵⁴ Y. HGK., 15.06.1968 t., E. 1117, K. 462 sayılı karar için bkz İŞİK, s. 27.

⁵⁵ AYDOĞDU, s. 68.

⁵⁶ AKINTÜDK, s. 382.

⁵⁷ KOCAGÖZ, Ahmet, Türk Hukukunda Evlat Edinme, Ankara 1986, IV.

⁵⁸ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Türk Medeni Hukuku, İstanbul 1990, s. 446.

gösterilebilir⁵⁹. Küçük yaştaki çocukları organ ticaretinde kullanma ya da onları kaçıracak satma halinde kanundışı amaçlar güdülmektedir⁶⁰. Buna ek olarak evlatlığın gerçek ana veya babası hayatta oldukları durumda, evlatlığın onlardan ayrılması birtakım sorunlar ortaya çıkarabilmektedir⁶¹.

Evlat edinmenin diğer bir sakıncası da, geçici bir heves uğruna evlat edinmeye başvurulmasına rastlanılmasıdır. Evlat edindikten sonra, duygular zamanla değiştiğinden dolayı, bu çocuklar büyüdüklerinde dışlanmaktadırlar. Buna benzeyen diğer bir önemli sakınca ise üvey çocuğun ilk hevesle ve eşin hatırına evlat edinilmesidir. Bir süre geçtikten sonra, evlilik sarsılınca ya da zayıfladığında, bu üvey çocuklar da aynı şekilde dışlanmaktadırlar⁶².

Evlat edinmenin diğer bir sakıncası ise, evlatlığın bazen evlat edinenin ailesinin şeref ve emellerine uygun davranışlarda bulunmamasıdır. Bu da iki tarafın arasında uyuşmazlıklara yol açabilmektedir⁶³.

Evlat edinme kurumunun faydalarının yanında (yukarda gördüğümüz gibi) birtakım sakıncaları da bulunmaktadır. Böyle olmakla beraber evlat edinme kurumunun tamamen reddedilmesi ya da kabul edilmesi söz konusu değildir. Zira bu kurumun kontrol altına alınması gerekmektedir ve bu yüzden modern kanunlarda evlat edinme oldukça etraflı bir şekilde düzenlenmektedir⁶⁴

Bütün bu sakıncalara rağmen, sosyal ve ahlaki açıdan bakıldığında evlat edinme kurumunun kabulünün doğru olduğunu itiraf etmek lazımdır⁶⁵.

⁵⁹ IŞIK, s. 28.

⁶⁰ AYDOĞDU, s. 69.

⁶¹ TEKİNAY, s. 446.

⁶² IŞIK, s. 29.

⁶³ YEŞİLÖZ, s. 5, KOCAGÖZ, s. IV.

⁶⁴ TEKİNAY, s. 446.

⁶⁵ AKINTÜRK, s. 382.

§ 5. Küçüklerin Evlat Edinilmesinin Çeşitleri

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu birlikte evlat edinme ve tek başına evlat edinme gibi bir ayırım yapmaktadır. Bu başlık altında TMK'nın bu ayırımına göre inceleme yapılacak, ilk önce eşlerin birlikte evlat edinmeleri sonra da tek başına evlat edinme konuları ele alınacaktır.

I. Eşlerin Birlikte Evlat Edinmesi

743 sayılı önceki Türk Medeni Kanunu'nda evlat edinme kurumunda birlikte veya tek başına gibi bir ayırım yapılmamıştı. Ancak 4721 sayılı yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu böyle bir ayırma yer vermektedir. Önceki TMK döneminde eşlerden biri diğerinin rızasını alarak tek başına evlat edinebilirdi, yeni TMK eşlerin tek başlarına evlat edinmesini kural olarak yasaklamaktadır⁶⁶.

Türk Medeni Kanunu, bir küçüğü birlikte evlat edinme hakkını, eşlerden başkasına tanımamaktadır. Başka bir ifade ile, evli olmayan kişilere bu hakkı vermemektedir. Örneğin iki kardeş, iki sevgili veya iki arkadaş birlikte evlat edinemezler. Kural olarak eşler bir kişiyi tek başlarına evlat edinemezler, bu durum m. 306/1. fıkrada şöyle ifade edilmektedir: “*Eşler, ancak birlikte evlat edinebilirler.*” Önceki Türk Medeni Kanunu ise eşlerden birinin tek başına evlat edinmesine engel getirmemekteydi, m.255'e göre eşlerden birisi diğerinin rızasıyla istediği kişiyi evlat edinebilirdi⁶⁷.

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu'nda yer alan bu genel kuralın birkaç istisnası mevcuttur. Bu istisnaları, 306. maddenin son fıkrası ve 307. maddenin II. fıkrasında görmekteyiz. Bu istisnalara göre, eşlerden birisi tek başına evlat

⁶⁶ TÜRKERİ, s. 32.

⁶⁷ AKINTÜRK, s. 385. DEMİR, s. 185.

edinebilmektedir. Anılan istisnaları kişinin tek başına evlat edinme konusunda ele alacağız.

Türk Medeni Kanunu'nun 306. maddesinin II. fıkrası, eşlerin birlikte evlat edinebilmelerinin şartı olarak “ *Eşlerin en az beş yıldan beri evli olmaları veya otuz yaşlarını doldurmuş bulunmaları gerekir* ” hükmünü getirmektedir.

Bu fıkraya göre birlikte evlat edinmede, koşullar alternatif olarak aranmaktadır. Başka bir ifade ile iki koşulun birisi bulunduğu takdirde, eşlerin birlikte evlat edinmesi mümkündür. Böylece eşler otuz yaşını doldurmaları ya da evliliklerinin en az beş yıl sürmüş olmasıyla birlikte evlat edinebilirler. Bu koşullar ile evliliğin sağlam olup olmadığı anlaşılmaktadır ve beş yıl gibi bir süre boyunca eşlerin evli olması, birlikte evlat edinmelerinin küçüğün yararına olacağını göstermektedir⁶⁸.

Aynı kişiyi birlikte evlat edinen eşlerin, daha sonra boşanmaları durumunda, evlatlık ilişkisi her iki eş bakımından da geçerli olmaya devam edecektir. Başka bir ifade ile boşanma evlat edinmeyi olumsuz yönde etkilemez. Burada velayet hakkını eşlerden hangisinin kullanacağına hakim karar vermesi gerekmektedir⁶⁹.

II. Tek Başına Evlat Edinme

Tek başına evlat edinme, evli olmayan kişinin tek başına evlat edinmesi ve evli kişinin tek başına evlat olarak iki ayrı durumdan oluşmaktadır. Aşağıda önce, evli olmayan kişinin tek başına evlat edinmesi, ardından evli kişinin tek başına evlat edinmesi açıklanmaktadır.

⁶⁸ AYDOĞDU, s. 337.

⁶⁹ TÜRKERİ, s. 32.

A. Evli Olmayan Kişinin Tek Başına Evlat Edinmesi

Türk Medeni Kanunu'nun 307. maddesinin I. fıkrası “ *Evli olmayan kişi otuz yaşını doldurmuş ise tek başına evlat edinebilir* ” hükmüne yer vermektedir. Bu fıkrada evli olmayan kişiler tarafından tek başına evlat edinmenin şartları düzenlenmektedir, evli olmayan kişi otuz yaşını doldurmuş ise tek başına evlat edinebilir.

Tek başına evlat edinme konusunda şartlar kişinin evli olup olmamasına göre değişmektedir. Fakat her iki durumda da yani kişi evli olsa da olmasa da, otuz yaşını doldurmuş olması şartı aranmaktadır⁷⁰. Evlat edinecek kişinin bekar ya da dul olması önem taşımamaktadır.

Kanunun otuz yaşını seçmesinin nedeni, kanun koyucunun bu yaşa gelmiş kişinin daha olgun düşüneceğini ve ahlaki açıdan yanlış düşüncelerle hareket etmeyeceğini düşünmekte olmasıdır. Buna ek olarak, bu yaştaki kişinin küçüğe daha fazla ilgi göstereceği düşünülmektedir⁷¹.

Türk Medeni Kanunu'nun 308. maddesi I. fıkrası ise “ *evlat edinilen, evlat edinenden en az onsekiz yaş küçük olması şarttır* ” hükmüne yer vererek, kişinin tek başına evlat edinmesi konusunda otuz yaşını doldurmuş olması şartına bir şart daha eklemektedir.

Hem önceki TMK'da, hem de yürürlükte olan TMK'da, bu hükümle evlat edinme kurumunu gerçek ve doğal evlat bağına benzetmek amaçlanmaktadır. Evlat edinen ile evlat edinilen arasındaki yaş farkını ana baba ile gerçek çocuk arasındaki yaş farkına benzetmek arzulanmıştır⁷².

⁷⁰ AYDOĞDU, s. 344.

⁷¹ AYDOĞDU, s. 346.

⁷² AKINTÜRK, s. 388.

B. Evli Kişinin Tek Başına Evlat Edinmesi

Türk Medeni Kanunu'nun 306. maddesinin III. fıkrası “ *Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlat edinebilir.*” hükmüne yer vermektedir.

Yukarıda gördüğümüz gibi TMK'ya göre eşler ancak birlikte evlat edinebilirler, bu genel kuralın birkaç istisnası vardır. Bu istisnalardan birisi, iki eşten birisi, en az iki yıldan beri evli olmaları halinde ya da evlat edinecek eş otuz yaşını doldurmuş olduğu takdirde diğerinin çocuğunu evlat edinebilir. Diğer bir ifade ile, eşlerden biri diğer eşin çocuğunu tek başına evlat edinebilir. Bunun için iki koşuldan birisinin gerçekleşmesi gerekmektedir: Eşlerin evlenmelerinden itibaren iki yıl süre geçmiş olması ya da evlat edinecek eşin otuz yaşını doldurmuş olması⁷³.

307. maddenin II. fıkrası ise, “ *Otuz yaşını doldurmuş olan eş, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu ya da iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlat edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde, tek başına evlat edinebilir*” düzenlemesini içermektedir.

Görüldüğü üzere, otuz yaşını dolduran eş, diğer eş ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun kaldığı takdirde de tek başına evlat edinebilmektedir. Diğer bir durum ise, eşlerden birinin iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri ayrı yaşamakta olmasıdır. Bahsettiğimiz durumlardan birinin bulunması yeterlidir, fakat her zaman evlat edinecek eşin otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir⁷⁴.

⁷³ KAÇAK, s. 586. ÖZÜĞÜR, Ali İhsan, Velayet, Vesayet, Ankara 2002, s.235. ŞAHİN, Emin, Aile Hukuku Davaları, 2004, s.1139.

⁷⁴ RUHİ, s. 33

İKİNCİ BÖLÜM KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNDE EVLAT EDİNİLEN BAKIMINDAN KOŞULLAR

Bu bölümde küçüklerin evlat edinilmesinde evlat edinilen bakımından koşulları ele alacağız. Anılan koşullar iki kısma bölünerek işlenecektir. Birinci kısım rıza koşulu olarak adlandırılmakta, ikinci kısım ise evlat edinilecek küçüğün açısından diğer koşulları içermektedir.

§6. Rıza Koşulu

Rıza koşulu, küçüğün rızası ve yasal temsilcinin rızası olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

I. Küçüğün Rızası

Türk Medeni Kanunu'nun 308. maddesinin II. fıkrası "*Ayırt etme gücüne sahip olan küçük, rızası olmadıkça evlat edinilemez*" hükmüne yer vermektedir.

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu'nun bu fıkrasına göre, ayırt etme gücüne sahip olan küçük, rızası olmadıkça evlat edinilemez. Başka bir ifade ile, evlat edinilecek küçük, evlat edinmenin ne olduğunun ve nasıl sonuçlar doğuracağını anlayabilecek bir durumda ise, o küçüğün mutlaka rızasının aranması gerekmektedir⁷⁵.

⁷⁵ İŞİK, Mehmet, 4721 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre Evlat Edinme, Ankara 2004, s. 52; ÖZÜĞÜR, s. 236; İNAL, s. 518; KILIÇOĞLU, (Haklar), s. 128.

Yukarıda gördüğümüz gibi, çocuğun rızasına ilişkin hüküm ve düzenlemeler emredici niteliktedir⁷⁶. Ayırt etme gücüne sahip olan küçüğün rızasının alınması bağlayıcıdır. Başka bir ifade ile, küçüğün rızası olmadan, evlat edinme kararı verilemez. Bu durum TMK’da açık bir şekilde ifade edilmektedir⁷⁷. Bu düzenleme çocuklarla ilgili milletlerarası sözleşmelere de uymaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 12. maddesinin I. fıkrası görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip olan çocuğun, kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etmek hakkı olduğunu belirtmektedir⁷⁸.

Yasal temsilcinin rızası, evlat edinilecek küçüğün, rızasından bağımsızdır ve ayrı bir şarttır; küçüğün verdiği rızanın geçerli olması için tamamlayıcı bir şart değildir. Evlat edinmede rıza verecek küçüğün ayırt etme gücüne sahip olması halinde, yasal temsilcinin rızasının aranmadığı durumlar da mevcuttur⁷⁹.

Türk Medeni Kanunu’nun 308. maddesinin III. fıkrası “*Vesayet altındaki küçük, ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına bakmaksızın vesayet dairelerinin izniyle evlat edinilebilir.*” hükmüne yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun bu fıkrasına göre, vesayet altındaki evlat edinilecek küçük, ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına bakmaksızın, vesayet dairelerinin rızası ile evlat edinilebilir.⁸⁰

Görüldüğü üzere, ayırt etme gücüne sahip olan küçüğün rızası olmadan küçük evlat edinilememektedir. Türk Medeni Kanunu’nun 13. maddesi “*Yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes, bu kanuna göre ayırt etme gücüne sahiptir*” hükmüne yer vermektedir. Bu

⁷⁶ **KÖSEOĞLU**, Bilal, Aile Mahkemelerinin İşleyişi, Ankara 2008 s. 314; **İPEK**, Ali İhsan, Genel Boşanma Sebepleri, Ankara 2008, s. 518.

⁷⁷ **AYDOĞDU**, s. 132.

⁷⁸ **TÜRKERİ**, s. 25.

⁷⁹ **AYDOĞDU**, s. 132.

⁸⁰ **RUHİ**, s. 185.

hüküm eski TMK'da da yer almaktaydı. Fakat ayırt etme gücünü ifade etmek için "temyiz kudreti" tabiri kullanılmaktaydı. Başka bir ifade ile, yeni kanun ile hüküm değişikliği yapılmamıştır⁸¹.

Türk Medeni Kanunu 13. maddede ayırt etme gücüne ilişkin olumsuz bir tanım vermektedir. Ayırt etme gücü akla uygun biçimde davranma yeteneği olarak tanımlanabilir. Anılan maddede kanun koyucu akla uygun biçimde davranma yeteneğini etkileyen unsurları göstermektedir⁸². Hükümde, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, akıl zayıflığı ve sarhoşluk hallerinde kişinin ayırt etme gücünden yoksun olduğu kabul edilmektedir. Yalnız anılan maddede bu haller sayılmasına rağmen, bu haller saydıktan sonra, bu hallere benzeyen hallerde de kişinin ayırt etme gücünden yoksun olduğunun kabul edileceği düzenlenmektedir⁸³.

Ayırt etme gücü mutlak bir kavram değil, göreceli bir kavramdır. Başka bir deyişle, bir kişinin bu güce sahip olup olmadığı her somut olayın özellik ve niteliklerine göre değişmektedir. Böylece kişinin bir olayda akla uygun biçimde davranabileceği halde, diğer bir olayda akla uygun biçimde davranmadığı haller de olabilir⁸⁴.

Evlad edinmede küçüğün ayırt etme gücü ile kastedilen, evlat edinilecek küçüğün, evlat edinme işleminin anlamını kavrama, bu işlemin kendi şahsı üzerinde ortaya koyabileceği sonuçları tam olarak anlayabilme gücüdür. Ayırt etme gücü göreceli bir kavram olduğundan dolayı, bazı durumlarda onbeş yaşından küçük olan çocuklar da bu işlemin hüküm ve sonuçlarını anlayabilecek halde olmaktadır⁸⁵.

⁸¹ BAŞÖZ, Lütfü / ÇAKMACI, Ramazan, Türk Medeni Kanunu, Ankara 2002, s. 44; GENÇCAN, Ömer Uğur, 4721 Sayılı, Türk Medeni Kanunu, Ankara 2004, s. 150.

⁸² GENÇCAN, s. 151; ÖZTAN, Bilge, Medeni Hukuku'nun Temel Kavramları, Ankara 2008, s. 250.

⁸³ AKİPEK, Jale/ AKINTÜRK, Turgut, Türk Medeni Hukuku, İstanbul 2002, s. 290.

⁸⁴ AKINTÜRK, Turgut, Medeni Hukuk, İstanbul 2006, s. 122; AKİPEK /AKINTÜRK, s. 287; BELEN, s. 36.

⁸⁵ RUHİ, s. 34.

Evlat edinilecek küçüğün rızasının şekli konusunda, herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Burada önemli olan husus, küçüğün her türlü etkiden uzak olması ve kendi iradesiyle hiçbir zorlama yapılmadan kararını vermesidir⁸⁶. Bu durumlarda hakim, evlat edinilecek çocuğu resmi bir sağlık kurumuna göndererek ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına ilişkin kurul raporu alınması gerekmektedir⁸⁷.

Evlat edinilecek kişi, ayırt etme gücüne sahip olmadığı takdirde evlat edinilebilmesi için ana babanın rızası veya vesayet altında olduğu halde, vasinin ve vesayet dairelerinin iznini almak gerekmektedir (TMK m. 463 b.1)⁸⁸.

II. Yasal Temsilcinin Rızası

Küçüğün evlat edinilebilmesinde, ayrı bir şart olan yasal temsilcinin rızası konusu, aşağıda ana babanın rızası ile vesayet dairelerinin rızası olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

A. Ana Babanın Rızası

Evlat edinilecek küçüğün ana babasının rızası şartı, rızanın verilmesi usulü, rızanın zamanı, rızanın aranmaması ve rıza aranmama kararı olmak üzere dört başlık altında incelenecektir. Bunları incelemeden önce, ana babanın rıza vermesi için gereken şartlara genel olarak değinmemizin yararı olacağı düşünülmektedir.

Evlat edinilecek çocuğun ana babasının rızasının alınması için ilk koşul, tabii olarak, çocuğun ana babası olmaktır. Diğer bir ifade ile, rıza verme hakkına sahip olmaktır. Burada evlat edinilecek çocuk ile ana babası arasında soybağı ilişkisi kurulmuş olması gerekmektedir. Bu ilişki, soybağı kuran yollardan herhangi biri olabilmektedir. Diğer bir şart ise, ana babanın rıza beyanını ifade etmek için ayırt

⁸⁶ AYDOĞDU, s. 135

⁸⁷ ÖZMEN, s. 31.

⁸⁸ IŞIK, s. 54.

etme gücüne sahip olmalarının gerekmesidir. Aksi takdirde rızaları aranmamaktadır. Son şart olarak kanunda sayılan istisnai durumlardan birinin gerçekleşmemiş olması gerekmektedir. Bu şartlar gerçekleştiği durumda ana babanın rızası alınabilmektedir⁸⁹.

1. Rızanın Verilmesi Usulü

Türk Medeni Kanunu'nun 309. maddesi "*Evlat edinme, küçüğün ana ve babasının rızasını gerektirir.*

Rıza, küçüğün veya ana ve babasının oturdukları yer mahkemesinde sözlü veya yazılı olarak açıklanarak tutanağa geçirilir.

Verilen rıza, evlat edinenlerin adları belirtilmemiş veya evlat edinenler henüz belirlenmemiş olsa dahi geçerlidir." hükümlerine yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun bu maddesi, küçüğün evlat edinilmesinin şeklini belirtmekte ve küçüğün ana babasının rızasının evlat edinilmesi için şart olduğunu düzenlemektedir⁹⁰. Böylece evlat edinilecek küçüğün ana babasının rızası olmaksızın küçük evlat edinilememektedir. Bu da evlat edinme kurumu ve Çocuk Sözleşmesi hükümlerinin gereğidir. Aynı zamanda, anılan hüküm, ana babaya verilen velayet hakkının bağımsız olduğunu desteklemektedir. Başka bir deyişle, rıza koşulu ana baba olmanın doğal bir sonucudur⁹¹.

Ana babanın rızası alınmadıkça küçük evlat edinilmeyecektir. Rızanın şeline ilişkin düzenleme şöyledir: Evlat edinilecek çocuğun ana babasının, kendi oturdukları yer mahkemesinde ya da küçüğün oturduğu yer mahkemesinde rızalarını sözlü veya yazılı bir şekilde açıklamaları gerekmektedir⁹². Evlat edinilecek küçüğün ana babası

⁸⁹ AYDOĞDU, s. 229 vd.

⁹⁰ DEMİR, s. 188.

⁹¹ KÖSEOĞLU, s. 315.

⁹² ÖZUĞUR, s. 236; BELEN, s. 43; AKINTÜRK, s. 388; KARAGÜLMEZ, Ali, /URAL, Sami Sezai, Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri, Ankara 2003, s. 216.

tarafından verilen rızanın, hakim tarafından tutanağa geçirilmesi ve imzalanması gerekmektedir⁹³.

Kanun koyucu 309. maddedeki hükmünü, ana babaları çocuktan ayrı yaşamalarını da düşünerek konmaktadır. Aynı maddede diğer bir ihtimali göz önünde bulundurarak da bu hükme yer vermektedir. O da evlat edinilecek çocuğun ana babasının herhangi bir nedenle kopmuş olmalarıdır⁹⁴. Başka bir deyişle ana babanın ikisinin de rızası alınması gerekmekte ve ayrı yaşamalarının evlat edinme açısından bir etkisi bulunmamaktadır⁹⁵.

Yukarıda belirtildiği gibi, evlat edinilecek çocuğun ana babasının birlikte rızaları gerekmektedir. Ana babanın boşanmış olmaları durumunda ve velayet hakkı birisine verilmiş ise, çocuğun evlat edinilmesine ilişkin rızanın birlikte aranıp aranmayacağı, eski TMK’da tartışmalıydı. Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu ise bu tartışmalara son vermiştir. TMK’nın 309. maddesinde görüldüğü gibi, evlat edinme küçüğün ana babasının rızasını gerektirmektedir⁹⁶.

Türk Medeni Kanunu 309. maddenin lafzi yorumu yapıldığında, hükümde “ve” bağlacı kullandığından, ana babanın bu rızayı birlikte vermeleri gerekmektedir. Ayrıca ana babanın rızalarını kendilerinin vermeleri de hükme bağlanmaktadır. Başka bir ifade ile bu konuda iradi temsilci bu rızayı verememektedir⁹⁷.

Ana babanın rıza kararlarını verdiklerinde, bu rızayı bir şarta bağlayamazlar. Şarta bağlı olarak verilen rıza, evlat edinme kararı verilirken hiçbir önem taşımaz, başka bir ifade ile bu şart dikkate alınmaz⁹⁸. Bunun gerekçesi olarak, evlat edinme kararından sonra kurulacak soybağı ilişkisinin, doğum yoluyla kurulan soybağı ilişkisinden farksız olması gerektiği ifade edilmektedir. Zira doğum yoluyla kurulan

⁹³ RUHİ, s. 35; TOPAL, Cemre/ KALAYCI, Filiz, Türk Medeni Kanunu, Ankara 2007, s. 211.

⁹⁴ ÖZMEN, s. 33.

⁹⁵ ÖZUĞUR, s. 237; ÖZMEN, s. 33.

⁹⁶ IŞIK, s. 44; BELEN, s. 38.

⁹⁷ TÜRKERİ, s. 28.

⁹⁸ IŞIK, (Tez), s. 54.

soybağı ilişkisi şarta bağlanmadığı için, evlat edinme ile kurulan soybağı da şarta bağlanmayacaktır⁹⁹.

Türk Medeni Kanunu'nun 309. maddesinin III. fıkrası hükmüne göre, evlat edinilecek küçüğün ana babası tarafından verilen rıza, evlat edinen kişi belirtilmiş olmasa dahi geçerlidir. Kanun koyucu bu hükmü çocuğun güvenliğini ve gelişimini düşünerek kabul etmektedir. Fakat bu konuda kanun gerekçesinde bir açıklık bulunmamaktadır¹⁰⁰.

Türk Medeni Kanunu 309. maddesinin III. fıkrasındaki hüküm Türk Hukuku'ndaki evlat edinme kurumunun düzenleme yapısı yönünden pek yerinde olmamıştır. Bunun da nedeni Türk Hukuk sisteminde genel ilke olarak, sınırlı evlat edinmenin kabul edilmiş olmasıdır¹⁰¹. Zira çocuk evlat edinildikten sonra dahi asıl ana baba ile ilişkisinin sürmesi lazımdır¹⁰². Fakat 309. maddenin anılan fıkrasındaki düzenleme yapılırken bu husus göz ardı edilmiştir. Diğer taraftan evlat edinme konusunda ana babanın genel rızası kişiliğin korunması hükümlerine aykırıdır¹⁰³.

2. Rızanın Zamanı

Türk Medeni Kanunu 310. maddesi "*Rıza, küçüğün doğumunun üzerinden altı hafta geçmeden önce verilemez.*

Rıza tutanağa geçirilme tarihinden başlayarak altı hafta içinde aynı usulle geri alınabilir.

⁹⁹ AYDOĞDU, s. 248.

¹⁰⁰ IŞIK, s. 47.

¹⁰¹ Günümüzde bazı hukuk sistemlerinde evlat edinme müessesesi kabul edilmemiştir (İran). Buna karşılık bazı hukuk sistemlerinde tam evlat rejimi (ABD, İsviçre) bazı hukuk sistemlerinde sınırlı evlat rejimi (Türkiye, Meksika), bazı hukuk sistemlerinde ise hem tam hem de sınırlı evlat edinme rejimi (İtalya, Belçika) kabul edilmektedir. RUHİ, s. 21.

¹⁰² BELEN, s. 43.

¹⁰³ BELEN, s. 43.

Geri almadan sonra yeniden verilen rıza kesindir.” hükümlerine yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun yeni getirdiği düzenlemelerden olan ana babanın rızasına ilişkin zaman düzenlemesiyle, yeni doğan çocukların evlat edinilmesinde kanun koyucu ana babaya bir düşünme süresi vermek istemiştir.¹⁰⁴ Küçüğün evlat edinilmesi için ana baba tarafından verilecek rıza, küçüğün doğumundan altı haftalık bir süre geçmeden verilememektedir¹⁰⁵. Böylece, mahkemenin çocuğun nüfus kaydı ve doğum belgesinin istemesi gerekmektedir. Bu belgeye göre evlat edinilecek çocuğun doğumundan altı hafta geçip geçmediği anlaşılacaktır. Bu sürenin geçmiş olması halinde, ana babanın rızası geçerli olacaktır. Aksi takdirde, sürenin dolmasını beklemek gerekmektedir¹⁰⁶.

Burada altı haftalık süre nesnel ve bilimsel bir ölçüye dayanmış ve konulmuş değildir. Fakat kanun koyucu, bu sürenin bu kadar olduğunu ve bu şekilde ana babanın daha mantıklı karar vereceğini düşünerek hükme bağlamaktadır¹⁰⁷.

Kanun koyucu ana babanın verdikleri acele kararlarından sonradan pişman olmalarını önlemek için, bir sefere mahsus olarak onlara kararlarından dönme şansı tanımaktadır¹⁰⁸. Bu hükmü TMK'nın 310. maddenin II. fıkrasında görmekteyiz. Burada rızanın geri alınması belli bir süre ile sınırlandırılmıştır. Verilmiş olan rıza rızanın tutanağa geçirilme tarihinden itibaren altı hafta içinde geri alınabilecektir. Altı hafta geçtikten sonra rızanın geri alınması mümkün olmayacaktır. Buna ek olarak, ana baba rızalarını geri almak için, bu rızaya ilişkin verilmesindeki usule uyacaklardır. Başka bir anlatım ile, ana babanın rızalarının geri alınmasına ilişkin,

¹⁰⁴ BELEN, s. 45; AYDOĞDU, 251.

¹⁰⁵ IŞIK, s. 61(Tez); DEMİR, s. 188; AKINTÜRK, s. 389; TOPAL/ KALAYCI, s. 211.

¹⁰⁶ AYDOĞDU, s. 252.

¹⁰⁷ ÖZMEN, s. 34.

¹⁰⁸ IŞIK, s. 49.

mahkeme önünde yazılı veya sözlü olarak açıklamada bulunmaları gerekmektedir. Bu açıklama tutanağa geçirilerek, rıza geri alınabilecektir¹⁰⁹.

Türk Medeni Kanunu'nun 310. maddesinin III. fıkrası ana baba rızalarını geri aldıktan sonra, onlara yeniden rıza vermeleri imkan tanımaktadır. Yalnız TMK bu kez verilen yeni rızanın kesin olduğunu vurgulamaktadır. Böylece ana baba verdikleri rızadan bir kereden fazla dönemeyeceklerdir¹¹⁰. Bunun da amacı, evlat edinecek ailenin durumunu belirtmek, buna ek olarak rızanın geri alınmasının kötüye kullanılmasını önlemektir. Geri alma süresi geçtikten sonra, yapılan geri alma geçersizdir. Diğer taraftan, mahkemenin bu durumda evlat edinilecek küçüğün yararını göz önünde bulundurması gerekmektedir¹¹¹.

3. Rızanın Aranmaması

Türk Medeni Kanunu'nun 311. maddesinde, "*Aşağıdaki hallerde ana ve babadan birinin rızası aranmaz:*

- 1. Kim olduğu veya uzun süreden beri nerede oturduğu bilinmiyorsa veya ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun bulunuyorsa,*
 - 2. Küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmiyorsa"*
- hükümleri düzenlenmektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 309. maddesi, küçüğün evlat edinilmesinde ana babanın rızasının alınmasını gerektirmektedir. Bu rızanın da, her hak gibi, dürüstlük ilkesi çerçevesinde kullanılması gerekmektedir. Ana babanın rızasını alma zorunluluğu, küçüğün yararına olduğu sürece geçerlidir. Aksi halde ana babanın rızasının alınmasının amacı ortadan kalkmış olur ve o rızayı alamaya gerek kalmaz¹¹².

¹⁰⁹ BELEN, s. 46; DEMİR, s. 188; AKINTÜRK, s. 389; IŞIK, s. 48.

¹¹⁰ AKINTÜRK, s. 389; IŞIK, s. 48.

¹¹¹ AYDOĞDU, s. 256.

¹¹² IŞIK, s. 48.

Türk Medeni Kanunu'nun 311. maddesi hükmü ana babanın rızasının aranmaması şartlarını düzenlemektedir. TMK'nın bu maddesinde sayılan durumlardan birinin gerçekleşmesi halinde ana babanın rızasının aranmasına gerek kalmaz. Burada amaç, evlat edinilecek küçüğü korumaktır. Başka bir anlatım ile küçüğün çıkarı gerektirdiği için, ana babanın rızası bile aranmamaktadır¹¹³.

Türk Medeni Kanunu'nda sayılan durumların, hem ana hem de baba için gerçekleşmesine gerek yoktur. Başka bir ifade ile, ikisinden hangisi için bu iki durumdan biri gerçekleşiyorsa, onun rızası aranmaz. Çünkü anılan madde sadece ana babanın birinden bahsetmektedir¹¹⁴.

Türk Medeni Kanunu'nun iki halde ana babanın birinin rızasının aranmayacağını hükme bağlamaktadır. TMK bu halleri sınırlayıcı olarak saymaktadır¹¹⁵. Bu iki hal şunlardır :

Birinci hal, ana veya babanın birinin kim olduğu veya uzun süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi veya ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun bulunmasıdır¹¹⁶. Bu durumda, ana babanın kim olduğu belli değilse, mantık gereği, evlat edinilecek çocuğun ana babasının rızası aranmayacaktır. Ana babanın uzun süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi halinde de, onların rızalarını aramak pratik olarak imkansızdır.

Ayırt etme gücünün sürekli kaybı durumunda da, ana babanın rızası aranmamaktadır. Bunun nedeni rıza verme hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olmasıdır. Ayırt etme gücünden sürekli yoksun kalmanın belli bir süresi bulunmamakla beraber tıbben tespit edilmesi yeterlidir. Burada önemli olan husus, evlat edinme sürecinde, ana babanın rıza verme yeteneğine sahip olmamalarıdır¹¹⁷.

¹¹³ AYDOĞDU, s. 264.

¹¹⁴ AYDOĞDU, s. 265; RUHİ, s. 38.

¹¹⁵ KAÇAK, Nazif, Yeni Türk Medeni Kanunu, Ankara 2004, s. 589.

¹¹⁶ AKINTÜRK, s. 390; IŞIK (Tez), s. 63; ÖZMEN, s. 35.

¹¹⁷ AYDOĞDU, s. 281.

İkinci hal ise, ana ve babadan birinin küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmemesidir. Buna ana babanın birinin çocuğunu terk etmiş olması ve onunla ilgilenmemesi örnek olarak gösterilebilir. Böylece ana babanın belli oldukları halde, çocuklarını terk etmiş, çocuklarına bakmamış, eğitimlerine katkıda bulunmamış olmamaları halinde ve haklı sebep yokken çocuklarına gerekli özeni göstermedikleri takdirde, ana babanın rızaları aranmayacaktır¹¹⁸.

4. Rızanın Aranmaması Kararı

Türk Medeni Kanunu'nun 312. maddesi "*Küçük, gelecekte evlat edinilmek amacıyla bir kuruma yerleştirilir ve ana ve babadan birinin rızası eksik olursa, evlat edinen veya evlat edinmede aracılık yapan kurumun istemi üzerine ve kural olarak küçüğün yerleştirilmesinden önce, onun oturduğu yer mahkemesi bu rızanın aranıp aranmamasına karar verir.*

Diğer hallerde, bu konudaki karar evlat edinme işlemleri sırasında verilir.

Ana ve babadan birinin küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmemesi sebebiyle rızanın aranmaması halinde, bu konudaki karar kendisine yazılı olarak bildirilir." hükümlerine yer vermektedir.

Yukarıdaki maddenin gereği, korunmaya muhtaç olan çocukların gelecekte evlat edinilmesini sağlamak amacıyla bir kuruma yerleştirilmesi durumunda, ana babadan birinin rızası bulunmaması halinde, evlat edinen veya evlat edinmede aracılık yapan kurumun istemi üzerine, mahkeme, eksik olan rızanın aranıp aranmamasına ilişkin karar verecektir¹¹⁹.

Anılan maddenin II. fıkrasında ise, diğer hallerde ana babadan birinin eksik olan rızasının aranıp aranmamasına ilişkin kararın evlat edinme işlemleri sırasında verileceği düzenlenmektedir¹²⁰.

¹¹⁸ RUHİ, s. 34.

¹¹⁹ BELEN, s. 47; AKINTÜRK, s. 390; ÖZMEN, s. 36; DEMİR, s. 190; IŞIK, s. 50.

¹²⁰ AKINTÜRK, s. 390; IŞIK, s. 50; RUHİ, s. 39; DEMİR, s. 190; ÖZMEN, s. 36.

312. maddenin III. fıkrasına göre, ana babadan biri küçüğe özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmediği takdirde, rızanın aranmamasına ilişkin kararın, ana babaya yazılı olarak bildirilmesi gerekmektedir¹²¹. Bu yükümlülüğün yerine getirilip getirilmediğini hakim takdir edecektir¹²².

B. Vesayet Dairelerinin Rızası

Türk Medeni Kanunu'nun 308. maddesinin III. fıkrası "*Vesayet altındaki küçük, ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına bakılmaksızın vesayet dairelerinin izniyle evlat edinilebilir.*" hükmüne yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun bu fıkrası, bir küçüğün vesayet altında olması ve bu küçüğün evlat edinilmek istenmesi durumunda devreye girmektedir. Burada vesayet dairelerinin rızası, evlat edinmek için gereken diğer rızalara eklenecektir. Başka bir ifade ile, evlat edinilecek çocuk vesayet altında olduğu takdirde, bu çocuğun rızası – ayırt etme gücüne sahipse – ve ana babanın rızası aranmaktadır. Bu iki rızaya ek olarak vesayet dairelerinin de rızası gerekmektedir¹²³.

308. maddenin bu fıkrasının hükmüne göre, vesayet altında bulunan çocuk evlat edinilmesinde, ayırt etme gücüne sahip olsa bile, vesayet dairelerinin izni ile evlat edinilebilir¹²⁴. Başka bir anlatım ile, evlat edinilecek çocuk ayırt etme gücüne sahip olsa bile, vesayet dairelerinin iznine ihtiyaç vardır¹²⁵.

Yeni Türk Medeni Kanunu'nda, vesayet altında bulunan küçüğün evlat edinilmesine ilişkin düzenleme açık ve net bir şekilde düzenlenmektedir. Böylece bu konudaki fıkrayı uygulamak için herhangi bir maddeye başvurmaya gerek yoktur.

¹²¹ İNAL, s. 1256; DEMİR, s. 190; KAÇAK, s. 590; OKTAY ÖZDEMİR, Saibe/ELÇİN GRASSİNGER, Gülçin, Türk Medeni Kanunu & Türk Borçlar Kanunu, İstanbul 2006, s. 100.

¹²² IŞIK, s. 50.

¹²³ BELEN, s. 48; IŞIK, s. 52.

¹²⁴ IŞIK, s. 51.

¹²⁵ AKINTÜRK, s. 390; RUHİ, s. 40; AYDOĞDU, s. 310.

Zira eski TMK'daki düzenlemede hakimin muvafakatinden söz edilmekte (EMK m.254/I), bu fıkrayı uygulamak için, düzenleme diğer maddelerin hükümleri ile yorumlanmaktaydı¹²⁶.

§7. Diğer Koşullar

Bu kısım koşullar, rıza koşulundan ayrı bir küçüğü evlat edinmek için gereken koşullardır. Diğer koşullar başlığı altında, dört koşul ele alınacaktır. Bu koşulların birincisi, TMK'nın 305. maddesinin I. fıkrasının hükmüyle koşula bağlanmakta olan, evlat edinecek tarafından, küçüğün bir yıl süre bakılmış ve eğitilmiş olmasıdır. İkinci koşul ise, anılan maddenin II. fıkrasında olan, evlat edinmenin küçüğün yararına olması koşuludur. Üçüncü koşul ise, yine anılan maddenin II. fıkrasının hükmüyle ortaya çıkmaktadır. O da evlat edinecek kişinin diğer çocuklarının yararının zedelenmemesidir. Son koşul ise, TMK'da açık bir hükümle düzenlenmemektedir. Buna rağmen bu koşul kanunun ruhundan çıkarılmaktadır. O da evlat edinilecek küçüğün başkası tarafından evlat edinilmiş olmaması koşuludur.

I. Küçüğün Bakılmış ve Eğitilmiş Olması

Türk Medeni Kanunu'nun 305. maddesinin I. fıkrası "*Bir küçüğün evlat edinilmesi, evlat edinen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşuluna bağlıdır.*" hükmüne yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun 305. maddesinin I. fıkrasının hükmüne göre, bir küçüğün evlat edinilmesi için, ilk önce evlat edinecek kişinin bir yıl süreyle küçüğe, bakmış ve onu eğitmiş olması şarttır¹²⁷.

¹²⁶ BELEN, s. 48.

¹²⁷ AKINTÜRK, s. 383; DEMİR, s. 184; ÖZUĞUR, s. 234.

Eski TMK’da evlat edinilecek ile evlat edinecek kişi arasında evlat edinmeden önce, belirli bir süre veya bir zaman bakım ve eğitim gibi bir şart bulunmamaktaydı. Bu koşul da olmadığı halde kısa bir düşünme sonucunda, genellikle duygusal etkilerle verilen bir kararla evlat edinme ilişkisi kurulmaktaydı. Bu ilişki kurulur ve bir süre devam ettikten sonra, ilişkinin iki tarafı birbirini iyice tanımadıkları için aralarında genellikle bir uyuşmazlık çıkmaktaydı¹²⁸.

Yeni TMK’ya göre ise, bir kişinin bakmadığı ve eğitimine hiçbir katkıda bulunmadığı takdirde, bir çocuğu evlat edinmesi engellenmektedir. Bu süre bir deneme süresi olmakta, tarafların birbirlerini yakından tanımaları sağlanmaktadır. Böylece evlat edinmeye ilişkin verecekleri kararın yanlış karar olma ihtimalinin azalacağı düşünülmektedir¹²⁹.

Yargıtay bir kararında¹³⁰, “... *Bakma ve eğitme olgusunu evlat edinme amacına yönelik olması zorunludur. 743 sayılı Türk kanunu Medenisi furu olan kişilerin evlat edinmesine imkan vermemekte olup, 4721 sayılı kanun yürürlüğe girmesinden önceki bakıp eğitmenin evlat edinme amacıyla yapıldığının kabulünü* ...” diyerek bu şartı net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yeni kanununun anılan hükmü, evlat edinmenin iki tarafı açısından da sağlam bir soybağı ilişkisi kurmak olanağı sağlamaktadır. Bu suretle evlat edinen açısından evlat edinilecek küçüğün geleceğine ilişkin veriler toplanır. Evlat edinecek kişi açısından ise, maddi ve manevi anlamda küçüğü sağlıklı bir şekilde yetiştirip yetiştiremeyeceği araştırılmaktadır¹³¹.

Böylece evlat edinme kurumunun asıl amacı olan gerçek ana baba ile çocuk ilişkisine benzer bir ilişkinin kurulup kurulamayacağı ve bu ilişki kurulduğu takdirde, evlat edinilecek küçüğün yararına olup olmayacağı da anlaşılacaktır. Zira, evlat

¹²⁸ KILIÇOĞLU, Ahmet M., Medeni Kanun’umuzun Getirdiği Yenilikler, Ankara 2003, s. 115.

¹²⁹ RUHİ, s. 24; ÖZÜĞÜR, s. 234; TOPAL, KALAYCI, s. 208; BELEN, s. 49.

¹³⁰ Y.2. HD.16.07.2002 t.8862-9547 sayılı karar için bkz.ÖZMEN, s. 236.

¹³¹ KÖSEOĞLU, s. 312.

edinmede bakım ve eğitim süresi değerlendirilerek, uzman kişiler aracılığıyla, evlatlıkta yaratacağı sosyal ve psikolojik etkiler tespit edilecektir¹³².

Burada ayrıca bir hususa da değinilmesi gerekmektedir. O da bakım ve eğitim süresince evlat edinilecek çocuğun sadece tatilde veya eşlerin yanında kalması yeterli değildir; aynı evde yaşaması da gerekmektedir¹³³.

Evlat edinilecek çocuğa bakım ve eğitim süresi (yukarıda gördüğümüz gibi) bir yıldır. Bu süre yeni Türk Medeni Kanunu'nun öntasarısında iki yıl olarak öngörülmekteydi. Ancak TBMM Adalet Komisyonu, iki yıllık süreyi fazla bulmuş ve bu süreyi bir yıla indirmiştir¹³⁴. Kaynak kanun İsviçre'de bu süre iki yıldır. Ancak 22 Temmuz 2001 tarihinde kabul edilen ve 1 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe giren düzenlemeyle iki yıllık süre İsviçre'de de bir yıla indirilmiştir¹³⁵.

Türk Medeni Kanunu bakım ve eğitim süresinin bir yıl olduğunu benimseyerek, bu sürenin evlat edinmek için yeterli olduğunu öngörmektedir. Fakat bu sürenin yeterli olup olmadığı tartışılmaktadır. Bir görüşe göre, öngörülen sürenin uzun olduğu düşünülmektedir. Evlat edinilecek ile evlat edinecek kişilerin birbirlerini daha iyi tanımaları ve sağlıklı karar verebilmeleri için bu sürenin altı aydan bir yıla kadar bakılmış ve eğitilmiş olması şeklinde bir deneme süresinin öngörülmesi ve bu sürenin koruyucu aile hükümlerine tabi tutulması mümkün olması düşünülmektedir¹³⁶.

Diğer bir görüş ise, TMK'nın bakım ve eğitim için öngördüğü sürenin kısa olduğunu ve bu deneme süresinin evlat edinecek kişinin manevi duyguları için yeterli olmadığını ve bu süre içinde evlat edinme kurumunun diğer gayelerine

¹³² AYDOĞDU, s. 183.

¹³³ AYDOĞDU, s. 202.

¹³⁴ IŞIK, s. 34; AYDOĞDU, s. 182; BELEN, s. 49.

¹³⁵ AYDOĞDU, s. 182.

¹³⁶ RUHİ, s. 24; AYDOĞDU, s. 184.

ulaşılmayacağını ileri sürmektedir¹³⁷. Başka bir görüşe göre ise, TMK’da bir yıl sürenin küçüklerin evlat edinilmesinde kesin olarak uygulamasının yerinde bir düzenleme olmadığı düşünülmektedir. Kanun koyucunun süreyi hakimın takdirine bırakmasının daha uygun düştüğü ileri sürülmektedir¹³⁸.

Bakım ve eğitim ilişkisi; çocuğun evlat edilmesiyle, bakılan çocuğun ya da evlat edinecek kişinin veya eşlerin her ikisinin ölümü ya da ayırt etme gücünü yitirmesiyle sona erecektir¹³⁹.

Burada şunu da belirtmemiz gerekmektedir. Eski TMK’nın hükümlerine göre, evlat edinenin alt soyunun olmaması şartı da bulunmaktaydı. Yürürlükte olan TMK ise bu koşulu kaldırmıştır. Böylece evlat edinenin alt soyu olsa bile, küçüğü evlat edinebilmektedir. Bu değişiklik sadece küçüklerin evlat edinilmesinde yapılmıştır. Başka bir ifade ile bu şart, yeni TMK’da erginlerin evlat edinmesinde halen devam etmektedir¹⁴⁰.

Bakım ve eğitim süresiyle ilgili dikkat edilmesi gereken bir hususun unutulmaması gerekmektedir. O da kanunda belirlenen bir yıllık süre minimum bir süredir. Diğer bir anlatım ile, bu süre, evlat edinmede de küçüğün yararının gerçekleşip gerçekleşmediğinin saptanması bakımından yeterli bulunmadığı takdirde de, evlat edinilecek kişinin küçüğe daha uzun bir süre bakması ve onu eğitmesi öngörülebilecektir¹⁴¹. Bununla beraber söz konusu sürenin herhangi bir sebeple kısaltılması mümkün değildir. Buna ek olarak, bakım ve eğitim karşılıksız olmalıdır. Bakım ilişkisi evlat edinmenin tamamlanmasıyla sona ermektedir¹⁴².

¹³⁷ KÖSEOĞLU, s. 312.

¹³⁸ TÜRKERİ, s. 20.

¹³⁹ AYDOĞDU, s. 208

¹⁴⁰ DEMİR, s. 185.

¹⁴¹ BELEN, s. 49.

¹⁴² IŞIK, s. 34.

II. Küçüğün Yararına Olması

Türk Medeni Kanunu'nun 305. maddesinin II. fıkrası “ *Evlat edinmenin her halde küçüğün yararına bulunması ve evlat edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi de gerekir.*” düzenlemesine yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun bu maddesinin II. fıkrasının birinci hükmüne göre, evlat edinmenin her durumda ve her koşul altında küçüğün yararına olması gerekmektedir. Aslında bu koşul evlat edinme kurumunun en önemli ve önde gelen koşuludur. Kanun koyucu bu koşulu koyarken, evlat edinilecek çocuğun yararını maddi ve manevi açılarından ele alınmasını ve değerlendirilmesini öngörerek hükme bağlamaktadır¹⁴³.

743 sayılı önceki Türk Medeni Kanunu'nun 256. maddesinde “çocuğun çıkarına uygunluk” ifadesi ile de evlat edinmenin küçüğün yararına olma koşulu belirtmek istemiştir¹⁴⁴.

Yukarıda gördüğümüz gibi yürürlükte olan TMK evlat edinmede küçüğün yararını ön plana koymaktadır. Küçüğün yararı milletlerarası sözleşmelerde de ön planda tutulmaktadır. Modern kanunlar, evlat edinilecek çocuğun yararı ilkesini önemseyerek, uygun bir şekilde bu ilkeye yer vermektedir¹⁴⁵.

Kanun koyucu bu şartı getirmekle, evlat edinilecek küçüğün yararına olmayacağı anlaşılan evlat edinme işlemine daha işin başında engel olmayı amaçlamaktadır¹⁴⁶. Bu koşulun hakim tarafından dikkatli bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Evlat edinme ilişkisi kurulurken güvenilir tüm bilgilerin ister evlat

¹⁴³ ÖZMEN, s. 26; TOPAL/ KALAYCI, s. 208; BELEN, s. 51.

¹⁴⁴ IŞIK, s. 37; AYDOĞDU, s. 153.

¹⁴⁵ TÜRKERİ, s. 21; IŞIK, s. 37.

¹⁴⁶ AKINTÜRK, s. 384.

edinilecek küçük, ister evlat edinecek kişi yönünden eksiksiz toplanması, hakimın vereceği kararı doğru yöne götürecektir¹⁴⁷.

Hakimin, evlat edinmenin evlat edinilecek küçüğün yararına olması için gerekli gördüğü işlemleri yaptırması gerekmektedir. Yargıtay taraflar arasındaki “evlat edinmeye izin” davasından dolayı yapılan yargılama hakkında bir kararında¹⁴⁸ “ ... Dava, küçük Tuncay’ın hukuki yararını etkilemektedir. Bu davada küçük ile davacının (evlat edinecek kişi) yararı çatıştığından küçüğe kayyım tayini, kayyımın da davaya dahili, varsa onun da göstereceği deliller toplanması, sonucuna göre karar verilmesi gerekir. Bu yön gözetilmesiyle davaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması doğru bulunmamıştır.” demektedir.

Küçüğün yararı kavramının içeriğinin belirlenmesinin güç olduğunu söylemek lazımdır. Çocuğun yararı somut ve hukuki olmayan bir kavramdır¹⁴⁹. Kanunda da bu kavram pek belirli değildir. Zira evlat edinecek ve evlat edinilecek küçüğün kişiliğine bağlı olan bu kavram küçüğün fiziksel ve ruhsal ile sosyal ve hukuksal boyutunu içermektedir¹⁵⁰.

Evlat edinmede, evlat edinecek kişinin ekonomik durumu da göz önünde bulundurulması gerekmekte ve onun alt soyu bulunduğu takdirde, onların evlat edinme ile ilgili tavır ve düşüncelerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir¹⁵¹. Bu bağlamda evlat edinilecek kişinin kötü bir şöhrete sahip olması, ahlaki ve sosyal durumunun bozuk olması halinde, hakimın evlat edinmeye karar vermemesi gerekmektedir¹⁵².

¹⁴⁷ ÖZUĞUR, s. 246.

¹⁴⁸ Y. 2. HD., 16.05.2002t, s. 2002 / 5807-6569, sayılı karar için bkz KARAGÜLMEZ/URAL, s. 263; AYDOĞDU, s. 1122.

¹⁴⁹ BELEN, s. 52.

¹⁵⁰ AYDOĞDU, s. 157.

¹⁵¹ IŞIK, s. 38; AYDOĞDU, s. 158.

¹⁵² TÜRKERİ, s. 22.

Burada diğer bu konuyu ele almamız gerekmektedir. O da evlat edinecek ile evlat edinilecek küçüğün dinlerinin farklı olması halidir. Dinin farklılığının evlat edinmeye engel olup olmayacağı hususunda iki farklı görüş bulunmaktadır. Birinci görüşe göre, farklı dinlerden olunması tek başına evlat edinmeye engel olmamalıdır. Somut olaya göre evlat edinecek kişi hoşgörölü olabilir ve sırf din farkı için evlat edinmeye izin vermemek çocuğun çıkarını zedeleyebilir¹⁵³. Diğer bir görüşe göre ise, evlat edinecek kişinin dini, evlat edinilecek küçüğün dininden farklı olduğu takdirde, evlat edinmeye izin vermemek gerektiği savunmaktadır¹⁵⁴.

Evlat edinmenin, evlat edinilecek küçüğün yararına olup olmayacağı, her somut olaydaki özel duruma göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Burada önemli olan husus, evlat edinilecek kişinin evlat edinmedeki gerçek niyetidir. Bu niyetin de hakim tarafından iyi bir şekilde belirlenmesi ve gizli amaçların sezilmesi gerekmektedir. Evlat edinme yoluyla ucuz işgücü sağlamak, fuhuş gibi ahlaka aykırı eylemlerde bulunmak veya küçüğün ana babasının para karşılığında evlat edinmeye izin vermesi gibi halleri buna örnek gösterilebilir¹⁵⁵.

Görüldüğü gibi evlat edinme kurumunun ön plandaki amacı, evlat edinilecek küçüğün yararınıdır. Demek ki evlat edinme hiçbir zaman mali bir kazanım veya bir çıkar amacıyla yapılamaz. Böylece evlat edinmenin bütün şartları mevcut olsa bile, çocuğun yararına aykırı olduğu takdirde, evlat edinmeye karar verilmemesi gerekmektedir¹⁵⁶.

Evlat edinilecek küçüğün yararı, evlat edinme kurumunun asıl amacı olduğundan, hakim evlat edinme kararını vermeden önce, bu kurumun anılan amacını göz önünde bulundurması gerekmektedir. Hakim kararı verirken de evlatlık ilişkisinin evlat edinilecek küçüğün yararına düşüp düşmeyeceğini detaylı bir şekilde araştırıp değerlendirmesi gerekmektedir. Bu konuda kendisine geniş bir takdir yetkisi

¹⁵³ AYDOĞDU, s. 164.

¹⁵⁴ TÜRKERİ, s. 22; IŞIK, s. 39.

¹⁵⁵ AYDOĞDU, s. 160.

¹⁵⁶ IŞIK, s. 38; RUHİ, s. 42.

verilmektedir¹⁵⁷. Hakim gerekli gördüğü durumlarda, Çocuk Esirgeme Kurumunun uzman personeline psiko-sosyal inceleme ve araştırma yaptırabileceği gibi, çocuk mahkemelerinde veya kamu kurum veya kuruluşlarında çalışan psikolog, sosyolog da bilirkişi olarak görevlendirebilecektir¹⁵⁸.

III. Diğer Çocukların Yararlarının Zedelenmemesi

Türk Medeni Kanunu'nun 305. maddesinin II. fıkrası “..... *evlat edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi gerekir*” hükmüne yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun anılan hükmünde küçüklerin evlat edinilmesinde, diğer bir koşul görmekteyiz. Bu da evlat edinecek kişinin diğer çocuklarının yararının hakkaniyete aykırı bir şekilde zedelenmemesi gereğidir.

Yeni Türk Medeni Kanunu'nda yer verilen bu düzenleme, önceki TMK'da bulunmamaktaydı. Bunu nedeni, önceki TMK'nın 253. maddesinin hükmüne göre evlat edinecek kişinin düzgün soybağı ile bağlı altsoyu bulunmamasının, evlat edinenler için bir şart olarak düzenlenmesiydi. Hatta bir görüşe göre sağ doğmak kaydıyla cenin bile, evlat edinmeye engel olmaktaydı¹⁵⁹. Diğer bir görüş ve Yargıtay'a göre, cenin henüz kişilik kazanmadığından altsoy olarak değerlendirilemez ve evlat edinmeye engel oluşturamazdı¹⁶⁰. Yeni TMK ise, bu konudaki tartışmalara son vermiştir.

Eski TMK'yı yürürlükten kaldıran 4721 sayılı TMK, evlat edinilmesinde düzgün soybağı ile bağlı altsoy bulunmaması şartını ortadan kaldırmaktadır. Fakat bu düzenleme sadece küçüklerin evlat edinilmesi için geçerlidir. Diğer bir ifade ile, eski

¹⁵⁷ TÜRKERİ, s. 22; BELEN, s. 53.

¹⁵⁸ IŞIK, s. 41; TÜRKERİ, s. 22.

¹⁵⁹ TÜRKERİ, s. 23; AYDOĞDU, s. 178.

¹⁶⁰ AYDOĞDU, s. 178; BELEN, s. 54.

TMK'nın 253. maddesinin evlat edinme için gerektirdiği şart, erginlerin ve kısıtlıların edinilmelerinde halen aranmaktadır¹⁶¹.

Eski TMK'da evlat edinecek kişinin düzgün soybağı altsoyunun bulunmaması şartı, öğretide pek yerinde bulunmamakta idi. Bu yüzden küçüklerin evlat edinilmesinde bu şartın kaldırılmasının doğuracağı sakıncaları önlemek için, yeni TMK düzenlemesinde evlat edinecek kişinin diğer çocuklarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi şartı aranmaktadır¹⁶².

Türk Medeni Kanunu'nun anılan şartına göre, çocuk sahibi kişilerin veya eşlerin birlikte bir küçüğü evlat edinmelerinde, onların mevcut çocuklarının maddi ve manevi her türlü yararlarının zedelenmemesi mümkün değildir. Bunun aksini düşünmek hayatın doğal akışına aykırı olduğu gibi, miras kurallarına da aykırı olmaktadır. Yalnız burada diğer çocukların yararını zedelemek hakkaniyete aykırı niteliğinde olması gerekmektedir¹⁶³.

Evlat edinmede, evlat edinecek kişinin diğer çocuklarının gelecekteki miras hisselerinin azalması kesin bir sonuçtur. Bu yüzden hakim diğer çocukların evlat edinme nedeniyle yararlarının zedelenip zedelenmediğini araştırdığında, miras dışındaki diğer unsurları değerlendirmesi gerekmektedir. Yalnız burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır. Evlat edinilecek kişi, sırf diğer çocuklardan miras kaçırmak için evlat ediniyor ise, bu durumda hakkın kötüye kullanılması söz konusu olacaktır. Kanun da kötüye kullanılan hakkı korumamaktadır (TMK. m. 2/ f. II)¹⁶⁴.

Evlat edinecek kişi kendi çocuklarının eğitim ve sağlık gibi önemli ihtiyaçlarını karşılayamıyorsa ve aynı zamanda evlat edinmeye teşebbüs ediyorsa, bu durum kanunun amacına uygun düşmemektedir. Buna ek olarak, evlat edinecek

¹⁶¹ AKINTÜRK, s. 384; IŞIK, s. 40; AYDOĞDU, s. 175.

¹⁶² BELEN, s. 54.

¹⁶³ AKINTÜRK, s. 384; IŞIK, s. 40.

¹⁶⁴ IŞIK, s. 41; TÜRKERİ, s. 25.

kişinin yoğun olması nedeniyle, çocuklarına zaman ayıramayan kişinin evlat edinmesi de kanunun amacına uygun düşmeyecektir¹⁶⁵.

Böylece evlat edinecek kişinin diğer çocuklarının ruhsal, bedensel ve ekonomik açıdan önemli zarara uğrayacaklarının anlaşılması halinde, hakimin evlat edinmeye karar vermemesi gerekmektedir¹⁶⁶.

Küçüklerin evlat edinilmesi, çocuk psikolojisi açısından bakıldığında, altsoyu olan kişinin evlat edinebilmesinin altsoy açısından da büyük faydası vardır. Nitekim küçük bir çocuk bir kardeşle beraber daha iyi yetişmektedir. Zira bu kardeş farklı cinsten olduğu takdirde çocuk gelişimi açısından faydası daha da artmaktadır. Bunun önemini yeni TMK göz önünde bulundurarak İsviçre’de olduğu gibi, küçüklerin evlat edinilmesinde, altsoy olmaması şartını kaldırmıştır¹⁶⁷.

Görüldüğü üzere, evlat edinme, diğer çocukların yararlarını hakkaniyete aykırı bir biçimde ağır zedelemelerde kabul edilmez. Fakat bu zedelemeyi makul bir surette ve hakkaniyet çerçevesinde değerlendirmek gerekmektedir. Değerlendirme hakim tarafından yapılacaktır. Hakim de ancak her kanıt ve olguyu göz önünde bulundurduğu takdirde doğru karara varabilecektir¹⁶⁸.

IV. Başkası Tarafından Evlat Edinilmiş Olmaması

Türk Medeni Kanunu bu şarta açık bir şekilde yer vermemektedir. Bu şarta göre küçük daha önce bir kişi tarafından evlat edinilmiş ise, diğer bir kişi tarafından evlat edinilemez. Başka bir anlatım ile, iki kişinin aynı zamanda aynı küçüğü evlat edinmeleri mümkün değildir¹⁶⁹.

¹⁶⁵ TÜRKERİ, s. 24; IŞIK, s. 41.

¹⁶⁶ IŞIK, s. 41.

¹⁶⁷ AYDOĞDU, s. 180.

¹⁶⁸ ÖZMEN, s. 27.

¹⁶⁹ RUHİ, s. 41.

Alman Hukuku, bu konuyu açık bir hükümle düzenlemektedir. Buna da “ birden fazla veya çifte evlat edinme yasağı ” (*Verbot der Mehrfachadoption*) denilmektedir. TMK ise bu konuyla ilgili bir hüküm içermese de, bu şart kanunun ruhundan çıkmaktadır¹⁷⁰.

Türk Medeni Kanunu yukarıda görüldüğü gibi, bu şarta yer vermemektedir. Fakat bu şartın bir istisnası olarak evli eşlerin birlikte evlat edinebilmelerine açık bir hükümle yer vermektedir. Bu hükmü TMK'nın 306. maddesinin I. fıkrasında açık bir ifade ile görmekteyiz.

Bu konu ile ilgili bir tartışma ortaya çıkmaktadır. Tartışma, evlat edinenin veya birlikte evlat edinen eşlerin ölümünden sonra evlatlığın bir başkası tarafından evlat edinilip ediniilmeyeceğine dayanmaktadır. Bazı yazarlara göre, bu durumda çifte evlat edinme yasağı devam edecektir. Diğer bir görüşe göre ise, evlat edinenin veya eşlerin ölmesinden sonra, evlatlığın diğer bir kişi tarafından evlat edinilebileceği savunulmaktadır¹⁷¹.

¹⁷⁰ AYDOĞDU, s. 146.

¹⁷¹ AYDOĞDU, s. 149.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNDE EVLAT EDİNERİN BAKIMINDAN KOŞULLAR VE EVLAT EDİNMENİN ŞEKLİ KOŞULLARI

Bu bölümde küçüklerin evlat edinilmesinin evlat edinen bakımından koşulları ve evlat edinmenin şekli koşulları ele alınmaktadır. Bu bölüm eşlerin birlikte evlat edinmesi bakımından evlat edinmenin koşulları, tek başına evlat edinmede evlat edinen bakımından koşullar ve evlat edinmenin şekli koşulları olmak üzere üç ana başlık altında incelenmektedir.

§8. Eşlerin Birlikte Evlat Edinmesi Bakımından Evlat Edinmenin Koşulları

Eşlerin birlikte evlat edinmesi bakımından evlat edinme koşulları başlığı altında ilk önce eşlerin başkasını birlikte evlat edinmelerinin bakımından evlat edinmenin koşulları ele alınacaktır. Bunu ardından da eşlerden birinin çocuğunu diğerinin evlat edinmesi bakımından koşullar incelenecektir.

I. Eşlerin Başkasını Birlikte Evlat Edinmesi Bakımından Koşullar

Eşlerin başkasının çocuğunu birlikte evlat edinmesi bakımından koşullar, evli olma koşulu, en az beş yıldan beri evli olma yahut otuz yaşını doldurmuş olma koşulu olmak üzere üç başlık altında ele alınabilir.

A. Evli Olma Koşulu

Türk Medeni Kanunu 306. maddesi I fıkrası “*Eşler, ancak birlikte evlat edinebilir, evli olmayanlar birlikte evlat edinemezler.*” düzenlemesine yer vermektedir.

Bu madde hükmüne göre, birlikte evlat edinebilmek için, birlikte evlat edinecek kişilerin evli olmaları gerekmektedir. Evlenme tam ve sürekli bir hayat ortaklığı yaratmak üzere, ayrı cinsiyetten iki kişinin makbul ve hukuken geçerli bir şekilde birleşmesidir. Erkek ile kadın evlenmesiyle sadece cinsel ortaklık değil; hayatın bütün yönlerini, tatlısını ve acısını kapsayan bir hayat ortaklığı oluşmaktadır¹⁷².

Türk Medeni Kanunu 124. maddesi I. fıkrası “*Erkek veya kadın onyediyi yaşını doldurmadıkça evlenemez.*”. 125. maddesi ise, “*Ayırt etme gücüne sahip olmayanlar evlenemez.*” hükümlerini içermektedir.

Evlenme bir medeni hukuk sözleşmesi olduğundan, bu sözleşmenin tarafları olan ayrı cinsiyetten iki kişinin evlenmeye ehil olmaları gerekmektedir. Evlenmeye ehil olabilmek için, ilk önce evlenecek kişi ayırt etme gücüne sahip olmalıdır. Bunun yanı sıra, kanunen belirlenmiş bir yaşa erişmiş olması da gerekmektedir¹⁷³.

Türk Medeni Kanunu, evlenecek kişilerin erkek ve kadın farkı yaratmadan, onyediyi yaşını doldurmuş olmalarını şarta bağlamaktadır. Önceki TMK ise, 88. maddesinin I. fıkrasında, erkeklerin on yedi, kadınların ise on beş yaşlarını doldurmuş olmaları halinde evlenebilmeleri hükmüne yer vermektedir¹⁷⁴.

¹⁷² AKINTÜRK, (Medeni Hukuk), s. 236.

¹⁷³ DURAL, Mustafa/ ÖĞÜZ, Tufan/ GÜMÜŞ, Alper, Aile Hukuku, İstanbul 2005, s. 51; AKINTÜRK, (Medeni Hukuku), s. 237.

¹⁷⁴ DURAL/ ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 52; AKINTÜRK, (Medeni Hukuk), s. 237; BAŞÖZ, Lütfü/ ÇAKMAKCI, Ramazan; Türk Medeni Kanunu, Ankara 2002, s. 121.

Olağanüstü evlenme yaşı konusunda, yürürlükte olan TMK yine erkek kadın eşitliğini sağlamaktadır. TMK'nın 124. maddesinin II. fıkrasına göre, olağanüstü evlenme için, kadın ve erkek her iki tarafın da, on altı yaşını doldurmuş olması gerekmektedir. Önceki TMK ise, erkeğin on beş, kadının on dört yaşını doldurmuş olması halinde, olağanüstü evlenme yaş koşulunun gerçekleşmiş olacağını karara bağlamaktaydı¹⁷⁵.

Türk Medeni Kanunu evlenme için asgari bir yaş aramasına rağmen, evlenme için azami bir yaş koymamaktadır. Böylece ayırt etme gücüne sahip olan çok yaşlı olan kimseler de evlenebilmektedirler¹⁷⁶.

Eşlerin birlikte evlat edinmeleri için, evlat edinme anında resmi şekilde evlenmiş olmaları gerekmektedir. Resmen evli olmayanlar, birlikte evlat edinemezler. Örneğin iki kardeş veya hukuken evli olmamakla birlikte fiilen evlilik hayatı sürdüren iki kişi ya da iki sevgili, farklı cinsiyetten olsalar bile, birlikte evlat edinemezler¹⁷⁷. Diğer taraftan, fiilen ayrı yaşayan yahut hakkında hakim tarafından “ayrılık” kararı verilmiş olan eşlerin birlikte evlat edinmelerine kanunda hiçbir engel bulunmamaktadır¹⁷⁸.

Birlikte evlat edinebilmek için evli olma koşulunu Yargıtay da bir kararında şu şekilde vurgulamaktadır: “*birden çok kişi aynı şahsı birlikte evlat edinemez. Bunun tek istisnası, evli çiftlerin aynı kişiyi beraberce evlat edinmeleri halidir*”¹⁷⁹.

¹⁷⁵ DURAL/ ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 52; AKINTÜRK, (Medeni Hukuk), s. 238.

¹⁷⁶ DURAL/ ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 52.

¹⁷⁷ AYDOĞDU, s. 360; ÖZMEN, s. 28.

¹⁷⁸ ÖZMEN, s. 28.

¹⁷⁹ Y. 2. HD. 25.09.1992t. 7551-8519 sayılı karar için bkz. İNAL, s. 1280.

B. En Az Beş Yıldan Beri Evli Olma Koşulu

Türk Medeni Kanunu 306. maddesi II. fıkrası “*Eşlerin en az beş yıldan beri evli olmalarıgerekmektedir.*” hükmüne yer vermektedir.

Bu maddedeki anılan hükme göre, eşlerin birlikte evlat edinebilmeleri için en az beş yıl önce evlenmiş olmaları gerekmektedir. Fakat, anılan koşul diğer bir koşula alternatif olarak öngörülmektedir. Bu koşul, eşlerin otuz yaşlarını doldurmuş olmalarıdır. Başka bir ifade ile, evlat edinmenin diğer koşulları gerçekleşmiş olmak kaydıyla, eşlerin birlikte evlat edinebilmeleri için belirtilen iki koşuldan birinin gerçekleşmesi yeterlidir¹⁸⁰.

Türk Medeni Kanunu’nun 124. maddesi hükmüne göre, erkek veya kadın on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Olağanüstü durumlarda, hakim on altı yaşını doldurmuş erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Bu durumda kişilerin evliliklerinin beş yıl sürmesi halinde, TMK’nın 306. maddesinin II. fıkrasının hükmüne göre olağan evlilik halinde yirmi iki, olağanüstü evlilik halinde ise yirmi bir yaşında olan evli kişilerin evlat edinmeleri mümkün hale gelmektedir¹⁸¹. Demek ki, eşlerin beş yıldan beri evli olmaları halinde, otuz yaşlarını doldurmuş olup olmamaları, birlikte evlat edinmelerini etkilememektedir¹⁸².

Eşlerin birlikte evlat edinmeleri için aranan bu şartın, evlat edinmeye başvuru esnasında değil, hakim tarafından evlat edinme kararı verildiği anda gerçekleşmiş olması aranmaktadır. Diğer bir deyişle, eşler evlat edinmeye başvururken evlilik süreleri beş yılı doldurmamış olabilir, fakat bu süre evlat edinme kararı verilirken

¹⁸⁰ AKINTÜRK, s. 385; TÜRKERİ, s. 33; KAÇAK, s. 586; TOPAN, KALAYCI, s. 209; ÖZKAN, Hasan, Aile Hukuku Davaları ve Tatbikatı, İstanbul 2004, s. 1219; DEMİR, s. 186; ŞAHİN, s. 1139.

¹⁸¹ KILIÇOĞLU, s. 113; IŞIK, s. 63; TÜRKERİ, s. 34.

¹⁸² YAŞAR, Mert, Türk Hukukunda Evlat Edinme İlişkisinin kurulması, İstanbul 2003, s. 68.

tamamlanmakta ise, bu koşulun gerçekleşmiş olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu durum eşlerin otuz yaşlarını doldurmuş olmaları koşulu hakkında da geçerlidir¹⁸³.

Kanun koyucunun, eşlerin birlikte evlat edinmeleri için, evliliklerinin en az beş yıl devam etmesini şart kılmasının nedeni; beş yıl gibi uzun bir süre içinde çocuk sahibi olmak isteyen ancak bu arzularını gerçekleştiremeyen eşlerin, arzularının yerine getirilmesine olanak sağlamaktır. Diğer yandan, kanun koyucu, küçüklerin evlat edinilmesinde, evlat edinecek kişinin altsoyunun bulunmaması koşulunu kaldırmakla birlikte eşlerin birlikte evlat edinmeleri koşulunu getirdiğinden, eşlerin daha uzun bir süre bekletilmelerinin gereksiz olduğu düşüncesinden hareket etmektedir¹⁸⁴.

Eşlerin beş yıl evli olmaları koşulunun, evlat edinilecek küçük açısından büyük bir faydası vardır. Küçüğü uyumlu ve sürekli bir yuvaya kavuşturmak, evlat edinme kurumunun temel amaçlarından biridir. Anılan süre bu amaca hizmet etmektedir. Nitekim eşler birlikte beş yıl boyunca yaşamakla, evlilik birliğini devam ettirebilecek anlaşma ve uyum içinde bulduklarını göstermektedirler. Nitekim, beş yıl birlikte yaşadıktan sonra, boşanma oranının daha az olacağı söylenebilmektedir¹⁸⁵.

Yargıtay bir kararında¹⁸⁶ “... 22.12.1997 tarihinde evlenmiş olan davacıların, dava ve hüküm tarihinde beş yıldan beri evli olmadıkları gibi 05.04.1973 doğumlu Zehra'nın da otuz yaşını doldurmadığı dikkate alınmadan, Medeni Kanununun 306. maddesine aykırı olarak, davanın kabulüne karar verilmesi doğru bulunmamıştır” şeklindeki kararıyla, otuz yaşını doldurmuş olma koşulu ile eşlerin beş yıldan beri evli olma koşulunun birbirine alternatif iki koşul olduğunu kabul ettiğini göstermektedir.

¹⁸³ YAŞAR, s. 69.

¹⁸⁴ IŞIK, s. 63.

¹⁸⁵ BELEN, s. 19.

¹⁸⁶ Y.2. HD.24.04.2003 t., E. 2003-4947, K. 2003- 5948 sayılı karar için bkz.KAYA, Cengiz, Türk Hukukunda Evlat Edinme, İstanbul 2009,s. 41.

C. Otuz Yaşını Doldurmuş Olma Koşulu

Türk Medeni Kanunu 306. maddesi II. fıkrası “...veya otuz yaşını doldurmuş bulunmaları gerekmektedir.” hükmüne yer vermektedir.

Birlikte evlat edinecek eşlerin, beş yıldan beri evli olmamaları halinde, evlat edinebilmeleri için, her birinin ayrı ayrı otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir. Başka bir anlatım ile, eşlerden birinin otuz yaşını doldurmuş olması yeterli değildir. Demek ki, TMK’nın hükümlerine göre, eşlerin ya evlenme yoluyla ya da yaş itibarıyla, kanunun öngördüğü şartlara erişmiş olmaları, birlikte evlat edinebilmeleri için şarttır¹⁸⁷.

Kanun koyucu bu şarta ilişkin hükümde, evlilik süresini tamamen göz ardı etmektedir. Bu halde, otuz yaşını doldurmuş evli kişilerin, evlat edinmenin diğer koşullarının gerçekleşmiş olması kaydıyla, evlendiklerinin ertesi günü dahi “birlikte evlat edinmek” için başvuru yapmaları mümkün hale gelmektedir¹⁸⁸.

Birlikte evlat edinecek eşler, otuz yaşını doldurmuş olmaları halinde, evlat edinmek için evliliğin süresinin bir önemi yoktur. Bunun nedeni, evlenme süresi ile yaş koşullarının birbirine alternatif olarak düzenlenmekte olmasıdır¹⁸⁹.

II. Eşlerden Birinin Çocuğunu Diğerinin Evlat Edinmesi Bakımından Koşullar

Türk Medeni Kanunu 306. maddesi III. fıkrası “Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlat edinebilir” hükmüne yer vermektedir.

¹⁸⁷ AYDOĞDU, s. 338; YAŞAR, s. 68; BAŞÖZ/ ÇAKMAKCI, s. 250; ÖZMEN, s. 29.

¹⁸⁸ BELEN, s. 21.

¹⁸⁹ AYDOĞDU, s. 338.

Türk Medeni Kanunu'nun bu hükmüne göre, eşlerden birinin diğerinin başkasından olma çocuğunu evlat edinebilmesi, iki alternatif koşula bağlanmaktadır. Alternatif koşullardan birincisi, eşlerin iki yıldan beri evli olmaları durumunda eşlerden birinin diğerinin çocuğunu evlat edinebilecek olmasıdır. Diğer alternatif koşul ise, evlat edinecek eşin diğer eşin çocuğunu evlat edinebilmesi için otuz yaşını doldurmuş olmasıdır. Bu durumda evliliğin belli bir süre devam etmesi koşulu aranmamaktadır¹⁹⁰. Görüldüğü üzere, eşin üvey çocuğunu evlat edinebilmesinin iki şartı alternatif olarak öngörülmektedir. Başka bir ifade ile, iki koşuldan birisinin gerçekleşmiş olması halinde, diğer koşul aranmamaktadır.

Eşlerden birinin diğerinin çocuğunu evlat edinebilmesine ilişkin hükümlerin uygulanması için, eşlerin evli olmaları ve evlat edinecek kişinin otuz yaşını doldurmuş olmaması halinde, evlenme anından itibaren belli bir sürenin geçmiş olması gerekmektedir. Burada evlilik dışında birlikte yaşama durumlarında, üvey çocuğun evlat edinilmesi hükümlerinin uygulanmayacağı önemle vurgulanmalıdır. Örneğin boşandığı eşinin eski eşinden çocuğunu evlat edinmek isteyen kişi, bu çocuğu anılan hükme değil, koşulları gerçekleşmiş olması halinde, tek başına evlat edinebilmektedir¹⁹¹.

Yukarıda görüldüğü üzere, üvey çocuğu evlat edinmek için, iki yıllık evlenme süresi şarta bağlanmaktadır. Başkasının çocuğunun evlat edinilmesinde ise bu süre beş yıldır. Kanun koyucu üvey çocuğun evlat edinilmesinde, insani düşüncelere dayanarak, bu konuda kolaylık sağlamaktadır¹⁹².

Türk Medeni Kanunu eşlerden birisinin diğerinin çocuğunu evlat edinmesi için iki yıllık bir süre öngörmesinden dolayı, onyedinci yaşında evlenen bir kişi, evliliğin devam etmesi koşuluyla, ondokuz yaşını doldurduğu durumda diğer eşin çocuğunu

¹⁹⁰ AYDOĞDU, s.339; YAŞAR, s. 82; ÖZUĞUR, s. 247; ERGÜN, s. 220; AKINTÜRK, s. 386; IŞIK, s. 65; ÖZKAN, s. 1220; KAÇAK, s. 586; TOPAL/ KALAYCI, s. 209; DEMİR, s. 186; ŞİMŞEK, s. 91; BAŞÖZ/ ÇAKMAKCI, s. 250.

¹⁹¹ AYDOĞDU, s. 342.

¹⁹² IŞIK, s. 65; AYDOĞDU, s. 339.

evlat edinebilmektedir. Fakat evlat edinecek kişi ile evlat edinilecek küçüğün arasındaki yaş farkı koşulunun unutulmaması gerekmektedir. Yani ondokuz yaşındaki eş, en fazla bir yaşındaki üvey çocuğunu evlat edinebilir¹⁹³.

Otuz yaşını doldurmamış ancak evlilikleri iki yılı doldurmuş olan evlat edinecek eşin, evlat edinilecek üvey çocuğuna en az bir yıl bakmış ve eğitmiş olma koşulunun aranıp aranmaması konusunda TMK’da bir açıklık bulunmamaktadır. İsviçre’de bu konuda, bakım ve gözetim koşulunun yerine getirilmesi gerektiği ileri sürülmekteydi. Fakat İsviçre Medeni Kanunu’nda 26 Haziran 1998 tarihli ve 1 Ocak 2000’de yürürlüğe giren bir kanunla yapılan değişiklikle (m. 264 a / III) üvey çocuğun evlat edinilmesi için yaş koşulu kaldırılarak, en az beş yıldan beri evli olma koşulu getirilmiştir¹⁹⁴.

§9. Tek Başına Evlat Edinen Bakımından Koşullar

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu’nda evlat edinme kural olarak “tek başına evlat edinme”dir. Tek başına evlat edinme ise, iki farklı şekilde görülmektedir. İlki, evli olmayan kişilerin evlat edinmesidir. Burada evli olmayan kişinin bekar, dul veya boşanmış olması önem taşımamaktadır. Tek başına evlat edinmenin ikinci şekli ise, evli olan kişinin tek başına evlat edinmesidir¹⁹⁵.

Tek başına evlat edinen bakımından koşullar, evli olmayan kişi bakımından evlat edinmenin koşulları ve evli olan kişi bakımından evlat edinmenin koşulları olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

¹⁹³ **AYDOĞDU**, s. 342.

¹⁹⁴ **IŞIK**, s. 65; **ŞİPKA**, Şükran, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nun “Evlat Edinme”ye İlişkin Hükümlerinin İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası. 1999, s. 310.

¹⁹⁵ **BELEN**, s. 25

I. Evli Olmayan Kişi Bakımından Tek Başına Evlat Edinmenin Koşulları

Bu başlık altında gerçek kişi olma, ehliyetli olma, otuz yaşını doldurmuş olma ve evlat edinen evlat edinilenden en az onsekiz yaş büyük olma koşulları ele alınacaktır.

A. Gerçek Kişi Olma Koşulu

Türk Medeni Kanunu 48. maddesi “*Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildir*” hükmüne yer vermektedir.

Bu maddeden de açıkça görüldüğü üzere, “*hısımlık*” yaradılış gereği insana has olduğu için, evlat edinme kurumu dahil olmak üzere hısımlığa ilişkin hak ve borçlara sadece gerçek kişiler ehil olmaktadır.

Evlat edinme kurumu, çocuk ile ana baba ilişkisi gibi bir hısımlık yaratmaktadır. Bu hısımlık kana bağlı olmasa da, niteliği gereği gerçek insana özgü bir kurum olmakla, sadece gerçek kişiler bu işlemi yapabilmektedir¹⁹⁶. Bu hususta gerek eski TMK’da gerek yürürlükte olan TMK’da değişiklik arz eden bir durum söz konusu değildir¹⁹⁷.

Türk Medeni Kanunu’nun anılan maddesine göre, evlat edinme kurumuna tüzel bir kişinin taraf olması mümkün değildir. Örneğin, devlet bir tüzel kişi olarak, kimsesiz çocukları koruyup gözetebilirse de, onları evlat edinemez. Halbuki eski

¹⁹⁶ RUHİ, s. 23; IŞIK, s. 57.

¹⁹⁷ RUHİ, Ahmet Cemal, Mukayeseli Olarak Türk Medeni Kanununda ve Türk Medeni Kanunu Tasarısında Evlat Edinmenin Maddi Şartları, Prof. Dr. Fahiman TEKİL’in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 652.

dönemlerde Fransa’da devletin tüm çocukları, evlat edindiği (*Pupilles da la nation*) kabul edilmekteydi¹⁹⁸.

B. Ehliyetli Olma Koşulu

Evlat edinecek kişinin evlat edinebilmek için hak ehliyetine sahip olması gerekmektedir¹⁹⁹. Türk Medeni Kanunu 8. maddesi “*Her insanın hak ehliyeti vardır. Buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler*” düzenlemesini içermektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun anılan maddesine göre, her insanın hak ehliyeti vardır ve bu hak insanla ilgili ve temel bir haktır²⁰⁰.

Hak ehliyeti pasif bir haktır. Başka bir ifade ile, hak ehliyetine sahip olabilmek için bir işlem yapma ya da bir irade açıklamasında bulunmaya gerek yoktur. Gerçek kişiler yönünden sadece sağ doğmak hak ehliyeti kazanmak için yeterli olmaktadır²⁰¹.

Önceki TMK’da evlat edinme sözleşme sistemine dayanmaktaydı. Bu nedenle her hukuki işlemde olduğu gibi, evlat edinmede de sözleşmeyi yapan tarafların gerekli ehliyete sahip olmaları gerekmektedir. Bu hüküm önceki TMK’nın 16. ve 255. maddelerinde yer almaktaydı. Yürürlükte olan TMK’da evlat edinmede karar sistemine geçilmesine rağmen, gerekli ehliyete sahip olmak koşulu hala geçerlidir²⁰².

Yargıtay bir kararında “ *...Evlat edinme murisin işlem tarihinde akli melekelerinin yerinde olmadığı da iddia edildiğinden dava dosyasının tümüyle Adli*

¹⁹⁸ AYDOĞDU, s. 322.

¹⁹⁹ AYDOĞDU, s. 322

²⁰⁰ GENÇCAN, Ömer Uğur, Türk Medeni Kanunu, Ankara 2004, s. 133.

²⁰¹ AKINTÜRK, (Medeni Hukuk), s. 118.

²⁰² AYDOĞDU, s. 324.

*Tıp meclisi Başkanlığına gönderilerek murisin evlat edinmeye izin kararının verildiği 29. 05.1992 tarihinde ve evlat edinme sözleşmesinin yapıldığı 21.05.1999 tarihinde hak ve fil ehliyetine sahip olup olmadığı yönünde rapor alınmadan eksik inceleme ile hüküm tesisi doğru olmamıştır*²⁰³ ifadesiyle bu hususa değinmektedir.

C. Otuz Yaşını Doldurmuş Olma

Türk Medeni Kanunu 307. maddesi I. fıkrası “*Evli olmayan kişi otuz yaşını doldurmuş ise tek başına evlat edinebilir*” hükmüne yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun bu düzenlemesine göre, evli olmayan kişinin, evlat edinmek için otuz yaşını doldurması gerekmektedir. Aksi takdirde evlat edinmemektedir. Diğer bir ifade ile, otuz yaşını doldurmayan kişi tek başına evlat edinemez²⁰⁴.

Önceki Türk Medeni Kanunu’nun 253. maddesinde, evlat edinecek kişinin kırk yaşını doldurmuş olması koşulu aranmaktaydı. Fakat zamanla anılan yaşın yüksek olduğu düşünülerek, Milli Güvenlik Konseyi döneminde 2846 sayılı 16.06.1983 tarihli bir yasa ile yapılan değişiklikle evlat edinenin yaş koşulu otuz beş olarak değiştirilmiştir²⁰⁵.

Görüldüğü üzere, önceki TMK tek başına evlat edinmek için evlat edinecek kişinin otuzbeş yaşını doldurmuş olması koşulunu aramaktaydı. Bunun için doktrinde anılan yaşın tamamlanmış olması gerekip gerekmediği tartışmalıydı. Bazı yazarlar bu yaşın içerisinde olmayı yeterli görmekteydi, çoğunluk görüşü temsil eden yazarlar

²⁰³ Y.2. HD.03.06.2003t. E. 8225. K. 9770 sayılı karar için bkz. ÖZMEN, s. 283.

²⁰⁴ ÖZUĞUR, s. 235; KAÇAK, s. 587; AKINTÜRK, s. 387; AYDOĞDU, s. 344; ÖZMEN, s. 29.

²⁰⁵ KILIÇOĞLU, s. 112; AKINTÜRK, s. 387; IŞIK, s. 69.

ise, otuzbeş yaşın tamamlanması gerektiğini savunmaktaydılar. Yargıtay'a göre de, otuz beş yaşın tamamlanması gerekmekteydi²⁰⁶.

Yürürlükte olan TMK'da ise, bilindiği üzere, kişinin tek başına evlat edinmesi için otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir. Evlat edinme kararı verilinceye kadar evlat edinecek kişinin anılan yaşı doldurması koşulu aranmaktadır. Bu konuda kanunun ifadesi açık ve kesindir. Demek ki bu yaşın dolmasına birkaç ay veya gün kalması halinde bile, evlat edinmeye karar verilemez. Bu konuyla ilgili TMK'nın 318. maddesinin III. fıkrası hükmüne göre, evlat edinenin otuz yaşını doldurmamış olması sebebiyle açılan evlatlık ilişkisinin kaldırılması talepli dava sırasında, evlat edinenin otuz yaşını doldurmuş olması durumunda, evlatlık ilişkisinin kaldırılmasına karar verilemeyecektir²⁰⁷.

Türk Medeni Kanunu, evlat edinecek kişinin evlat edinmesi için asgari bir yaş belirtmektedir. Yalnız azami bir yaş sınırı belirlemiş değildir. Böylece, asgari evlat edinme yaşını doldurmuş evlat edinecek kişi, kaç yaşında olursa olsun, evlat edinme için şart koşulunu yerine getirmiş olmaktadır²⁰⁸.

Türk Medeni Kanunu tek başına evlat edinmek için otuz yaşını öngörmektedir. Kanun koyucu anılan yaşı esas alırken, evlilik kurumunun korunmasının gerekli olduğunu da düşünmektedir. Bu nedenle, evlat edinme bir yaş ile bağlanmış ve bu yol herkese açık bırakılmamıştır. Çünkü evliliğin getirdiği sorunları üstlenmek istemeyen kişiler, çocuk özlemlerini evlat edinme yoluyla giderme imkanını bulabilirlerdi. Bu yüzden, kanun koyucu, kişilerin kolay yolu seçmelerine fırsat vermemek için, otuz yaşını doldurmaları koşulunu öngörmektedir²⁰⁹.

²⁰⁶ **RUHİ**, (makale), s. 654; **IŞIK**, s. 70.

²⁰⁷ **AYDOĞDU**, s. 445.

²⁰⁸ **IŞIK**, s. 71.

²⁰⁹ **IŞIK**, s. 68.

Evlat edinmek için otuz yaşın koşul olarak öngörülmesinin diğer bir amacı ise, ahlaki birtakım düşüncelere dayanmaktadır. Evlat edinmenin gayri ahlaki gayeler için kullanılmasını engellemek için, evlat edinecek kişinin bu yaşta olgunluğa erişeceği düşünülerek, bu yaş koşula bağlanmaktadır²¹⁰. Ayrıca, evlat edinecek kişinin belli bir statüye sahip olması gerekmemektedir. Başka bir ifade ile, evlat edinecek kişinin, evlat edinebilmesi için, gerçek kişi olmak kaydı ile, erkek veya kadın, bekar veya evli, dul veya boşanmış olması önem taşımamaktadır²¹¹.

D. Evlat Edinenin, Evlat Edinilenden En Az Onsekiz Yaş Büyük Olma Koşulu

Türk Medeni Kanunu 308. maddesi I. fıkrası, “*Evlat edinilenin, evlat edinenden en az onsekiz yaş küçük olması şarttır*” hükmüne yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun yukarıdaki maddesinin I. fıkrasının hükmüne göre, evlat edinecek kişinin, evlat edinilecek küçükten en az onsekiz yaş büyük olması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile, evlat edinme evlat edinecek kişi ile evlat edinilecek küçüğün arasında en az onsekiz yaş farkının olması koşuluna bağlanmaktadır²¹². 743 sayılı önceki Türk Medeni Kanunu da 253. maddesinin II. fıkrasında bu koşula yer vermektedir²¹³.

Eşlerin birlikte evlat edinmeleri durumunda, eşlerden her biri ile evlat edinilecek küçük arasında on sekiz yaş farkı ayrı ayrı aranmaktadır. Eşlerden birisinin diğerinin çocuğunu evlat edinmesi durumunda ise, sadece evlat edinecek eş ile evlat edinilecek küçük arasındaki yaş farkının en az onsekiz olması gerekmektedir²¹⁴. Böylece, evlat edinme ister birlikte, ister tek başına olsun, TMK her iki halde de,

²¹⁰ RUHİ, s. 28; IŞIK, s. 69; AYDOĞDU, s. 346.

²¹¹ RUHİ, s. 28; RUHİ, (makale), s. 654.

²¹² BELEN, s. 16; AYDOĞDU, s. 374; IŞIK, s. 31; ŞİPKA, s. 331; RUHİ, (makale), s. 658.

²¹³ AKINTÜRK, s. 388; AYDOĞDU, s. 375; IŞIK, s. 31; Ruhi, (makale), s. 658; TÜRKERİ, s. 37; YAŞAR, s. 145.

²¹⁴ AYDOĞDU, s. 375.

evlat edinecek kişi ile evlat edinilecek küçük arasında on sekiz yaş farkı bulunmasını şart kılmaktadır²¹⁵.

Bu şartın gerçekleşmediği durumlarda, kişi kendisi ile arasında on sekiz yaş farkından daha az yaş farkı bulunan küçüğü evlat edinemez. Yargıtay da bu görüştedir. Nitekim, bir kararında²¹⁶ “..... dosyada mevcut nüfus kaydından, davacılarından Hayriye K'nın 20.11.1967, evlat edinilen davalı Kasım K'nın 21.11.1984 tarihinde doğduğu ve aralarındaki yaş farkının 17 yıl 1 gün olduğu görülmektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 308. maddesi hükmüne göre, evlat edinilenin, evlat edinilenden en az onsekiz yaş küçük olması gerektiğinden, mahkemece bu kurala aykırı olarak hüküm kurulması doğru bulunmamıştır.” diyerek bu hükmü teyit etmektedir.

Kanun koyucunun, evlat edinecek kişi ile evlat edinilecek küçüğün arasında bu yaş farkını koymasının nedeni; evlat edinme kurumundan doğan yapay soybağı ilişkisinin gerçek soybağı ilişkisine benzemesini sağlamaya çalışmaktır. Bu hususta, doğal soybağı ilişkisindeki ana baba ile çocuk arasında bulunması gereken yaş dikkate alınarak, 18 yaş farkı koşula bağlanmaktadır²¹⁷.

Türk Medeni Kanunu, evlat edinecek kişi ile evlat edinilecek küçüğün arasındaki yaş farkını belirlerken, bu yaş farkının asgari bir fark olduğunu öngörmektedir. Başka bir ifade ile, evlat edinen ile evlat edinilecek çocuk arasındaki yaş farkı on sekiz yaştan daha fazla olabilir. Bazı hukuk düzenleri, evlat edinme ile ilgili olarak asgari yaş farkı yanında, azami yaş farkı da öngörmektedir. Örneğin, İtalya'da azami yaş farkı kırktır²¹⁸.

²¹⁵ AKINTÜRK, s. 387; ÖZÜĞÜR, s. 236.

²¹⁶ Y. 2.HD. 30.12.2002t. E.14083, K.15147. sayılı karar için bkz. KARAGÜLMEZ / URAL, s.266.

²¹⁷ AKINTÜRK, s. 388; AYDOĞDU, s. 375; TÜRKERİ, s. 37; YAŞAR, s. 144.

²¹⁸ BELEN, s. 18; YAŞAR, s. 147.

Türk Medeni Kanunu, yaş farkı konusunda azami bir sınır belirtmediği için, altmış beş yaşındaki bir çiftin, altı haftalık bir bebeği evlat edinmeleri mümkündür. Fakat böyle bir ihtimalde, evlat edinmenin küçüğün yararına olması koşulu ve evlat edinecek kişilerin, özellikle sağlık durumlarının, göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir²¹⁹.

Evlat edinecek ile evlat edinilecek arasında aranan bu yaş farkı, doktrinde tartışmalı bir husustur. Bazıları on sekiz yaş farkının fazla olduğunu savunmaktadır. Bu şartın da evlat edinmeye yönelik olarak, kolaylaştırılması gerektiği söylenmektedir. Öneri olarak, on sekiz yaş farkının İsviçre Medeni Kanunu'nda olduğu gibi, on altı olarak değiştirilmesinden bahsedilmektedir²²⁰. Buna gerekçe olarak da şöyle bir örnek verilmektedir. Dul ya da boşanmış bir erkek yeniden evlendiği halde, yeni eş üvey çocuklarını evlat edinemeyecektir. Bu durumda kesin bir yaş farkının aranması ailenin bütünleşmesine engel olacaktır²²¹.

Diğer bir görüşe göre ise, TMK'da onsekiz yaş farkının aranması birçok yönden yerinde olmuştur. Buna gerekçe olarak, TMK'nın 124. maddesinin I. fıkrasına göre, evlenme yaşının on yedi olduğu ve bir yıllık doğum süresinin de göz önünde bulundurularak, genelde kadının on sekiz yaşında anne olmasının mantıklı olduğu belirtilmekte ve evlat edinmenin de bu doğa durumunu izlemesi gerektiği belirtilmektedir. Böylece, *adoetio naturam imitatur* ilkesi de gerçekleşmiş olmaktadır²²².

Yaş farkı ile ilgili değinilmesi gereken son husus, çocukların evlat edinilmesine ilişkin Avrupa sözleşmesinde bu hususun nasıl düzenlenmiş olduğudur. Sözleşme, evlat edinecek kişi ile evlat edinilecek küçük arasında herhangi bir yaş farkı öngörmemiş, bu yaş farkının gerçek ana baba ve çocuk arasında bulunması gereken yaş farkına uygun olmasının göz önünde tutulacağını ifade ederek, evlat

²¹⁹ BELEN, s. 18.

²²⁰ RUHİ, (makale), s. 658.

²²¹ BELEN, s. 17.

²²² AYDOĞDU, s. 377.

edinmeye karar verecek makama bu konuda takdir yetkisi tanımayı uygun bulmuştur (md. 8/ III)²²³.

II. Evli Olan Kişi Bakımından Tek Başına Evlat Edinmenin Koşulları

Türk Medeni Kanunu 307. maddesi II. fıkrası “*Otuz yaşını doldurmuş olan eş, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlat edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde, tek başına evlat edinebilir.*” düzenlemesine yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu 306. maddesinin I. fıkrasında eşlerin ancak birlikte evlat edinebileceği açıkça vurgulanmıştır. Fakat bu genel kurala iki istisna görmekteyiz. Bu istisnalardan birisi, 307. maddenin II. fıkrasında sayılan hallerden birisinin gerçekleşmesi durumudur. Diğer bir istisna ise, eşlerden birinin üvey çocuğunu evlat edinme halidir. 306. maddenin son fıkrasında düzenlenen eşlerden birinin diğerinin çocuğunun evlat edinmesine ilişkin istisna yukarıda incelendiğinden, bu kısımda sadece 307. maddenin II. fıkrasında belirlenen istisna incelenmektedir.

743 sayılı önceki TMK m. 255/1. fıkrada, evli eşlerin tek başlarına evlat edinmeleri imkanı öngörülmüştür. Eşin tek başına evlat edinmesi için, diğer eşin rızasının alınması gerekmektedir (md. 255 / I). Rıza koşulunun da konulmasının sebebi ise, evlat edinme ile, eşin çıkarlarının zarara uğrama ihtimalinin olmasıdır²²⁴.

Nitekim önceki TMK döneminde verilen bir Yargıtay kararında “... *Eşin ölümü ile dul kalan ve altsoyu bulunmayan davacı 19.12.1996 tarihli dava dilekçesi ile davalı K'yı evlat edinmek isteğini belirterek sulh hukuk mahkemesinden evlat*

²²³ YAŞAR, s. 146.

²²⁴ AYDOĞDU, s. 248.

edinmesine izin verilmesini istemiştir. Mahkemece; davanın kabulüne karar verilmiş ve karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir. Eşlerden birinin evlat edinmesi veya evlat olması diğerinin rızasına bağlıdır...’’²²⁵ diyerek önceki TMK’da eşlerden birisinin tek başına evlat edinmesi için diğer eşin rızası yeterli olduğunu vurgulamıştır.

Yürürlükte olan TMK’nın hükümlerine göre, evli eşin tek başına evlat edinmesi için ilk önce otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir. İkinci koşul ise, TMK’nın 307. maddesinin II. fıkrasındaki nedenlerden birinin bulunmasıdır²²⁶. Bu nedenler ise, aşağıda, eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun olması, eşin iki yıldan beri nerede olduğunun bilinmemesi ve eşlerin iki yıldan beri mahkeme kararıyla ayrı yaşamakta olmaları olarak üç başlık altında ele alınacaktır.

A. Eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun olması

Evlat edinecek kişinin eşinin sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması halinde, evlat edinmenin diğer koşullarının gerçekleşmiş olması kaydıyla, temyiz kudreti yerinde olan eş tek başına evlat edinebilir. Eşin sürekli ayırt etme gücünden yoksun olması tıbbi raporla ispatlanabilir. Burada evlilik süresinin hiçbir önemi yoktur²²⁷. Tabi ki evlat edinecek eşin otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir.

B. Eşin iki yıldan beri nerede olduğunun bilinmemesi

Türk Medeni Kanunu’nun evli olan kişinin tek başına evlat edinebilmesi için öngördüğü ikinci durum ise, evlat edinecek kişinin eşinin, iki yıldan beri nerede

²²⁵ Y. 2. HD. 5.6.1997t. 5283-6505 sayılı karar için bkz. İNAL, s. 1287.

²²⁶ BELEN, s. 25; AKINTÜRK, s. 387; ÖZMEN, s. 30;

ÖZUĞUR, s. 235; AYDOĞDU, s. 351; ŞAHİN, Emin, Aile Hukuku Davaları, 2004, s. 1139.

²²⁷ AYDOĞDU, s. 352; YAŞAR, s. 87; RUHİ, s. 33.

olduğunun bilinmemesi halidir. Bu durumda evlat edinecek kişinin eşinin bilinmeyen bir yere gittiği andan itibaren iki yıllık süre işlemeye başlar. Evlat edinecek eşin, eşinin nerede olduğunu araştırması gerekmektedir²²⁸. Nerede olduğu bilinmeyen eşin ölüm tehlikesi içinde kaybolması veya onun ölümü hakkında büyük bir olasılık bulunması gerekmez²²⁹, yani “ölüm karinesi”nin şartlarının gerçekleşmesi aranmaz. Diğer taraftan, burada da evlat edinecek eşin otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir.

C. İki yıldan beri mahkeme kararıyla ayrı yaşama

Türk Medeni Kanunu'nun 307 maddesinin II. fıkrası, eşlerin tek başına evlat edinebileceği durumlarının sonuncusu ise, otuz yaşını doldurmuş olan eşin mahkeme kararıyla iki yıldan beri eşinden ayrı yaşaması halidir. Kanunun, burada ayrı yaşamadan kastettiği, her ayrı yaşamak değildir. Ayrı yaşamada, mahkeme kararına dayanan ayrılığın esas alınması gerekmektedir. Buna göre eş, boşanma davası reddedildiği halde, bir araya gelmemeleri ve iki yıllık bir sürenin geçmesi durumunda, bu hükümden yararlanamaz. Evlat edinmek isteyen eşin, mahkemeden ayrı yaşama kararını aldığını ve bu karar yönünde iki yıldan beri diğer eşten ayrı yaşadığını kanıtlaması gerekmektedir²³⁰. Burada otuz yaşını doldurma koşulu yine de aranmaktadır.

Böylece, eşlerin tek başlarına evlat edinebilmeleri için, evlat edinmenin diğer koşulları gerçekleşmiş olması kaydıyla, yukarıda bahsedilen durumlardan birisinin bulunması gerekmektedir. Yargıtay da bu görüştedir, bir kararında “ 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 307. maddesinin 2. fıkrasına göre otuz yaşını doldurmuş eş, diğer eşin ... dosyadaki nüfus kaydından evli olduğu anlaşılan davacının, yukarıda anılan madde uyarınca tek başına evlat edinilmesi için gereken yasal şartları

²²⁸ AYDOĞDU, s. 353.

²²⁹ YAŞAR, s. 89.

²³⁰ KILIÇOĞLU, s. 115.

*oluşmadığı görülmüştür. Mahkemece; davanın reddine karar verilmesi gerekirken Türk Medeni Kanunu 307/2. maddesi hükmüne aykırı olarak yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmüştür ...*²³¹

§10. Evlat Edinmenin Şekli Koşulları

Evlat edinmek için geçen bölümde ve bu bölümde yukarıda anılan koşulların yanı sıra, şekli koşulların da bulunması gerekmektedir. 743 sayılı Türk Medeni Kanunu evlat edinmek için üç şekli koşul öngörmekteydi. Bunlar hakimın izni, resmi senet ve nüfus tescili idi. Anılan koşulların ikisi geçerlilik koşuluymuştu, yani gerçekleşmediği sürece evlat edinme ilişkisi doğmamaktaydı. Nüfusa tescil ise, açıklayıcı nitelikte olduğundan gerçekleşmemesi halinde dahi, evlatlık sözleşmesi geçerli olmaktadır²³².

Eski TMK'yı yürürlükten kaldıran 4721 sayılı TMK'da ise, iki şekli şart öngörülmektedir. Bu iki şekli koşuldan önemlisi ve kurucu olanı, görevli mahkemenin evlat edinmeye ilişkin bir karar vermiş olmasıdır. Evlat edinmenin diğer şekli koşulu ise, nüfus siciline kayıt koşuludur²³³. Anılan koşullar, aşağıda, mahkeme kararı ve nüfusa tescil olmak üzere, iki başlık altında ele alınmaktadır.

I. Mahkeme Kararı

Türk Medeni Kanunu 315. maddesi I. fıkrası "*Evlat edinme kararı, evlat edinenin oturma yeri; birlikte evlat edinmede eşlerden birinin oturma yeri*

²³¹ **Y.2.HD 27.12.2004t. 2004/14154-15751** sayılı karar için bkz **KÖSEOĞLU**, Bilal, Aile Mahkemelerinin İşleyişi, Ankara 2005, s. 322.

²³² **AKINTÜRK**, (Aile), s. 325; **YEŞİLÖZ**, s. 69; **TABEL**, Taner, Türk Hukukunda Evlat Edinme, Ankara 1992, s. 88.

²³³ **AYDOĞDU**, s. 433.

mahkemesince verilir. Mahkeme kararıyla birlikte evlatlık ilişkisi kurulmuş olur.” düzenlemesini içermektedir.

Türk Medeni Kanunu'nun yukarıdaki madde hükmüne göre, evlat edinme kararı, evlat edinecek kişinin oturma yeri; eşlerin birlikte evlat edinmeleri halinde ise, eşlerden birinin oturma yeri mahkemesince verilmektedir. Burada, evlat edinmek isteyen kişilere kolaylık sağlamak amacıyla, yetkili mahkemenin yerleşim yeri mahkemesi olması aranmamaktadır²³⁴. Evlatlık ilişkisinin kurulması için, görevli ve yetkili mahkemenin bu konuda karar vermiş olması gerekmektedir. Bu karar evlat edinme ilişkisinin kurucu bir unsurudur. Yeni TMK ile evlat edinmenin sözleşme niteliği kaldırıldığı gibi, mahkeme kararı artık izin şeklinde değil, kurucu bir fonksiyona sahiptir²³⁵.

Yeni TMK, evlat edinme konusunda eski TMK'daki usulü tamamen değiştirmektedir. Önceki TMK 256. maddesi I. fıkrası hükmüne göre evlat edinme sözleşmesinin yapılması hakimın iznine bağlı olmaktadır. Evlat edinmeye izin verme yetkisi, evlat edineceklerin ikametgahındaki sulh hakimine ait idi²³⁶. Yeni düzenlemede evlat edinme işlemi evlat edinecek ile evlat edinilecek arasında yapılacak bir sözleşme değil, mahkemenin vereceği bir kararla tamamlanmaktadır²³⁷. Yargıtay bir kararında²³⁸ “743 sayılı Türk Medeni Yasasına göre evlatlık bağının kurulabilmesi için; önce sulh hukuk yargıcından “evlat edinme izni” kararının alınması, sonra resmi senet düzenlenmesi gerekiyordu. 1.1.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Yasasında bu ikili yapı kaldırılmış, evlatlık bağının mahkeme kararıyla kurulacağı hükme bağlanmıştır.” diyerek, evlat edinme ilişkisinin mahkeme kararıyla kurulacağını vurgulamaktadır.

²³⁴ RUHİ, s. 43.

²³⁵ AYDOĞDU, s. 440.

²³⁶ ÖĞÜZMAN/ DURAL, s. 253; AKINTÜRK, (Aile), s. 326.

²³⁷ TÜRKERİ, s. 48.

²³⁸ Y. 2. HD. 8.4.2002t. 4167 4916 sayılı karar için bkz. İNAL, s. 1295.

Evlat edinme davalarında görevli mahkeme, yeni TMK'ya göre, sulh hukuk mahkemesi değil asliye hukuk mahkemesidir²³⁹. Yargıtay bir kararında²⁴⁰ “1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu 315. maddesi ile (...) hükmü getirilerek evlat edinmeye izin kararı verilmesi usulü kaldırıldığından, evlat edinme davalarında görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesi değil, anılan hükümler gereğince Asliye Hukuk Mahkemesi'dir.” diyerek evlat edinme davalarında görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğunu açıklığa kavuşturmuştur.

Yeni Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten yaklaşık bir sene sonra, 18 Ocak 2003 tarihinde 4787 sayılı Yasa (Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun) ile evlat edinme davaları için görevli mahkemenin, Asliye Hukuk Mahkemesi olduğu belirtilmiştir²⁴¹. Ancak, asliye hukuk mahkemeleri, özel görevli asliye hukuk mahkemesi niteliğindeki Aile Mahkemeleri kurulana kadar evlat edinme işlerine bakacak ve işleri sonuçlandıracaktır²⁴²; Aile Mahkemeleri'nin kurulduğu yerlerde ise, “evlat edinme kararını vermekle” görevli mahkemenin Aile Mahkemeleri olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

II. Nüfus Tescili

Türk Medeni Kanunu 314. maddesi V. fıkrası “Evlatlığın, miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlatlığın naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlatlıkla ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir.” düzenlemesini içermektedir.

²³⁹ RUHİ, s. 43.

²⁴⁰ Y. 2. HD. 10.03.2003t. 1948 3186 sayılı karar için bkz. KAÇAK, s. 596; aynı konuda Y.2. HD 8.4.2002t. 4383 4915 sayılı karar için bkz. İNAL, s. 1294.

²⁴¹ ÖZMEN, s. 41; AKINTÜRK, s. 395; YAŞAR, s. 195.

²⁴² YAŞAR, s. 195.

Türk Medeni Kanunu'nun bu fıkrasındaki düzenlemeye göre, evlatlığın asıl ana babası ile olan bağı kesilmemektedir. Bu da TMK'nın tam evlat edinme müessesesini kabul etmemesinden kaynaklanmaktadır. İsviçre'de ise tam evlat edinme müessesesi kabul edildiğinden, evlatlığın asıl ana babası ile bütün bağlantıları kesilmektedir²⁴³.

Evlatlığın öz ailedeki çocuk kaydı silinmekle birlikte, mahkemenin evlat edinmeyle ilgili kesinleşmiş kararının öz aile kütüğüne işlenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda, evlat edinenin de aile kütüğüne, çocuğun evlat edinme kararının kaydedilmesi gerekmektedir. Yani burada kaydın silinmesi değil, evlatlık veren ile evlat edinen ailelerin aile nüfus kütükleri arasında bağlantı kurulması söz konusudur²⁴⁴.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 29. maddesi "*Evlat edinme kararı mahkeme tarafından on gün içinde o yerin nüfus müdürlüğüne bildirilir. Evlat edinme olayı aile kütüğüne tescil edilir ve evlat edinilenin nüfus kaydı evlat edinenin aile kütüğüne taşınır.*" hükmünü içermektedir. Böylece, evlat edinmenin, hukuken geçerli bir şekilde, TMK hükümlerine göre yapıldığına dair mahkeme ilamı, nüfus memuru tarafından evlat edinen ile evlat edinilen nüfus kütüklerine işlenir. Evlatlığın kaydı, evlat edinen tarafın aile kütüğüne nakledilir²⁴⁵.

Evlat edinme kararı kesinleştikten sonra, mahkeme kesinleşme şerhini içeren kararını müzekkere ile hemen bulunduğu yer nüfus müdürlüğüne gönderir. Mahkemenin bu kararı ile kurulan evlat edinme ilişkisinin, hem evlat edinilen hem de edinen tarafın nüfus kütüğüne kaydedilmesi gerekmektedir. Bu işlem kurucu nitelikte değil, açıklayıcı nitelikte idari bir işlemdir²⁴⁶. Yargıtay bir kararında²⁴⁷ "*Evlat edinme işleminin nüfus kütüğüne işlenmemiş olması evlat edinme işlemi geçersiz kılmaz*"

²⁴³ TÜRKERİ, s. 50; YAŞAR, s. 227; RUHİ, s. 47; ŞAHİN, s. 1143; TOPAL / KALAYICI, s. 215.

²⁴⁴ AYDOĞDU, s. 529; RUHİ, s. 47.

²⁴⁵ TÜRKERİ, s. 53.

²⁴⁶ AYDOĞDU, s. 528, TÜRKERİ, s. 53; ÖZUĞUR, s. 269; YAŞAR, s. 226.

²⁴⁷ Y. 2. HD. 16.12.1981t. 1091 1062 sayılı karar için bkz. İNAL, s. 1278; aynı konuyla ilgili Y. 6. HD. 3.11.1975t. 5933 6725 sayılı karar için bkz. İNAL, s. 1264.

diyerek, nüfus işleminin kurucu değil, açıklayıcı (bildirici) bir işlem olduğunu vurgulamaktadır. Evlat edinme işleminin nüfusa tescili için kanunda düzenleyici de olsa bir süre öngörülmemiştir²⁴⁸.

Bilindiği gibi, yürürlükteki TMK'ya göre evlat edinme ilişkisinin kurulması mahkemenin kararına dayanmaktadır. Başka bir anlatım ile, mahkeme kararı olmadan evlatlık ilişkisi kurulamaz. Böylece mahkeme kararı olmadan nüfus memuru hiçbir sebepten dolayı evlatlık ilişkisini nüfus kütüğüne kaydedemez²⁴⁹. Yalnız evlat edinmenin koşulları yerine getirilmeden kaydedilmiş olan evlat edinme işleminin, geçersizliği her zaman ileri sürülebilir, ancak bunu ileriye sürmenin TMK m. 2/II. fıkra gereği hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olması gerekmektedir²⁵⁰.

Önceki TMK'nın hükümlerine göre, nüfus kütüğüne tescil, hakimın izninden ve resmi senedin noter tarafından düzenlenmesinden sonra olmaktadır, çünkü nüfusa tescilin olabilmesi için, evlat edinme sözleşmesinin daha önce meydana gelmiş olması şartı bulunmaktaydı²⁵¹.

Önceki TMK 256. maddesi I. fıkrasına hükmüne göre, evlat edinme işlemi tamamlandıktan sonra yeni durum nüfus kütüğüne kayıt edilir. Nüfusa kayıt için bildirim genellikle evlat edinen ya da evlatlık tarafından yapılmaktaydı. Bununla birlikte, noterin de bunu yapması mümkündü²⁵².

Türk Medeni Kanunu 314. maddesi IV. fıkrası "*Eşler tarafından birlikte evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adları yazılır.*" hükmüne yer vermektedir.

²⁴⁸ ÖZUĞUR, s. 269; RUHİ, s. 48; YAŞAR, s. 226.

²⁴⁹ AYDOĞDU, s. 535; TÜRKERİ, s. 54; RUHİ, s. 48.

²⁵⁰ TÜRKERİ, s. 54.

²⁵¹ YEŞİLÖZ, s. 84.

²⁵² OĞUZMAN / DURAL, s. 225.

Türk Medeni Kanunu'nun bu hükmünü, önceki TMK 257. maddesinin II. fıkrası içermekteydi. Anılan fıkranın hükmü önceki TMK'ya 16.06.1983 tarih ve 2846 sayılı Kanunla eklenmiştir²⁵³. Yürürlükte olan TMK aynen bu hükmü korumuştur. Maddeye göre eşlerin sadece birlikte evlat edinmeleri halinde bu hüküm uygulanmaktadır. Tek başına evlat edinme halinde ise, nüfus kaydında ana baba olarak evlatlığın asıl ana babasının adları yazılır²⁵⁴.

²⁵³ AYDOĞDU, s. 531.

²⁵⁴ AYDOĞDU, s. 535; ÖZUĞUR, s. 270; ŞAHİN, s. 1143.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KÜÇÜKLERİN EVLAT EDİNİLMESİNİN ŞAHSİ VE MALİ SONUÇLARI

Çalışmamızın son bölümünde küçüklerin evlat edinilmesinin sonuçları ele alınacaktır. Bu bölümde, anılan sonuçlar şahsi sonuçlar, mali sonuçlar ve diğer sonuçlar olmak üzere üç kısma ayrılarak incelenmektedir.

§11. Küçüklerin Evlat edinilmesinin Şahsi Sonuçları

Küçüklerin evlat edinilmesinin şahsi sonuçları dört başlık altında ele alınacaktır. Birincisi ana baba adı, ikincisi küçüğün adı ve soyadıdır. Üçüncüsü hısımlık ve son olarak da evlatlığın vatandaşlığıdır.

I. Ana Baba Adı

Türk Medeni Kanunu 314. maddesi IV. fıkrası “ *Eşler tarafından birlikte evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adı yazılır*” hükmüne yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu’nun bu hükmüne göre eşler ayırt etme gücüne sahip olmayan küçükleri birlikte evlat edinmeleri halinde evlatlığın nüfus kaydına asıl ana babasının adı yerine kendi adlarını yazdırırlar²⁵⁵. Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerden kastedilen uygulamada 15 yaşından küçüklerdir²⁵⁶.

²⁵⁵ KAYA, s. 61. TÜRKERİ, s. 74.

²⁵⁶ RUHİ, s. 51; KAYA, s. 61.

743 sayılı önceki Türk Medeni Kanunu'nun 257. maddesinin III. fıkrasında eşler tarafından birlikte evlat edinilen ve mümeyyiz olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana baba olarak evlat edinen eşlerin adları yazılır hükmünü içermekteydi²⁵⁷.

Yürürlükte olan TMK'da belirlenen istisnai durumlarda eşlerden birisi tek başına evlat edinmesi halinde, yukarıdaki hüküm uygulanmaz ve nüfus kaydına ana baba adı olarak evlat edinilen küçüğün öz ana babasının adı yazılır²⁵⁸. Yargıtay bir kararında²⁵⁹ “ ... *karı koca tarafından birlikte evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfusa ana baba adı olarak, evlat edinen karı kocanın adları yazılır. Karı kocanın sadece birinin evlat edinmesi halinde bu hüküm uygulanmaz. Olayda küçüğü sadece kadının evlat edindiği, kocanın evlat edinmediği sabit olduğundan, ana baba adının evlat edinen kadının ve evlat edinmediği halde kocasının adını yazılması usul ve yasaya aykırıdır.*” diyerek bu hükmü teyit etmektedir.

II. Adı ve Soyadı

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu 314. maddesi III. fıkrası “*Evlatlık küçük ise evlat edinenin soyadını alır. Evlat edinen isterse çocuğa yeni bir ad verebilir ...*” düzenlemesine yer vermektedir.

Evlad edinme kural olarak evlatlığın adını etkilememektedir. Fakat evlat edinen kişi ergin olmayan çocuğa yeni bir ad verebilmektedir. TMK'nın bu hükmü ile kanun koyucu evlat edinilen küçüklerin yeni bir kimlik kazanmalarını amaçlamıştır²⁶⁰.

²⁵⁷ KAYA, s. 61.

²⁵⁸ RUHİ, s. 52, TÜRKERİ, s. 75.

²⁵⁹ Y. 2. HD. 21. 03. 1987t. E. 1987/ 1130, K. 1987/ 2059 sayılı karar için bkz. KAYA, s. 61; RUHİ, s. 52.

²⁶⁰ AYDOĞDU, s. 621; TÜRKERİ, s. 66.

Önceki Türk Medeni Kanunu'nun 257. maddesi I. fıkrası "*Evlatlık evlat edinenin aile adını taşır.*" hükmünü içermekteydi. Bu madde hükmü gereği sadece evlatlığın soyadının değiştirilmesi gerekmekteydi. Küçüğe yeni bir ad verme hakkı bulunmadığından, haklı bir sebebe dayanılmaksızın evlatlığın adını değiştirme davası açılmamaktaydı²⁶¹.

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu'nun hükümleri gereğince evlatlık ilişkisinin kurulması ile birlikte evlat edinilen küçük, kendisini evlat edinen ailenin ismini taşımakta, başka bir anlatım ile o ailenin soyadını almaktadır²⁶².

Evlad edinilen küçük yönünden, evlat edinenin soyadını taşımak hem bir hak hem de yükümlülüktür. Yürürlükte olan TMK'nın yukarıda anılan maddesinin bu hükmü emredicidir.²⁶³ Yargıtay bir kararında²⁶⁴ "*...Evlatlık evlat edinenin soyadını taşımak hakkına sahiptir. Evlatlığın asıl ana ve babasının soyadını taşıyacak şekilde, baba hanesindeki soyadının devamına karar verilmesi isabetli değildir.*" diyerek evlatlık yönünden evlat edinenin soyadını taşımanın bir hak olduğunu vurgulamaktadır.

Türk Medeni Kanunu'nun hükümleri uyarınca, evlat edinilen küçükler, kendilerini evlatlık alanların soyadını taşımak zorundadırlar. Evlatlık işlemi tamamlanınca evlat edinilen kendiliğinden evlat edinenin soyadını taşımaya başlar. Ergin olan evlatlık, evlat edinilme sırasında dilerse evlat edinenin isterse asıl ana babanın soyadını alır(TMK m. 314 /III.)²⁶⁵. Kız çocuklar açısından ise, bunlar evlendiklerinde kocalarının soyadını taşırlar, boşandıklarında yeniden evlat edinenin soyadını taşıyabilecekleri gibi, ergin olduklarında asıl ana babalarının soyadını da kullanabilirler²⁶⁶.

²⁶¹ **TÜRKERİ**, s. 65.

²⁶² **ÖZMEN**, s. 90; **ÖZUĞUR**, s. 273; **AYDOĞDU**, s. 623; **SEROZAN**, s. 232; **KÖSEOĞLU**, s. 391.

²⁶³ **TÜRKERİ**, s. 66.

²⁶⁴ **Y. 2. HD. 05.02.1987t. E. 1130 K.748** sayılı karar için bkz. **İNAL**, s. 1680.

²⁶⁵ **ÖZUĞUR**, s. 274.

²⁶⁶ **ÖZUĞUR**, s. 274.

III. Hısımlık

Türk Medeni Kanunu 282. maddesi III. fıkrası “ *Soybağı ayrıca evlat edinme yoluyla da kurulur.* ” hükmünü içermektedir.

Türk Medeni Kanunu 314. maddesi I. fıkrası “ *Ana ve babaya ait olan haklar ve yükümlülükler evlat edinene geçer.* ” hükmüne yer vermektedir.

Evlat edinmenin gerçekleşmesiyle evlat edinen ile evlatlık arasında soybağı ilişkisi kurulmuş olur. Evlat edinen ile evlatlık arasında, evlat edinilen evlat edinenin tıpkı evlilik birliği içinde doğmuş çocuğu imiş gibi bir soybağı doğmaktadır²⁶⁷.

Evlat edinme sonucunda evlat edinenle evlatlığın arasında kendiliğinden bir soybağı ilişkisi kurulsada, bu ilişki kan bağına dayanmadığı için hısımlık sadece evlat edinen ile evlatlık arasında doğar²⁶⁸.

Görüldüğü üzere, evlat edinme ile kurulan soybağı evlat edinilenle evlatlık edinenin hısımları arasında herhangi bir hısımlık ilişkisi kurmamaktadır²⁶⁹. Ayrıca evlatlığın asıl ailesi ile olan hısımlık ilişkisi de devam eder. Başka bir ifade ile bu hısımlık ilişkisi ortadan kalkmaz²⁷⁰. Evlatlığın gerçek ailesiyle olan hısımlık ilişkisinin devam etmesi, evlat edinme kurumunun en önemli amaçlarından olan evlat edinilecek küçüğün menfaatinin korunmasına hizmet etmektedir. Nitekim, evlatlığın hem asıl ailesinin, hem de evlat edinenin mirasçısı olması evlatlığın lehine bir durumdur²⁷¹.

Hısımlık konusunda değinilmesi gereken önemli bir diğer husus da, eşlerin birlikte evlat edinmesinde, evlat edinmeden sonra eşlerin bir çocukları doğduğu

²⁶⁷ BELEN, s. 81; TÜRKERİ, s. 76.

²⁶⁸ AKINTÜRK, s. 397.

²⁶⁹ BELEN, s. 82; AKINTÜRK, s. 397; ÖZMEN, s. 91; ÖZTAN, s. 499; RUHİ, s. 54; TÜRKERİ, s. 77; AKİPEK / AKINTÜRK, s. 483.

²⁷⁰ RUHİ, s. 54; TÜRKERİ, s. 80.

²⁷¹ TÜRKERİ, s. 81.

takdirde, doğan çocuk ile evlatlık arasında kardeşlik bağının kurulmuş olmamasıdır. Aynı halde, kişinin tek başına evlat edinmesi halinde veya eşlerin birlikte iki ayrı küçüğü evlat edinmeleri halinde, bu iki evlatlık arasında da kardeşlik ilişkisi doğmamaktadır²⁷².

Diğer taraftan birden fazla küçüğün evlat edinilmesi durumunda, evlat edinilen küçükler arasında kan hısımlığı bulunmaktaysa, evlat edinilmelerinden sonra da bu hısımlık devam etmektedir.

IV. Vatandaşlık

Türk Medeni Kanunu evlat edinilenin vatandaşlığı konusunda herhangi bir hükme yer vermemektedir. Anılan konu 403 sayılı ve 11. 02. 1964 tarihli Türk Vatandaşlığı Kanunu tarafından düzenlenmişti²⁷³. Bu Kanun'un 3. maddesi “ *Evlât edinme evlatlığın vatandaşlığına tesir etmez. Ancak küçük olan evlatlık, vatansız olur veya anası babası bulunmaz yahut nerede olduğu bilinmezse bir Türk tarafından evlatlığa alınmakla Türk vatandaşı olur.*” hükmünü içermekteydi. 12.06.2009 tarihinde yürürlüğe giren 5901 29.05.2009 tarihli Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 17. maddesine göre ise; “*Bir Türk vatandaşı tarafından evlat edinilen ergin olmayan kişi, milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla, karar tarihinden itibaren Türk vatandaşlığını kazanabilir*”.

Şu halde, evlat edinme, yeni Türk Vatandaşlığı Kanunu'nda açıkça öngörülme bile evlat edinilenin vatandaşlığını etkilememektedir. Yalnız onsekiz yaşını doldurmuş olmayan evlatlık bir Türk vatandaşı tarafından evlat edinilirse, milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla, karar tarihinden itibaren Türk vatandaşlığını kazanabilecektir.

²⁷² AKINTÜRK, s. 397; RUHİ, s. 54; TÜRKERİ, s. 78.

²⁷³ AKINTÜRK, s. 397; TÜRKERİ, s. 57.

Burada kazanılan vatandaşlık müktesep vatandaşlıktır. Görüldüğü üzere kural olarak bir evlat edinilme, evlatlığa Türk vatandaşlığını kazandırmamakta, Türk vatandaşının yabancı bir kimse tarafından evlat edinilmesinde de Türk vatandaşlığı kaybedilmemektedir²⁷⁴.

§12. Küçüklerin Evlat edinilmesinin Mali Sonuçları

Mali sonuçlar, bakma borcu, nafaka yükümlülüğü ve mirasçılık olmak üzere üç başlık altında incelenecektir.

I. Bakma Borcu

Türk Medeni Kanunu 314. maddesi I. fıkrası “*Ana ve babaya ait olan hak ve yükümlükler evlat edinene geçer.*” hükmünü içermektedir. Türk Medeni Kanunu 185. maddesi II. fıkrası “*Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitimi ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler.*” hükmüne yer vermektedir.

Evlat edinme kararı ile birlikte, bakım yükümlülüğü evlat edinene geçer. Çünkü ana baba çocuklarını evlatlığa vermekle bakım borcunun kaynağı olan velayet hakkını da kaybetmiş olmaktadır²⁷⁵. Yargıtay bir kararında²⁷⁶ “....Evlatlık verilmekle evlatlığın bakımı ve geçimi, terbiyesi, eğitimi gibi haklar ve yükümlülükler evlat edinen geçer....” diyerek bu hükmü teyit etmektedir.

Evlat edinen evlatlığın barınma, besleme, evlatlığın terbiyesi, yetiştirilmesi, eğitilmesi, fiziki bakımı ve bunlardan doğan giderleri karşılamalıdır²⁷⁷. Buna ek

²⁷⁴ RUHİ, s. 53; BELEN, s. 80; AYDOĞDU, s. 645.

²⁷⁵ AKINTÜRK, s. 399; AYDOĞDU, s. 679; TÜRKERİ, s. 93.

²⁷⁶ Y.2.HD. 01. 06. 2001t. E. 6751- K. 8604 sayılı karar için bkz. ÖZMEN, s. 253; İNAL, s. 1293.

²⁷⁷ AYDOĞDU, s. 675.

olarak evlat edinenin bakım borcu kapsamına, sağlık güvencesi de dahil olmakta ve evlatlık evlat edinenin sağlık sigortasından faydalanmaktadır²⁷⁸.

Şu halde, evlat edinen kişinin, evlat edindiği küçüğe karşı nafaka yükümlülüğü de söz konusu olmaktadır. Evlat edinme kararı ile asıl ana babanın nafaka yükümlülüğü son bulmaktadır. Anılan yükümlülük evlat edinen kişiye geçmekte ve evlatlık ergin oluncaya kadar ona evlat edinenlerin evlatlığa bakmaları gerekmektedir²⁷⁹.

Bakım borcu konusunda evlatlığın asıl ana babasının bakım borcunun kalıp kalmadığı tartışmalı bir husustur. Azınlık görüşe göre, asıl ana babanın bakım borcu ikinci derecede de olsa yoktur²⁸⁰. Diğer bir görüşe göre ise, bu durumda asıl ana babanın bakım borcu ikince derecede devam etmekte ve evlat edinenin ölümü durumunda veya mali gücünün yetmediği halde, asıl ana babanın bakım yükümlülüğü devreye girmektedir²⁸¹. Yargıtay bir kararında²⁸² “.....Evlat edinen ölmüştür. Ölümle evlatlık ilişkisi sona ermiştir. Evlatlık ilişkisi sona erdiğinden E'nin doğal ana-babası koşulları varsa çocuklarının geçiminden sorumludur.”diyerek evlatlık ilişkisi bittiğinde nafaka borcunun asıl ana babanın yükümlülüğü olduğunu vurgulamıştır.

II. Yardım Nafakası Verme Yükümlülüğü

Türk Medeni Kanunu'nun 364. maddesi I. fıkrası hükmüne göre evlat edinen kişi ile evlatlık birbirlerine karşılıklı olarak yardım nafakası vermekle yükümlüdürler. Yardım nafakası; yoksulluğa düşmüş olan bir hısıma yardım etmemenin toplumun hak duygusunu zedelediği ve aile dayanışması fikrine aykırı düştüğü bir durumda,

²⁷⁸ TÜRKERİ, s. 94.

²⁷⁹ RUHİ, s. 55.

²⁸⁰ AYDOĞDU, s. 676.

²⁸¹ AKINTÜRK, s. 400. RUHİ, s. 54; AYDOĞDU, s. 676; ÖZMEN, s. 93; TÜRKERİ, s. 95.

²⁸² Y. 2. HD. 01. 06. 2001t. E. 6751- K. 8604 sayılı karar için bkz. ÖZMEN, s. 253; İNAL, s. 1293.

kanun koyucu tarafından bir kişiyi yoksulluğa düşen bir hısımına yardım etmeye zorlayan kanuni bir yükümlülük olarak belirmektedir²⁸³.

Evlalık ilişkisinde, bu yükümlülük evlat edinen ile evlatlığın arasında kalmaktadır. Başka bir ifade ile, ne evlat edinen evlatlığın altsoyuna ne de evlatlığın altsoyunun evlat edinene karşı yardım nafakası ödeme borcu bulunmaktadır²⁸⁴.

Evlatlığın asıl ana babası yoksulluk içinde olmaları durumunda evlatlıktan yardım nafakası isteyebilirler. Evlatlık ise ancak evlat edinen kişinin yoksul bulunması halinde asıl ana babadan yardım nafakası talep edebilmektedir²⁸⁵.

Evlad edinen ile evlatlık arasında birinci derecede altsoy-üstsoy hısımlığı kurulmaktadır. Bunun sonucu olarak yardım nafakası karşılıklı olmaktadır²⁸⁶. Buna ek olarak yardım nafakası yasadan doğan sosyal içerikli bir borç olduğundan anlaşma ile ortadan kaldırılamamaktadır²⁸⁷.

III. Mirasçılık

Türk Medeni Kanunu 314. maddesi II. fıkrası "*Evlalık evlat edinenin mirasçısı olur.*" hükmünü içermektedir.

Türk Medeni Kanunu 500. maddesi ise, "*Evlalık ve altsoyu, evlat edinene kan hısımları gibi mirasçı olurlar. Evlatlığın kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder.*"

Evlad edinen ve hısımları evlatlığa mirasçı olmazlar." düzenlemesini içermektedir.

²⁸³ AKINTÜRK, s. 446.

²⁸⁴ AKINTÜRK, s. 400.

²⁸⁵ ÖZUĞUR, s. 277; AYDOĞDU, s. 680.

²⁸⁶ AYDOĞDU, s. 680.

²⁸⁷ ÖZMEN, s. 83; AYDOĞDU, s. 681.

Yukarıda yer alan madde hükümlerine göre, evlatlık evlat edinenin mirasçısı olmaktadır. Aynı şekilde evlatlığın altsoyu da evlat edinene kan hısımları gibi mirasçısı olmaktadır. Buna karşılık evlat edinen evlatlığın mirasçısı olmadığı gibi, evlat edinenin hısımları da evlatlığın mirasçısı olmamaktadır²⁸⁸. Bunun sonucu olarak, eşlerin birlikte evlat edinmeleri halinde, evlatlık hem karıya hem de kocaya mirasçısı olmaktadır²⁸⁹. İstisnai olarak eşlerin birisi tek başına evlat edindiği halde, evlatlık kendisini evlat edinen eşe mirasçısı olmaktadır²⁹⁰. Fakat üvey çocuğun evlat edinilmesinde sonuç farklı olmaktadır. Çünkü bu durumda evlatlığı evlat edinen eşin eşi evlatlığın ya asıl anası ya da asıl babası olmaktadır. Doğal olarak evlatlık hem asıl ana babanın mirasçısı hem de kendisini evlat edinen eşin mirasçısı olmaktadır²⁹¹.

Şu halde, evlatlık hem evlat edinen kişiden hem de kendi ailesinden mirasçısı olmak üzere çifte miras hakkına sahip olmaktadır²⁹². Diğer taraftan evlat edinen kişi evlatlığın mirasçısı olmamaktadır. Demek ki evlat edinmede mirasçılık tek yönlüdür²⁹³. Yalnız evlatlık sadece kendisini evlat edinen kişinin mirasçısı olmaktadır. Yani onun mirasçılarının ya da mirasbırakanlarının mirasçısı olamamaktadır²⁹⁴. Yargıtay bir kararında²⁹⁵ “ ...Medine’yi evlat edinen Fatma, mirasbırakan Hasan’dan önce ölmüştür. Medine ile mirasbırakan arasında kan bağı yoktur. Evlatlık ve füruu kendisini evlat edinene mirasçısı olur. Şu halde Fatma’nın evlatlığı Medine, Fatma’dan sonra ölen babası Hasan’ın mirasçısı olmaz....” diyerek bu hükmü teyit etmektedir.

²⁸⁸ AKINTÜRK, s. 399; GENÇCAN, Ömer Uğur, Miras Hukuku, Ankara 2004, s. 215; AYDOĞDU, s. 656; ÖZMEN, s. 95; İNAL, Ali Naim / ERTAŞ, Şeref / ALBAŞ, Hakan, Miras Hukuku, Ankara 2006, s. 154; RUHİ, s. 57; ÖZUĞUR, s. 278; ZAPATA, Tan Tahsin, Medeni Hukuku, Ankara 2006, s. 196; AKİPEK, AKINTÜRK, s. 484; ÖZUĞUR, Ali İhsan, Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku, Ankara, 2005, (miras), s. 26.

²⁸⁹ ÖZUĞUR, s. 279.

²⁹⁰ RUHİ, s. 57; AYDOĞDU, s. 652.

²⁹¹ AYDOĞDU, s. 653.

²⁹² RUHİ, s. 57; ÖZUĞUR, s. 279; AYDOĞDU, s. 671; AKINTÜRK, s. 399; ÖZMEN, s. 95; BELEN, s. 87; İNAL, Nihat, Miras Davaları, Ankara 2005, (miras), s. 55; GENÇCAN, (miras), s. 215.

²⁹³ AKINTÜRK, s. 399.

²⁹⁴ AKINTÜRK, s. 399; AYDOĞDU, s. 651.

²⁹⁵ Y. 2.HD. 5. 10. 1992t. E. 8554, K. 9008. sayılı karar için bkz. AYDOĞDU, s. 656.

Buna ek olarak evlatlık ve altsoyunun mirasçılığı aşağıya doğru olacaktır. Yukarı doğru değildir. Başka bir ifade ile, evlatlık ve altsoyu evlat edinen kişiye yasal mirasçı olabilirken, evlatlığın üstsoyu evlat edinene mirasçı olmamaktadırlar²⁹⁶.

Önceki Türk Medeni Kanunu evlat edinmeden doğan mirasçılık konusunu 258 ile 447. maddelerinde düzenlemekteydi²⁹⁷. Bu kanunda, evlatlık ve altsoyunun evlat edinenin mirasçısı olabilmeleri için iki temel şartın gerçekleşmesi gerekmektedir. Birinci şart evlat edinenin ölümü anında evlat edinme sözleşmesinin var olmasıdır. İkinci şart ise, evlatlığın mirasçılığına engel anlaşmaların bulunmamasıydı²⁹⁸.

Önceki Türk Medeni Kanunu'nun 257. maddesi hükmüne göre evlatlık ve altsoyunun miras hakkını ortadan kaldıran veya azaltan sözleşmenin en geç evlatlık sözleşmesi ile beraber ve resmi bir şekilde yapılması gerekmektedir²⁹⁹. Evlatlık sözleşmesinden sonra yapılan anlaşma hiçbir hüküm ifade etmemekteydi³⁰⁰. Yürürlükte olan TMK ise, evlatlık ve altsoyunun miras hakkını ortadan kaldıran veya azaltan bir sözleşmeye değinmemektedir. Buradan, şimdiki TMK'nın evlatlığın mirasçılığının tamamen veya kısmen kaldırılmasına ya da evlatlığa karşı olumsuz sonuç doğuran anlaşmalara imkan vermediği sonucuna varılmaktadır³⁰¹.

Türk Medeni Kanunu'nun 578. maddesi gereğince evlatlık evlat edineni öldürmüş ise, mirastan mahrum kalmaktadır. Fakat evlatlığın altsoyu var ise, bu kişiler evlat edinene mirasçı olmaya devam etmektedirler³⁰². Yargıtay bir kararında³⁰³ “...miras bırakanı öldüren kişi onun mirasından mahrum olur. Ancak mahrumiyet

²⁹⁶ AYDOĞDU, s. 658.

²⁹⁷ YEŞİLÖZ, s. 108.

²⁹⁸ İNAL, ERTAŞ, ALBAŞ, s.148 vd; YILMAN, Süleyman, Evlat Edinme ve Evlatlığın Miras Hakkı, Prof. Dr. Şakir BERKİ'ye Armağan, Selçuk Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi 1996, s. 221; YEŞİLÖZ, s. 108.

²⁹⁹ KILIÇOĞLU, s. 121; AKINTÜRK, s. 399; AYDOĞDU, s. 666; ÖZMAN, s. 96, YILMAN, s. 221; RUHİ, s. 58. YEŞİLÖZ, s. 111.

³⁰⁰ AYDOĞDU, s. 666; ÖZMAN, s. 96, RUHİ, s. 58.

³⁰¹ AKINTÜRK, s. 400; AYDOĞDU, s. 669.

³⁰² ÖZUĞUR, s. 279.

³⁰³ Y. 2. HD. 15. 10. 1973t. E.6051- K.5820 sayılı karar için bkz. İNAL, (miras), s. 56.

şahsi olup, öldürenin altsoyuna tesir etmez. Öldüren kişi hayatta değilmiş gibi, miras onun altsoyuna intikal eder...”diyerek bu hükmü teyit etmektedir.

§13. Diğer Sonuçlar

Küçüklerin evlat edinilmesinin şahsi ve mali sonuçlarının yanından diğer sonuçları da bulunmaktadır. Bu kısım, yerleşim yeri, velayet ve evlenme yasağı olmak üzere üç başlık altında incelenecektir.

I. Yerleşim yeri

Türk Medeni Kanunu 19. maddesi I fıkrası “ *Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir.*” hükmüne yer vermektedir

Önceki Türk Medeni Kanunu’nda ikametgah terimi kullanılmaktaydı. 4721 sayılı yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu ise anılan terimin yerine yerleşim yeri terimini kullanmaktadır. Bu nedenle, çalışmada yeni TMK’daki terimin kullanılması uygun görülmektedir.

Yerleşim yerinin hukuki konularda önemi ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifade ile, yerleşim yerine bir sonuç bağlanmaktadır. Buna ek olarak yerleşim yerinin belirlenmesinde kişinin sürekli kalma niyeti önem arz etmektedir³⁰⁴. Yargıtay bir kararında³⁰⁵ “ *...Bir kimsenin çalıştığı yer yerleşim yeri olarak kabul edilmez.*” diyerek yerleşim yerinde sürekli kalma unsurunu belirtmektedir.

Türk Medeni Kanunu 21. maddesi I. fıkrası “ *Velayet altında bulunan çocuğun yerleşim yeri, ana babanın; ana babanın ortak yerleşim yeri yoksa, çocuğun*

³⁰⁴ RUHİ, s. 59; TÜRKERİ, s. 62.

³⁰⁵ Y. 2. HD. 05. 11. 2003t. E. 13919. K. 15004 sayılı karar için bkz. ÖZMEN, s. 284.

kendisine bırakıldığı ana veya babanın yerleşim yeridir. Diğer hallerde çocuğun oturma yeri, onun yerleşim yeri sayılır.” hükmüne yer vermektedir.

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu’nun anılan maddesi hükmüne göre velayet altında bulunan çocuğun (burada evlatlık) yerleşim yeri ana babanın (evlat edinenin) yerleşim yeri olmaktadır³⁰⁶. Aksine yapılan sözleşmeler geçersizdir. Çünkü evlat edinme kurumunun mahiyetine aykırıdır. Fakat evlat edinen ve evlatlık bazı durumlarda farklı yerleşim yerlerinde bulunabilirler. Örneğin, evlatlık eğitim sağlık gibi amaçlarla farklı bir yerde oturabilir. Bu hal, evlatlığın yerleşim yeri edindiği anlamına gelmez. Bu sonuca Türk Medeni Kanunu’nun 22. maddesi’nin “ *Bir öğretim kurumuna devam etmek için bir yerde bulunma ya da eğitim, sağlık, bakım veya ceza kurumuna konulma yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmaz.*” ifadesinden kolaylıkla ulaşılmaktadır³⁰⁷.

II. Velayet

Türk Medeni Kanunu 314. maddesi I. fıkrası “ *Ana babaya ait olan haklar ve yükümlükler evlat edinene geçer.*” hükmüne yer vermektedir.

Türk Medeni Kanunu gereğince evlat edinme ile evlat edinilen küçüğün üzerindeki velayet hakkı ve ondan kaynaklanan yükümlükler kendiliğinden evlat edinen kişiye geçer³⁰⁸. Yargıtay bir kararında³⁰⁹ “ *Evlatlık ilişkisi kurulmakla asıl ana ve babanın velayet hakkı kalkmış, evlat edinene geçmiştir.*” diyerek velayetin hakkının evlat edinene geçtiğini belirtmektedir.

Bilindiği üzere velayet hakkı şahsa sıkı sıkıya bağlıdır. Bu hakkın başkalarına devredilmesi mümkün değildir. Ana baba ile çocuk arasındaki velayet ilişkisi

³⁰⁶ AYDOĞDU, s. 683; ÖZUĞUR, s. 275.

³⁰⁷ AYDOĞDU, s. 683.

³⁰⁸ RUHİ, s. 60; ÖZUĞUR, s. 276; AYDOĞDU, s. 585; BELEN, s. 88.

³⁰⁹ Y. 2. HD. 08. 05. 2003t. E .4342. K. 6810 sayılı karar için bkz. TÜRKERİ, s. 85.

karşılıklı hak ve yetkiler ilişkisidir. Velayet gereği çocuk ana babanın sorumluluğu altındadır ve velayet hakkı mutlak haklardandır³¹⁰.

Velayet hakkı küçüklerin üzerinde sahip olunan bir haktır. Bu hak ana baba olmaya bağlı olan haklardan bir tanesidir. Yargıtay bir kararında³¹¹ “... *Velayet hakkı, münhasıran anne babaya tanınan bir hak olup, evlat edinme hali hariç, anne ve baba dışında hiç kimseye tevdi olunmaz...*”diyerek velayet hakkının (evlat edinme hariç) başkasına devrinin veya başkası tarafından kullanılmasının söz konusu olmadığını vurgulamaktadır.

Görüldüğü üzere velayet hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır. Bu yüzden evlat edinmede bu hakkın asıl ana babadan evlat edinen kişiye intikali söz konusu olmamaktadır. Evlat edinen kişi bu hakka doğrudan doğruya sahip olmaktadır. Çünkü TMK'nın hükümleri gereğince bu hakkın devri mümkün değildir. Böylece evlat edinmede asıl ana babanın velayet hakkı devredilmez, onların bu hakkı son bulur³¹².

Evlat edinme kararı ile velayet hakkı kapsamında sahip olunan hak ve yükümlükler evlat edinene geçtiğinden çocuğun temsili, yetiştirilmesi, bakımı, mesleki ve dini eğitimi vb. artık hep evlat edinene ait olmaktadır³¹³. Buna ek olarak evlat edinen kişi sahip olduğu velayet hakkı nedeniyle evlatlığın mallarını yönetme ve onlardan yararlanma hakkına sahiptir³¹⁴.

Eşler birlikte evlat edinmelerinde velayet hakkı her ikisine de ait olmaktadır. Buna karışık evlatlık evli olmayan bir kişi tarafından evlat edinildiği takdirde velayet bu kişiye, eşlerden birinin tek başına evlat edinmesi halinde, velayet hakkı da eşlerden sadece evlat edinene aittir³¹⁵. Velayet hakkını kullanmak bir hak olduğu

³¹⁰ SÖZLÜ, Hakkı, Türk Medeni Hukukunda Velayetin Kaldırılması, Ankara 2002, s. 27; BELEN, s. 88.

³¹¹ Y.2.HD. 27. 06. 2005t. E. 7730. K. 9943 sayılı karar için bkz. TÜRKERİ, s. 85.

³¹² IŞIK, s. 106; TÜRKERİ, s. 85.

³¹³ AYDOĞDU, s. 585; TÜRKERİ, s. 87.

³¹⁴ AKINTÜRK, s. 399; TÜRKERİ, s. 87.

³¹⁵ RUHİ, s. 61; AYDOĞDU, s. 586; AKINTÜRK, s. 399.

kadar bir yükümlülük de olduğundan, evlat edinenin bu haktan kısmen veya tamamen vazgeçmesi mümkün değildir³¹⁶.

Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu'nun 336. maddesinin hükmü gereğince, evlat edinen eşlerden biri ölürse, velayet hakkı sağ kalan eşe geçer. Boşanma halinde ise, mahkeme velayet hakkının hangi tarafa kalacağına karar vermektedir. Üvey çocuğun evlat edinilmesinde de durum aynıdır³¹⁷.

III. Evlenme Yasağı

Evlat edinme kurumunun, hizmet ettiği birçok farklı amaç bulunmaktadır. Bu amaçlar arasında ahlaki esaslara dayanan amaçlar da vardır. Bunlardan önemli olan evlenme engeli her zaman kanun koyucu tarafından göz önünde bulundurulmaktadır³¹⁸.

Türk Medeni Kanunu 129. maddesi “ *Aşağıdaki kimseler arasında evlenme yasaktır: ...3. Evlat edinen ile evlatlığın veya bunlarından biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında.* ” hükmünü içermektedir.

Sözü edilen Türk Medeni Kanunu hükmüne göre, evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında evlenmek yasaklanmaktadır³¹⁹. Böylece evlat edinen ile evlatlık arasında mahkemenin verdiği evlat edinme kararı evlat edinen ile evlat edinilen veya onların biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında kesin evlenme yasağı doğmaktadır. 743 sayılı önceki Türk Medeni Kanunu bunu kesin olmayan evlenme yasağı olarak düzenlemekteydi³²⁰.

³¹⁶ **RUHİ**, s. 60; **AYDOĞDU**, s. 589.

³¹⁷ **AYDOĞDU**, s. 587.

³¹⁸ **TÜRKERİ**, s. 97.

³¹⁹ **RHÜİ**, s. 62; **ZEYTİN**, Zafer, Türk Medeni Hukuku, Ankara 2008, s. 278; **ÖZTAN**, s. 499; **ÖZUĞUR**, s. 278; **TÜRKERİ**, s. 97.

³²⁰ **AKINTÜRK**, s. 398.

Önceki Türk Medeni Kanunu 92. maddesi III. fıkrası “ *Evlatlık ile evlatlık edinen ve bunlardan biriyle diğerinin koca veya karısı arasında evlenmek memnudur.*” hükmünü içermekteydi. Bu fıkra hükmüne göre, evlenme yasağı sadece evlatlık ile evlat edinen ve onlardan biriyle diğerinin karı veya kocası arasındaydı. Evlatlık ilişkisinde bunun dışında kalan kişiler arasında evlenme yasağı yoktu. Başka bir anlatım ile, evlat edinen ve evlatlık birbirlerinin altsoyu ile evlenebilirlerdi. Yürürlükte olan TMK ise, evlenme yasağının kapsamını genişletmiş, yasak kapsamına altsoyu da dahil etmiştir³²¹.

Yukarıda görüldüğü gibi önceki TMK’da evlat edinen ile evlatlık arasında evlenme yasaktır. Fakat evlendikleri durumda, evlilik geçerli olmakta evlatlık ilişkisi sona ermekteydi³²². Yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu’nda ise, evlatlık ilişkisi kesin evlenme engeli teşkil edip mutlak butlan sebebidir³²³. TMK evlenme engelleri arasında yer alan eski hükümleri aynen korumaktadır. Yalnız evlat edinenle evlatlığın evlenmiş olmaları halinde, evliliğin geçerli olacağını ve evlat edinmenin ortadan kalkacağını öngören hüküm yürürlükten kaldırmıştır³²⁴.

4721 sayılı TMK öngörülen evlenme yasağına rağmen evlendikleri halde, evlatlık ilişkisi sona ermemektedir. Çünkü yürürlükte olan TMK’da evlatlık ilişkisinin kendiliğinden sona ereceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Burada evlenme açılacak bir butlan davasıyla geçersiz hale getirilmektedir. Davayı TMK’nın 146. maddesinin hükmüne göre savcı veya ilgisi olan herkes açabilmektedir³²⁵.

Bu konu ile ilgili bir hususa daha değinilmesi gerekmektedir. O da evlatlığın asıl ailesiyle var olan evlenme engelidir. 4721 sayılı TMK 743 sayılı önceki TMK’da olduğu gibi evlatlık ile asıl ana babası arasındaki hısımlık ilişkisini sona

³²¹ KILIÇOĞLU, s.7.

³²² ÖZMEN, s. 96; BELEN, s. 95; AYDOĞDU, s. 615.

³²³ BELEN, s. 95.

³²⁴ TÜRKERİ, s. 98.

³²⁵ AYDOĞDU, s. 616; BELEN, s. 95; TÜRKERİ, s. 100.

erdirmemektedir. Bu nedenle evlatlığın asıl ailesiyle olan evlenme engelini var olduğundan bahsedilmemektedir. Nitekim, evlat edinilen ile asıl ana baba arasındaki hısımlık devam ettiğinden doğal olarak evlenme engeli de varlığını devam ettirmektedir³²⁶

³²⁶ AYDOĞDU, s. 605

SONUÇ

Evlat edinme, evlat edinen ile evlatlık arasında soybağı ilişkisi kuran hukuki bir kurumdur. Bu kurumun bir takım amaçları vardır. Bu amaçların başta geleni çocuğu olmayan kimselerin bu gereksinimlerini gidererek onların çocuk sevgisini karşılamaktır. Bunu yanında evlat edinme yoksul ailelerin çocuğuna yuva temin etmek ve evlilik dışı doğan çocuklara soybağı statüsü kazandırmaktadır.

Evlat edinme kurumu evlat edinen ile evlat edinilen arasında soybağı ilişkisi kurmaktadır. Fakat bu kurumu soybağı kuran diğer yollardan ayıran bir husus vardır. Evlat edinme önceden olmayan bir soybağı yaratıp, ortaya koymaktadır. Soybağını kuran diğer yollar ise (evlilik, tanıma, babalığa hüküm) bir şekilde kan bağına dayanmaktadır.

Evlat edinme kurumuna çocuk hukuku alanında çok önemli bir yer verilmektedir. Bu kurum çocuğun korunmasını üstlenmek ve onu fiziksel ve ruhsal gelişimi için gerekli bakım olanaklarını sağlamaktadır. Böylece çocukların evlat edinilmesi öyle bir ortamdan yetiştirmekten mahrum kalan çocuklara bu imkanı tanımaktadır.

Türk Medeni Kanunu evlat edinme kurumunu düzenlerken ağırlığı küçüklerin evlat edinilmesi konusuna vermektedir. Zira 305. ile 312. maddeler arasında evlat edinmenin bu tür düzenlenirken, erginlerin ve kısıtlıların evlat edinilmelerine sadece bir madde (m. 313) ayırmaktadır. Fakat kanun koyucu küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin koşulları tek tek saydıktan sonra, evlat edinmenin diğer türlerinde küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanabileceğini belirtmektedir.

Önceki Türk Medeni Kanunu döneminde doktrinde baskın görüşe göre evlat edinme bir aile hukuku sözleşmesi olarak nitelendirilmekteydi. Yürürlükte olan Türk

Medeni Kanunu'nun evlat edinmeye ilişkin madde ve hükümlerinde sözleşme yapılmasına ilişkin bir hüküm yoktur. Evlat edinme bu kanuna göre mahkeme kararı ile kurulmaktadır.

Evlat edinme kurumunun birçok yararı olmasına rağmen, bu yararların yanında birçok sakıncaları da bulunmaktadır. Fakat bu kurumun yararı daha ağır bastığından dolayı, birçok ülkenin kanun sistemlerinde bu kurumu görmekteyiz ve bu kurumu gittikçe kolaylaştıran kanunlar ortaya çıkmaktadır.

743 sayılı önceki Türk Medeni kanunu'nda evlat edinme kurumunda birlikte veya tek başına gibi bir ayırım yapılmamıştı. Ancak yürürlükte olan Türk Medeni Kanunu böyle bir ayrıma yer vermektedir.

Kanun koyucu evlat edinme kurumunun sakıncalarını önlemek için birçok koşul öngörmektedir. Bu koşulların arasında yer alan evlat edinecek küçüğün rızasını evlat edinmek için şarta bağlamaktadır. Buna ek olarak yasal temsilcinin rızasını da aramaktadır. Bununla beraber yasal temsilci olarak ana baba tarafından rıza evlat edinecek küçüğün doğumu üzerinden altı hafta geçmeden önce verilmemektedir. Kanun koyucu bazı istisnai durumlarda ana babanın rızasını aramamaktadır.

Türk Medeni Kanunu ile küçüğü evlat edinmek için ilk önce evlat edinecek kişinin bir yıl süreyle küçüğe bakmış ve onu eğitmiş olması şartını aramaktadır. Evlat edinmenin her durumda ve her koşul altında evlat edinilecek küçüğün yararına olması gerekmektedir. Kanun koyucu bu koşulu koyarken, evlat edinilecek küçüğün yararının maddi ve manevi açılardan ele alınmasını ve değerlendirilmesini öngörmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun küçüklerin evlat edinilmesinin diğer bir koşulu ise, evlat edinmenin evlat edinecek kişinin diğer çocuklarının yararını hakkaniyete aykırı bir şekilde zedelememesidir.

Eşlerin birlikte evlat edinmeleri için ilk önce geçerli bir şekilde evlenmiş olmaları gerekmektedir. Buna ek olarak en az beş yıldan beri evli olmaları koşula

bağlanmaktadır. Kanun koyucu beş yıl gibi bir süre içinde çocuk sahibi olmak isteyen ancak bu arzularını gerçekleştiremeyen eşlerin, arzularının yerine getirilmesine olanak sağlamaktadır. Türk Medeni Kanunu beş yıl evli olma koşuluna alternatif bir koşul koymaktadır. O da eşlerin otuz yaşlarını doldurma koşuludur. Başka bir anlatım ile, eşlerin beş yılın beri evli olmamaları halinde, birlikte evlat edinmeleri için her birinin ayrı ayrı otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir.

Türk Medeni Kanunu eşlerden birinin çocuğunu diğerinin evlat edinmesi için eşlerin en az iki yıldan beri evli olmaları şartını öngörmektedir. Bu şarta alternatif bir şart konulmaktadır. O da üvey çocuğunu evlat edinecek eş otuz yaşını doldurmuş olmasıdır.

Kişinin tek başına evlat edinmesi için, evlat edinecek kişi hak ehliyetine sahip olması gerekmektedir. Buna ek olarak otuz yaşını doldurmuş olması şartı da aranmaktadır.

Kanun koyucu mümkün olduğu derecede gerçeğe yakın bir evlatlık ilişkisi kurmak amacıyla evlat edinecek ile evlatlık arasında en az onsekiz yaş farkının bulunması şarta bağlanmaktadır.

Kural olarak eşler ancak birlikte evlat edinebilirler. Fakat kanun koyucu bu kurala üç istisna getirmektedir. Bu istisnalar, eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun olması, eşin iki yıldan beri nerede olduğunun bilinmemesi ve iki yıldan beri mahkeme kararıyla eşlerin ayrı yaşamalarıdır.

Kanun koyucu yukarıda bahsedilen koşulların yanında iki şekli şart da aramaktadır. Bunlardan önemlisi ve kurucu olanı mahkeme kararıdır. İkinci şart ise, nüfus tescilidir.

Evlat edinme mahkeme kararı ile birçok sonuç doğurmaktadır. Şahsi sonuçlar olarak küçüğün soyadının değişmesi, hısımlık ve vatandaşlık gösterilebilir. Evlatlık

ilişkinin kurulmasıyla birlikte evlat edinilen küçük kendisini evlat edinen ailenin ismini taşır. Evlat edinenle evlatlığın arasında kendiliğinden bir soybağı ilişkisi kurulur. Fakat bu hısımlık sadece evlat edinen ile evlatlık arasında doğar. Buna ek olarak evlat edinme kural olarak küçüğün vatandaşlığına etki etmez. Ancak bir Türk vatandaşı tarafından evlat edinilen küçük milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla, kara tarihinden itibaren Türk vatandaşlığını kazanabilecektir.

Evlat edinme bu sonuçların yanında mali sonuçları da vardır. Evlat edinmeyle bakım yükümlülüğü evlat edinene geçer. Buna ek olarak evlat edinen ile evlatlık birbirine karşılıklı olarak yardım nafakası vermekle yükümlüdürler. Diğer bir mali sonuç ise, mirasçılıktır. Evlatlık evlat edinene mirasçısı olur. Buna karşılık evlat edinen evlatlığa mirasçı olmamaktadır.

Evlat edinmenin diğer sonuçları da bulunmaktadır. TMK'ya göre velayet altında bulunan çocuğun (evlatlık) yerleşim yeri ana babanın (evlat edinenin) yerleşim yeri olmaktadır. Evlat edinme kararıyla birlikte, evlat edinilen küçüğün üzerindeki velayet hakkı kendiliğinden evlat edinene geçer. Evlat edinmenin diğer bir sonucu ise, evlenme yasağıdır. Buna göre evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında evlenmek yasaklanmaktadır.

ÖZET

Evlat edinme, evlat edinen ile evlatlık arasında soybağı ilişkisi kuran hukuki bir kurumdur. Bu kurumu soybağı kuran diğer yollardan ayıran bir husus vardır. Evlat edinme önceden olmayan bir soybağı yaratıp, ortaya koymaktadır. Soybağını kuran diğer yollar ise bir şekilde kan bağına dayanmaktadır.

Evlat edinme kurumunun birçok yararı olmasına rağmen, bu yararların yanında birçok sakıncaları da bulunmaktadır. Fakat bu kurumun yararı daha ağır bastığından dolayı, birçok ülkenin kanun sistemlerinde bu kurumu görmekteyiz ve bu kurumu gittikçe kolaylaştıran kanunlar ortaya çıkmaktadır.

Kanun koyucu evlat edinmek için birçok koşul öngörmektedir. Bu koşulların arasında yer alan evlat edinecek küçüğün rızasını evlat edinmek için şarta bağlamaktadır. Buna ek olarak yasal temsilcinin rızasını da aramaktadır.

Türk Medeni Kanunu ile küçüğü evlat edinmek için evlat edinecek kişinin bir yıl süreyle küçüğe bakmış ve onu eğitmiş olması şartını aramaktadır. Evlat edinmenin edinilecek küçüğün yararına olması gerekmektedir. Küçüklerin evlat edinilmesinin diğer bir koşulu ise, evlat edinmenin evlat edinecek kişinin diğer çocuklarının yararını hakkaniyete aykırı bir şekilde zedelememesidir.

Eşlerin birlikte evlat edinmeleri için en az beş yıldan beri evli olmaları koşula bağlanmaktadır. Türk Medeni kanunu bu koşula alternatif bir koşul koymaktadır. O da eşlerin otuz yaşlarını doldurma koşuludur. Türk Medeni Kanunu eşlerden birinin çocuğunu diğerinin evlat edinmesi için eşlerin en az iki yıldan beri evli olmaları şartını öngörmektedir. Bu şarta alternatif bir şart konulmaktadır. O da üvey çocuğunu evlat edinecek eş otuz yaşını doldurmuş olmasıdır.

Kişinin tek başına evlat edinmesi için, evlat edinecek kişi hak ehliyetine sahip olması gerekmektedir. Buna ek olarak otuz yaşını doldurmuş olması şartı da aranmakta ve evlat edinecek ile evlatlık arasında en az onsekiz yaş farkının bulunması şarta bağlanmaktadır.

Kanun koyucu yukarıda bahsedilen koşulların yanında iki şekli şart da aramaktadır. Bunlardan önemlisi ve kurucu olanı mahkeme kararıdır. İkinci şart ise, nüfus tescilidir.

Evlat edinme mahkeme kararı ile birçok sonuç doğurmaktadır. şahsi sonuçlar olarak küçüğün soyadı değişmesi, hısımlık ve vatandaşlık gösterilebilir. Evlat edinme bu sonuçların yanında bakım borcu, yardım nafakası verme yükümlülüğü ve mirasçılık olmak üzere mali sonuçlar da doğurmaktadır. Buna ek olarak yerleşim yeri, velayet ve evlenme yasağı gibi sonuçlar da ortaya ıkacaktır.

ABSTRACT

Adopting a child is a legal institution, which establishes a parentage relationship between the adopters and the adoptee. But there is a point that separates this institution from the other ways, which establish a parentage relationship. Other ways establishing the parentage relationship depend on the blood relationship in a way.

Though the institution of adopting a child has many benefits, there are a number of disadvantages. But since the benefits of this institution outweigh, we can see this institution in the law systems of many countries and the laws that make this institution simpler and simpler come into existence.

The lawmaker stipulates a number of conditions for adopting a child. One of the conditions stipulates that the adopter should obtain the consent of the adoptee. Besides, it also seeks the consent of the legal representative.

In order to adopt a small kid the Turkish civil law stipulates that the adopter should take care of the said child and educate him/her for one year. The state of adopting a child must be to the advantage of the adoptee. Another condition to adopt a child is that the state of adopting a child should not let the adoptee damage the benefit of the other kids in an unjust manner.

It is necessary for the spouses to be married for 5 years at least to adopt a child. The Turkish civil law imposes an alternative one to this condition. It is the condition of the spouses to be over thirty. The Turkish civil law stipulates that the spouses should be married for two years at least for one of the spouses to adopt the child of the other one. There is an alternative to this condition. The spouse to adopt the step child must be over thirty.

For the person to adopt a child by himself/herself the adopter must have the capacity to acquire rights. Additionally, as well as the requirement of being over thirty, the condition of difference of 18 years of age at least between the adopter and the adoptee is required.

The lawmaker also stipulates two formal conditions along with the ones mentioned above. The most important and constructive one is the court decision. The second one is the formal registration of birth.

The state of adopting a child results in many consequences by way of a court decision. As personal consequences the change in the adoptee's family name, kinship, and the citizenship can be indicated. The state of adopting a child results in financial consequences such as the nursing debt, the obligation of giving financial support. Moreover, consequences such as residential area, guardianship, and the marriage prohibition will appear.

